

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΚΟΣ ΑΔΕΣΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡ.

ΕΠΟΥΛΑΣΤΕΣ: ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Π Α Τ Ρ Α 1992

ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 1015

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Σ Ε Λ . :

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	A
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ</u>	
- ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	1
- ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	1
- ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	3
- ΑΙΤΙΑ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	4
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ</u>	
- ΤΟ ΞΕΣΠΑΣΜΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	9
- Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΗΣ	10
- Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ	10
- ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ	12
- ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΕΡΔΩΝ	13
- <u>ΤΑΜΕΙΟΓΕΝΗΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ</u>	14
- ΕΙΣΑΓΩΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	17
- ΕΙΣΑΓΩΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΕ ΜΙΚΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ (ΕΛΛΑΔΑ)	20
- ΕΙΣΑΓΩΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	24
- ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΩΝ ΑΝΑΤΙΜΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	26
- ΤΑΜΕΙΟΓΕΝΗΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	26
- ΣΤΑΣΙΜΟ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

- ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΩΜΕΝΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	28
- Η ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ	31
- ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΤΙΜΑΡΙΘΜΙΚΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ	35
- ΠΡΟΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	41
- ΚΑΔΑΠΑΣΩΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	41
- ΚΑΜΠΥΛΗ PHILIPS	43
- Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΕΣΕΩΝ :	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

- Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	50
- ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	54
- ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	55
- ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΕΙΣΡΟΕΣ ΚΑΙ ΕΚΡΟΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	58
- ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	60
- ΜΕΙΩΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	62
- ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	65
- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	67
- ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	72
- ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

- Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	86

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο πληθωρισμός αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν πολλές χώρες του πλανήτη μας, πρόβλημα που διαταράσσει συνεχώς τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις τις συναλλαγές. Οι κυβερνήσεις προσπαθούν να ασκήσουν διάφορες πολιτικές καταπολέμησης του πληθωρισμού, αλλά οι επιτυχίες υπήρξαν πολλές ασήμαντες.

Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν με τον πληθωρισμό αποτελούν βασική αιτία για να αναπτυχθεί η υπερεθνική συνεργασία για την εξομάλυνση των διεθνών οικονομικών διαφορών, που οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στις συνεχείς και γρήγορες αυξήσεις των τιμών.

Για τον απλό άνθρωπο η λέξη "πληθωρισμός" έχει γίνει ταυτόσημη με το κακό. Γιατί αναλαμβάνεται ότι με την ταχύρυθμη άνοδο των τιμών δημιουργείται οικονομική ανασφάλεια, πέφτει η παραγωγή μειώνονται τα εισοδήματα και αυξάνει η ανεργία.

Τώρα σε όλες ανεξαιρέτα τις καπιταλιστικές χώρες ανεβαίνουν τα πάντα. Στις σύγχρονες όμως συνθήκες ο πληθωρισμός έχει αποκτήσει καινούρια γνωρίσματα, που του κάνουν να ξεχωρίζει από ανάλογα φαινόμενα στο Παρελθόν.

Ο Πληθωρισμός δεν είναι καινούργιο φαινόμενο στη καπιταλιστική οικονομία.

Ο καπιταλισμός από τον 19ο αιώνα υπόφερε από κρίσεις πληθωριστικών εξάρσεων. Στον 20ο αιώνα άρχισε να εμφανίζεται συχνότερα και να παίρνει πολλές φορές. Πραγματικά καταστροφικές διαστάσεις. Μείζονα παγκόσμιο πόλεμο π.χ. το γερμανικό μάρκο σαν αποτέλεσμα του πληθωρισμού υποτιμήθηκε μερικά εκατομύρια φορές σε σχέση με το 1913. Στο παρελθόν σε όλες τις περιπτώσεις ο πληθωρισμός συνδέθηκε με πολέμους και τις συνέπειες τους.

Μεταπολεμικά επανορθώνονται οι καταστροφές αποκαθίστανται ομαλές συνθήκες οικονομικής ανάπτυξης και οι αιτίες που προκάλεσαν πληθωρισμό εκλείπουν. Μετά το τέλος του β' παγκοσμίου πολέμου ο πληθωρισμός ουσιαστικά απασχολούσε ασιάκοπα όλο το καπιταλιστικό κόσμο. Αυτό το μαρτυρεί η ασταμάτητη αύξηση των τιμών στις καπιταλιστικές χώρες. Από το 1950 μέχρι το 1979 οι τιμές στη ΟΔΓ αυξήθηκαν κατά 2,1 φορές στις Η.Π.Α. κατά 2,9 στην Ιαπωνία κατά 3 στην Ιταλία κατά 4,5 στη Μ. Βρετανία κατά 6,1. Γοργά αυξάνουν οι τιμές στις λατινοαμερικάνικες χώρες: τα τελευταία 9 χρόνια στην Αργεντινή αυξήθηκαν κατά 14,75 φορές στη Βραζιλία και 11 φορές. Αλλά το μεταπολεμικό ρεκόρ ανήκει στη Χιλή. Η οικονομική διαχείριση της χούντας οδήγησε στο να αυξηθούν εδώ οι τιμές κατά 12.000 φορές.

Ο Πληθωρισμός έχει αγκαλιάσει ολόκληρο το καπιταλιστικό σύστημα. Ήδη, όχι μόνο συνοδεύει τους μεγάλους και μικρούς πολέμους αλλά αποτελεί παγκόσμια διαδικασία.

Στην δεκαετία του '50 καθώς και το πρώτο μισό της δεκαετίας του '60 η ελάχιστα αισθητή παρουσία του δεν προκαλούσε ανησυχία στους αστούς εμπειρογνώμονες και κρατικούς παράγοντες. Εκτός αυτού η ασήμαντη αύξηση των τιμών κατά 1,3% το χρόνο επιδρούσε διεγερτικά στην επιχειρηματική δραστηριότητα και θεωρούταν συνοϊκή για την οικονομική ανάπτυξη. Αυτό τον αργό και διαρκή τύπο πληθωρισμού τον ονόμασαν έρποντα.

Στο τέλος της δεκαετίας του '60 και ιδιαίτερα στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας η εικόνα άλλαξε αποτομα: οι τιμές κατευθύνθηκαν προς τα πάνω και η αγοραστική δύναμη των χρημάτων προς τα κάτω.

Οι κάτοχοι των χρηματικών κεφαλαίων βρέθηκαν μπροστά στο κίνδυνο υποτίμησης του πλούτου τους και άρχισαν με πυρετωδική βιασύνη να αγοράζουν υλικές αξίες: χρυσό, κοσμήματα ή να μετατρέπουν το κεφάλαιο τους σε πιο σταθερό ξένο συναλλάγμα εμφανίστηκε κερδοσκοπία του συναλλάγματος. Οι τράπεζες στη προσπάθεια να κρατήσουν τις καταθέσεις αναγκάστηκαν να αυξήσουν σημαντικά τα επιτόκια των καταθέσεων. Δυναμώνονται σιγά - σιγά ο ερπόντας πληθωρισμός μετατράπηκε σε "καλπάζοντα".

Αλλά η ήτλιομορφία του σύγχρονου πληθωρισμού δε συνίσταται μόνο στην ορμητικότητά του αλλά και στο ότι αυτός έχει αποδειχτεί διαδικασία που δεν μπορεί να αναχαιπιστεί παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται προς αυτή τη κατεύθυνση. Ο πληθωρισμός εκδηλώνεται με διάφορες μορφές, άλλοτε απο μέσα και άλλοτε εισαγόμενους.

Εφαρμόστηκαν πολλά προγράμματα με σκοπό την αναχαίτηση του αλλά χωρίς μακρόχρονη επιτυχία ο πληθωρισμός αποδείχτηκε λερναία ύδρα όπου φυτρώνουν δύο κεφάλια κάθε φορά που της κόβει ένα.

Μιά τέτοια ομολογία είναι σοβαρή απόδειξη σοβαρής ανησυχίας όχι μόνο για το ίδιο το γεγονός του πληθωρισμού, αλλά και για τη ματαιότητα του αγώνα εναντίον του.

Ο πρόεδρος των Η.Π.Α. είχε ομολογήσει: "προσπαθήσαμε να ελέγξουμε το πληθωρισμό αλλά οι προσπάθειές μας δε στεφανώθηκαν με επιτυχία τώρα έφτασε η στιγμή να κάνουμε πιο αποφασιστικές και πιο συντονισμένες προσπάθειες. Αν δεν ελέγξουμε το πληθωρισμό τότε δε θα μπορέσουμε να ελλατώσουμε την αύξηση του ρυθμού της ανεργίας και είναι ακόμη δυνατό να οπισθοδρομήσουμε".

Αυτό ειπώθηκε το 1978 και '79 όταν οι χονδρικές τιμές ανέβηκαν στη Η.Π.Α. κατά 12,8% και όχι κατά 6-6,5% όπως προβλέπονταν απο το αντι-

πληθωριστικό πρόγραμμα του προέδρου. Εκείνο το οποίο σε λάθεψε ο πρόεδρος των Η.Π.Α. ήταν η προβλεψη της αδυναμίας να ελατωθούν οι ρυθμοί αύξησης της ανεργίας. Στο τέλος του 1979 είχαν καταγραφεί 6,2 εκ. άνεργοι και στο τέλος του 1980 ο αριθμός των ανέργων έφτασε στα 7,3 εκατομύρια.

Τέτοιου είδους συνδιασμός πληθωρισμού και υψηλού επιπέδου ανεργίας, είναι ένα καινούργιο φαινόμενο της οικονομίας του σύγχρονου καπιταλισμού. Μέχρι τον τελευταίο καιρό η έξαρση του πληθωρισμού δε συνοδεύόταν συνήθως απο μακρόχρονη αύξηση της ανεργίας αντίθετα η υψηλή και σταθερή ανεργία (π.χ. στο διάστημα της κρίσης υπερπαραγωγής και της οικονομικής ύφεσης) συνδιαζόταν με χαμηλές τιμές.

Οι κρατικοί ηγέτες και οι οικονομική του σύμβουλοι κάθε φορά βρίσκονταν μπροστά στο δίλλημα ή να ευθαρρύνουν την αύξηση παραγωγής για να πετύχουν την απορόφηση των ανέργων και να συμβιβαστούν με την έξαρση του πληθωρισμού προτσές η να πάρουν μέτρα κατά του πληθωρισμού γνωρίζοντας ότι αυτό μπορεί να προκαλέει όχι μόνο επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών ακόμα και τη πτώση τους αλλά και τη μειωση των επενδύσεων και την αύξηση της ανεργίας.

Πίσω από αυτό τον συνδιασμό πληθωρισμού και υψηλού επιπέδου ανεργίας βρίσκεται η βαθιά αντιφατική πλοκή του πληθωρισμού με τις κρίσεις υπερπαραγωγής με τις περιόδους στασιμότητας της καπιταλιστικής οικονομίας με την αργή ανάπτυξη της παραγωγής. Αυτό έχει ονομαστεί στασιμοπληθωρισμός.

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Π Ρ Ω Τ Ο

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Όπως έχει τονιστεί σε πολλές απο τις αναπτυσσόμενες χώρες τα εισοδήματα δεν αυξάνονται τόσο γρήγορα όσο οι ανάγκες της κοινωνίας. Στις χώρες αυτές, οι ιδιωτικές αποταμιεύσεις είναι χαμηλές με αποτέλεσμα περιορισμένη μόνο ποσότητα πόρων να απελευθερώνεται για την επέκταση του κεφαλαίου της οικονομίας. Συγχρόνως τα φορολογικά συστήματα παρέχουν επαρκή έσοδα για την ικανοποίηση μόνο μέρους των αναγκών της κοινωνίας για κρατικές υπηρεσίες ενώ τα πλεονάσματα για την χρηματοδότηση της ανάπτυξης είναι πολύ μικρά.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες ο πληθωρισμός είναι δυνατό να αποτελεί μία εύκολη μέθοδο για την χρηματοδότηση των επενδύσεων και ένα εύκολο τρόπο για την απόκτηση του κεφαλαίου το οποίο απαιτείται για μία γρήγορη επέκταση της παραγωγής. Η λογική της πληθωριστικής χρηματοδότησης των επενδύσεων είναι ότι ο πληθωρισμός ενεργεί πάνω σε δύο ουσιώδη στοιχεία που είναι απαραίτητα για την αύξηση των επενδύσεων. Με την αύξηση των κερδών ο πληθωρισμός αυξάνει την αποδοτικότητα των επενδύσεων και ωθεί τις επιχειρήσεις ώστε να μεγαλώσουν την κλίμακα των δραστηριοτήτων τους.

Ο πληθωρισμός μεταβιβάζει πραγματικό εισόδημα σε μία ομάδα αποταμιεύσεων και οι αποταμιεύσεις απο τα κέρδη επιτρέπουν στους επιχειρηματίες να διατηρούν υψηλότερο επίπεδο επενδύσεων.

Οι παραπάνω ισχυρισμοί για τις ευεργετικές επιπτώσεις του πληθωρισμού στην ανάπτυξη είναι πραγματικά σημαντικοί.

Δ Ι Α Δ Ι Κ Α Σ Ι Α ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Η ομαλή λειτουργία μιάς οικονομίας θα πρέπει να συντελεί στη διανομή και χρησιμοποίηση του εισοδήματος κατά τέτοιο τρόπο ώστε η συνολική ζήτηση για το παραγόμενο προϊόν να είναι ισοδύναμη με το κόστος παραγωγής του περιλαμβανομένου των κερδών και των φόρων. Μπορεί κάποτε η κυβέρνηση οι επιχειρηματίες ή οι εργάτες να αποπειραθούν να εξασφαλίσουν μεγαλύτερο μερίδιο στο προϊόν απο ότι θα πετύχουν κανονικά. Αν όλοι οι τομείς δεν είναι διατεθειμένοι να αποδεχθούν τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο προϊόν οποιουδήποτε άλλου τομέος τότε όλοι μαζί θα προσπαθήσουν να εξασφαλίσουν μεγαλύτερο μέρος του εθνικού εισοδήματος απ' ότι έχει παραχθεί. Αυτό αποτελεί βασικό πλαίσιο για τη διαδικασία

του πληθωρισμού όταν η συνολική ζήτηση για όλους τους σκοπούς υπερβαίνει την προσφορά αγαθών σε τρέχουσες τιμές. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι μέσω των οποίων είναι αγαθών η έναρξη πληθωρισμού με σκοπό τη συσσώρευση κεφαλαίου. Ο ένας τρόπος είναι η χορήγηση από την εκδοτική τράπεζα δανείου προς την κυβέρνηση ή η έκδοση νέου νομίσματος από την κυβέρνηση.

Στην περίπτωση αυτή η κεντρική τράπεζα ανοίγει ένα πιστωτικό λογαριασμό για την κυβέρνηση η οποία με επιταγές είναι δυνατό να διενεργεί πληρωμές στη χρέωση του λογαριασμού αυτού. Οι επιταγές αυτές κατατίθενται από τους δικαιούχους στις εμπορικές τράπεζες κι έτσι το τραπεζικό σύστημα αυξάνει τις απαιτήσεις του απέναντι στην εκδοτική τράπεζα και τις υποχρεώσεις του σε καταθέσεις όψης. Αυτές οι καταθέσεις όψης αποτελούν για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά "χρήμα".

Μ' αυτόν τον τρόπο το χρήμα που κυκλοφορεί αυξάνεται όταν η κυβέρνηση δαπανά περισσότερα απ' όσα εισπράττει από τον ιδιωτικό τομέα με το δανεισμό ή τη φορολογία.

Ένας εξ' ίσου απλός τρόπος είναι η αύξηση των πιστώσεων από το τραπεζικό σύστημα με τη χρησιμοποίηση ενός αριθμού μεθόδων τις οποίες έχει στη διάθεση του προς στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας σε ρυθμό μεγαλύτερο από αυτόν ο οποίος συμβαδίζει προς την σταθερότητα του επιπέδου των τιμών. Οι μέθοδοι οι οποίες είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν από το τραπεζικό σύστημα είναι η μείωση των υποχρεωτικών διαθεσίμων των εμπορικών η μείωση του προεξοφλητικού τόκου και η πολιτική της ανοικτής αγοράς, ή ένας συνδυασμός των παραπάνω τρόπων. Όσο για τις γενικές επιδράσεις καμιά διαφορά δεν υπάρχει μεταξύ των δύο παραπάνω τρόπων πληθωριστικής χρηματοδότησης των επενδύσεων. Και στις δύο περιπτώσεις οι οικονομικοί φορείς της κοινωνίας οι οποίοι θα επενδύσουν σε παραγωγικά έργα αποκτούν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν χρηματικούς πόρους μέσω των οποίων θα κατορθώσουν να αποκτήσουν τους απαραίτητους για την επίτευξη των επενδύσεων πραγματικούς πόρους.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Ο πληθωρισμός μπορεί να ταξινομηθεί σε διάφορα είδη ανάλογα με τον φυσιολογικό του καθορισμό.

Βασικά κριτήρια ταξινόμησης είναι οι αιτίες που τον προκαλούν οι μορφές εκδήλωσης του και οι ρυθμοί έντασης του οι φάσεις του οικονομικού κύκλου στον οποίο εκδηλώνονται τα πληθωριστικά φαινόμενα.

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΙΤΙΕΣ ΠΟΥ ΤΟΝ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ

Διακρίνουμε:

Πληθωρισμό ζήτησης, τον διαρθρωτικό, του πληθωρισμό κόστους του εισαγόμενου πληθωρισμό, του πληθωρισμό που προέρχεται από πιέσεις κοινωνικών ομάδων κλπ.

Τα είδη αυτά δεν αποκλείουν το ένα από το άλλο ενώ ο εισαγόμενος πληθωρισμός μπορεί να θεωρηθεί και σαν πληθωρισμός κόστους.

Η εξέταση του πληθωρισμού σαν δυναμικού φαινομένου με βάση τα αίτια που τον προκαλούν δίνει την δυνατότητα μιάς πιο συστηματικής διερεύνησης.

Ο πληθωρισμός ζήτησης εκδηλώνεται όταν η συνολική πραγματική ζήτηση υπερβαίνει τη συνολική προσφορά σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης. Η υπεροχή αυτή της συνολικής ζήτησης έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός πληθωρικού κενού που ωθεί τις τιμές προς τα πάνω. Ο πληθωρισμός του κόστους είναι αποτέλεσμα της πίεσης του αυξανόμενου κόστους πάνω στο επίπεδο τιμών. Ανάλογα με εκείνο από τα στοιχεία του κόστους που επιδρά κάθε φορά πάνω στις τιμές γίνεται λόγος για πληθωρισμό μισθών κέρδους ή λοιπων στοιχείων κόστους.

Κύριο χαρακτηριστικό εδώ είναι ο αυτοδιενεργούμενος χαρακτήρας του πληθωρισμού με τη δημιουργία της πληθωριστικής σπείρας: μισθοί - κέρδη - ζημιές.

Εισαγόμενος είναι ο πληθωρισμός που επιβάλλεται σε μια χώρα από άλλες με τους μηχανισμούς του διεθνούς εμπορίου.

Η αύξηση των τιμών των εισαγόμενων πρώτων υλών ιδίως της τιμής του πετρελαίου στη διεθνή αγορά (σοβαρός παράγων οικονομικών αναταραχών τα τελευταία χρόνια), κάνει αναγκαία την εξέταση αυτού του είδους του πληθωρισμού. Ο διαρθρωτικός πληθωρισμός προκύπτει στις περιπτώσεις εκείνες που σημειώνεται αύξηση της ζήτησης για το προϊόν ενός κλάδου ενώ μειώνεται ταυτόχρονα κατά το ίδιο ποσό η ζήτηση του άλλου κλάδου.

Αποτέλεσμα αυτών των κινήσεων είναι μια αύξηση των τιμών στο δεύτερο κλάδο. Το περίεργο αυτό γεγονός οφείλεται στο ότι εξ' αιτίας της

ολιγοπωλιακής διάρθρωσης των σημερινών οικονομικών η μείωση της ζήτησης για πολλά προϊόντα δεν οδηγεί σε μείωση των τιμών και των μισθών ή οδηγεί σε μικρή μόνο μείωση.

ΑΙΤΙΑ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

α. Πιστωτική πολιτική στον ιδιωτικό τομέα . Η τραπεζική χρηματοδότηση της οικονομίας αυξάνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό για την περίοδο 1964 -1978 ίσο με 18,6% έναντι αντίστοιχου ρυθμού 5,7% του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές και τρέχουσες 14,1 %.

Η ετήσια τραπεζική συνολική χρηματοδότηση εξάλλου αντιπροσώπευε το 3,14% του ΑΕΠ, το 1964 και το 27,8% το 1978. Άρα η συνολική τραπεζική χρηματοδότηση φαίνεται να αυξάνει μέσα στην εξεταζόμενη περίοδο το ποσοστό του ΑΕΠ το οποίο οημιουργεί ως πρόσθετη ενεργό ζήτηση της οικονομίας.

Η χρηματοδότηση αυτή παρέχεται βασικά για την ενίσχυση των επενδύσεων . Ηδη η μεταποίηση απορρόφησε το 45% της συνολικής χρηματοδότησης της περιόδου 1964-1978 η γεωργία το 15% ο οικισμός 15% και το εμπόριο 9,6%.

Η χρηματοδότηση για την εξεταζόμενη περίοδο είχε έντονα πληθωριστικά χαρακτηριστικά κατ' αρχήν στη περίπτωση της μεταποίησης γιατί:

αντιπροσώπευε το 45% της συνολικής χρηματοδότησης της περιόδου.

Κάλυπτε ή υπερκάλυπτε τις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου στο κλάδο της μεταποιητικής, αφήνοντας ανέπαφα τα κέρδη.

Τα κέρδη στη μεταποίηση αντιπροσωπεύουν για την εξεταζόμενη περίοδο το 65% της προστιθέμενης αξίας είναι πολύ ενδιαφέρον να προσπαθήσουμε να υποθέσουμε πως διανέμονται τα κέρδη αυτά.

Αποθήσαυρίζονται: το μέρος των κερδών που οι βιομήχανοι αποφασίζουν να αποθησαυρίζουν δε θα διατηρείται σε δρχ. εφόσον η οικονομία διανύει περίοδο πληθωρισμού , αλλά σε χρυσό ή συνάλλαγμα .

Η πιθανή απόφαση των βιομηχάνων για αποθησαυρίζουν μέρος των κερδών εξουδετερώνει τα πληθωριστικά αποτελέσματα της έντονης χρηματοδότησή τους.

Συγχρόνως περιορίζει την ενεργό ζήτηση της οικονομίας το τμήμα της επένδυσης αφού υποτίθεται ότι ο βασικός ρόλος των επιχειρηματιών είναι η επένδυση.

Με την πιθανή αυτή συμπεριφορά τους εμποδίζουν την οικονομία να επιτύχει συνθήκες πλήρους απασχόλησης και ενισχύουν τα φαινόμενα της στασιμότητας .

Διατίθενται για την αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών κυρίως για την απόκτηση κατοικιών και οικοπέδων. Οχι βέβαια πως ειδικά οι βιομηχανοί είναι αποκλειστικά υπεύθυνοι για την διόγκωση ζήτησης κατοικιών των οικοπέδων. Έχουμε την απόδειξη ότι τις λίγες επενδύσεις που αποφασίζουν να πραγματοποιήσουν δεν τις χρηματοδοτούν ότι τα κέρδη αυτά είναι εξαιρετικά υψηλά. Αν πραγματικά ένα σημαντικό ποσοστό των επιχειρηματικών κερδών των βιομηχάνων διατίθενται για την αγορά ακινήτων, θα αρκεστούμε στις παρατηρήσεις:

- Αποτελεί εντελώς ανορθόδοξη συμπεριφορά για επιχειρηματίες η προτίμηση τοποθέτησης των κερδών τους σε ακίνητα και όχι στην επέκταση της δραστηριότητάς τους κι αν αυτό συμβαίνει θα πρέπει να θεωρηθούν ως ένα πολύ επικίνδυνο φαινόμενο και ως κραυγαλέα απόδειξη για το ότι κάτι ή πολλά δεν πάνε καλά στην Ελληνική οικονομία, και οι βιομηχανοί παύουν να έχουν στην ουσία την ουσία των ιδιότητα του επιχειρηματία και μετάλλονται σε εισοδηματίες ή κερδοσκόπους.

- Η χρηματοδότηση για τις ελάχιστες επενδύσεις που αποφασίζουν να κάνουν οι επιχειρηματίες φυσικά τους συμφέρει, αφού το τόκος που καταβάλλουν είναι χαμηλότερος από το ρυθμό αύξησης του δείκτη τιμών καταναλωτή. Είναι περιττό να τονιστεί το γιατί η αυξημένη ζήτηση ακινήτων στην Ελλάδα είναι έντονα πληθωριστική. Πρόκειται για διάθεση τεραστίων χρηματικών ποσών τα οποία είτε δεν αυξάνουν καθόλου το ΑΕΠ στην περίπτωση των οικοπέδων είτε αυξάνουν μόνο το σκέλος προσφοράς υπηρεσιών.

- Διατίθεται για την αγορά εισαγόμενων. Αλλά στην περίπτωση αυτή πρόκειται περί συμπεριφοράς των βιομηχάνων η οποία υπαγορεύεται από το πληθωρισμό, αφού η διεύρυνση του ελλείματος του ισοζυγίου των λογαριασμών σημαίνει την υπάρξη εντόνων πληθωριστικών πιέσεων στο εσωτερικό της οικονομίας. Ειδικά το 1979 θα πρέπει να προστεθεί ότι η υπερβολική αύξηση των εισαγωγών οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην αποθεματοποίηση εμπορευμάτων από τους εισαγωγείς προκειμένου να εκμεταλευτούν τη συνεχιζόμενη αύξηση του επιπέδου των τιμών.

Για τους υπόλοιπους κλάδους της Ελληνικής οικονομίας από τα στοιχεία που έχουμε είναι δυνατή η διαπίστωση περί πληθωριστικής συμπεριφοράς, συνέπεια της τραπεζικής χρηματοδότησης.

Στη Γεωργία κρίνουμε ότι είναι απαραίτητη η συνέχιση της χρηματοδότησης για επενδύσεις σε αυτήν και επιπλέον τα αγροτικά εισοδήματα δεν αρκούν να τις χρηματοδοτήσουν. Παρά την αύξηση του

ποσοστού που η γεωργία απορροφά από τη συνολική τραπεζική χρηματοδότηση για την περίοδο 1973-78, θεωρούμε ότι είναι ανεπαρκές. Η χρηματοδότηση στο κλάδο του οικισμού ανκαι αδικαιολόγητη λόγω της έντονης δραστηριότητάς του που θα μπορούσε στο σύνολό του να χρηματοδοτήσει μόνος τις επενδύσεις του οπωσδήποτε το ποσοστό που απορροφά από τη συνολική χρηματοδότηση εμφανίζεται μειωμένο για την περίοδο 72-78. Τα ίδια θα μπορούσαν να παρατηρηθούν και για την περίπτωση της χρηματοδότησης στον κλάδο του εμπορίου.

- Η συνολική προσφορά χρηματος:

Είναι γνωστό ότι η γενική αρχή βάσει της οποίας η ποσότητα του κυκλοφορούντος χρήματος πρέπει να ρυθμίζεται έτσι που να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των συναλλαγών. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συνολικού χρήματος στην οικονομία ήταν για την περίοδο 60-70 16,20% ενώ ο αντίστοιχος του ΔΕΠ υπολογιζομένου σε τρέχουσες τιμές για την ίδια περίοδο 14,02% μόνο. Δεν κρίνεται απαραίτητο η ιδιαίτερη ασχολία της διαφοράς αυτής των δύο ρυθμών γιατί δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική και γιατί μπορεί να δικαιολογηθεί από την προσπάθεια έντασης της οικονομικής δραστηριότητας της περιόδου αυτής. Δεν αποτελεί απόδειξη πολιτικής περιορισμού των πληθωριστικών πιέσεων. Αυτό αποδεικνύεται από το ότι ενώ για ολόκληρη την εξεταζόμενη περίοδο η συνολική προσφορά χρήματος αντιπροσώπευε το 20,7% του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές για την τελευταία πενταετία, οπότε και εμφανίζεται πραγματικά οξύ το πρόβλημά του πληθωρισμού το ποσοστό ανέρχεται σε 22,2%.

Η μακροχρόνια μείωση της ροπής για επένδυση στον τομέα της μεταποίησης.

Εξηγούνται εδώ οι λόγοι για τους οποίους πιστεύεται ότι η μείωση της επενδυτικής δραστηριότητας είναι μακροχρόνια στασιμοπληθωρική. Η πραγματοποίηση των επενδύσεων σε οποιοδήποτε τομέα ή κλάδο της ελληνικής οικονομίας είναι βραχυχρόνια πληθωριστική αλλά εφ' όσον αυξάνει την παραγωγική ικανότητα της οικονομίας καταλήγει μακρόχρονα σε αύξηση της προσφοράς αγαθών και συνεπώς σε περιορισμό των πληθωριστικών πιέσεων της οικονομίας. Ειδικά για την περίπτωση της μεταποίησης η απροθυμία των επιχειρηματιών για επένδυση είναι διπλά πληθωριστική γιατί εκτός του ότι περιορίζεται η προσφορά αγαθών, επιπλέον η χρησιμοποίηση των κερδών των βιομηχάνων για άλλους σκοπούς είναι κατά κανόνα πληθωριστική.

Η συνεχής διογκωση της σημασίας του τριτογενή τομέα στην ελληνική οικονομία είναι πληθωριστική. Γιατί ο τριτογενής τομέας είναι εξαιρετικά χρήσιμος, όταν η διευρησή του συμβαδίζει με την αύξηση

της σημασίας των δύο τομέων της οικονομίας τη δραστηριότητα των οποίων καλείται να συμπληρώσει. Στην Ελλάδα η ανάπτυξη του τριτογενή τομέα φαίνεται να είναι εντελώς ανεξάρτητη από την ανάπτυξη του δευτερογενή και του πρωτογενή.

Οι βασικοί λόγοι των ιδιομορφιών του τριτογενή τομέα στην Ελλάδα είναι :

α. Η ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα δεν ακολούθησε αλλά προηγήθηκε του δευτερογενούς τομέα παραγωγής με τρόπο αυτό η εξέλιξη του τριτογενούς δεν είναι δυνατόν να είναι παράλληλη με αυτή του δευτερογενούς.

β. Επειδή ο δευτερογενής τομέας στην πορεία της ανάπτυξης του δεν ήταν σε θέση να δημιουργήσει αξιόλογες ευκαιρίες απασχόλησης όσοι αναζητούσαν εργασία εκτός του πρωτογενούς, προσπάθησαν να κάνουν την τύχη τους στον τριτογενή.

γ. Επειδή η κατάσταση που επικρατούσε στην γεωργία ήταν μακροχρόνια απογοητευτική από της απόψεως της δυνατότητας ικανοποιητικής διάθεσης των αγροτικών προϊόντων από τους ίδιους τους παραγωγούς αναπτύχθηκε ένα στοιχείο (τριτογενή) ειδικευμένο στην εκμετάλλευση του πρωτογενή. Με τις συνθήκες αυτές η διογκωμένη δραστηριότητα του τριτογενή τομέα είναι οπωσδήποτε πληθωριστική .

Επειδή : καταλήγει σε πολύ υψηλά κέρδη τα οποία συχνά δε προέρχονται από τη παροχή υπηρεσιών που να μπορούν να χαρακτηριστούν ως αναγκαίες για το στάδιο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας αντίθετα πολλές από τις δραστηριότητές του αυτές καταλήγουν σε περιορισμό της δραστηριότητας και της ροπής για επένδυση άλλων τομέων της οικονομίας, όπως η περίπτωση των διαμέσων γεωργικών προσόντων.

δ. Τα επιχειρηματικά κέρδη του τριτογενούς σε ποσοστό που υποθέτουμε ότι πρέπει να είναι ιδιαίτερα υψηλά διατίθενται κατά πάσα πιθανότητα για κερδοσκοπία για την απόκτηση ακινήτων και την εισαγωγή ειδών πολυτελείας.

ε. Η ποροδευτική ανεπάρκεια της προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών στην Ελλάδα.

Αυτή οφείλεται στις έντονες μονοπωλιακές καταστάσεις οι οποίες επικρατούν κυρίως στον τομέα της μεταποίησης και οι οποίες εκτός του ότι αποθαρρύνουν τις επεκτατικές επενδύσεις καταλήγουν στην ηθελημένη διατήρηση αργούντων τμημάτων εγκαταστάσεων παραγωγής απλώς δείγμα των μονοπωλιακών αυτών καταστάσεων εμφανίζει ο επόμενος πίνακας.

Δείγμα μονοπολιτικής διαπραγμάτευσης και άλλων μετατοίσεως

Βιομηχανία Πετρελαιοειδών					
Εταιρεία	Κατάταξη ως προς τη σημασία στο εθνικό κεφάλαιο	Συνολικό κεφάλαιο σε χιλ. δολ.	Κατάταξη ως προς το κεφάλαιο των επιχειρήσεων	Συμμετοχή ξένου κεφαλαίου	
Διυλιστήρια Ουαϊνίκης	1	1052345		2	Εxon Corporation, (ΗΠΑ) άμεση συμμετοχή
Πετρόλια Ελλάς ΑΕΒΕ	2	708728		4	Όμιλος Λάτση και Ξένο κεφάλαιο
Motor Oil Hellas	3	656187		3	Όμιλος Βαρμινσγιάνη και Ξένο κεφάλαιο από ΗΠΑ
Ελληνικά Διυλιστήρια Ασπράγγου	4	437010		1	Όμιλος Νιάφου με πιστώσεις ξένων κεφαλ με βάση το Ν. 2687/53
Βιομηχανία Χαρτί					
Χαρτοποιία Ε.Γ. Λαδόπουλος	1	1015615X		2	2687/53
Θρακική Βιομηχανία Πυλκώ και Χάρτου	2	834129		3	Persons and Whittemore inc. (ΗΠΑ) άμεση συμμετοχή
Αθηναϊκή Χαρτοποιία Α.Ε.	3	429600		1	2687/53
ΜΕΛ Μακεδονική Εταιρεία Χάρτου	4	199119		4	

(Συνέχεια του πίνακα 93)

Καπνοβιομηχανία					
Παπασωφράτος Α.Β.Ε.	1	488151	57,75	3	ΟΑΠ
Άρποι Καρόλια	2	395643	50,55	3	ΟΑΠ
ΕΘΝΟΣ Γ.Α. ΚΕΡΑΝΗΣ	3	354450	27,50	3	ΟΑΠ
Χημική βιομηχανία					
ΑΕΒΑΛ: Α.Ε. Βιομηχανία	1	2844861	17,58	5	2687/53
Άξιοποιούν Λιπαρών	2	2055236	12,92	1	Κροω-How από ΗΠΑ
Έλληνική Α.Ε. Χημ. Προϊ-	3	1862847	11,71	4	και Δυτ. Γερμανία
όντων και Λιπαρών	4	813442	5,11	3	Κροω-How από ΗΠΑ
Βιομηχανία Φωσφορικών	5			3	και Δυτ. Γερμανία
Λιπαρών	6			3	Esso chemical Cor-
ESSO PAPPAS Ανώνυμη	7			3	poration (ΗΠΑ) άμεση
Χημική Έταιρεία	8			3	συμμετοχή
ΕΠΗΥΛ ΕΛΛΑΣ Ανών.	9			6	ΕΠΗΥΛ Corporation
Χημ. Έταιρεία	10			6	(ΗΠΑ) άμεση συμμε-
Χημικές βιομηχανίες Β. Ελλάδος	11			2	τοχή
					Societé, Rome Anstalt
					(Αυγτενοτάιν), άμεση συμμετοχή
					Préne Progil (Γαλλία)
					άμεση συμμετοχή
					Participation Chimique
					(Αρδεμβούργο) άμεση
					συμμετοχή

(Συνέχεια του πίνακα 93)

Μεσολόγγι Έταιρεία Χημικών	7	395627	2,55	—	2687/53
Προϊόντων	8	321417	2,02	11	Hoechst Farbwerke,
Ποσόστ	9	216033	1,35	11	άμεση συμμετοχή
Τεκκόσα	10	200430	1,27	21	Taro-Soda S.F.C. Co
Λ' Air Liquide HELLAS					Ltd και Mitsuboshi
Α.Ε.Β. Αερίων					Corp. (Ιαπωνία) άμεση
					συμμετοχή
					Air Liquides France,
					άμεση συμμετοχή
Βασικές μεταλλουργίες					
Άλουμνιο της Ελλάδος	1	3393130	20,55	2	Rechiniy Groupe Γαλλία
	2	1376325	8,57	3	άμεση συμμετοχή
Έλληνική Α.Ε. Χάλυδος	3	1339721	8,25	3	International Finance
Χαλυδουργική	4	1237234	7,65	4	Corp. Η.Π.Α. άμεση
Λάρκα Α.Ε.	5	970543	5,97	5	συμμετοχή
Χαλυδουργείο Β. Ελλάδος					Republic Steel Corpo-
					ration ΗΠΑ, άμεση
					συμμετοχή
					Δ. Γερμανία, άμεση
					συμμετοχή
					2687/53
					Confinindus S.A. Βέλγιο,
					άμεση συμμετοχή

Πηγή: «Είναι μονοπωλιακή ή όχι η διάθεση της Ελλάδας ορυκτών πόρων και ο ρόλος των ελληνικών επιχειρήσεων». Ο.Τ. 16 Σεπτεμβ. 1976. Γ. Καλαμάκης - Γ. Καλογήρου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο

ΤΟ ΞΕΣΠΑΣΜΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Ακριβώς ένα απο τα κανούργια στοχειακα φαινόμενα που έφερε στο προσκήνιο της επικαιρότητας η όξυνση των αντιθέσεων του σύγχρονου καπιταλισμού την τελευταία δεκαετία αποτελεί ο χρόνιος πληθωρισμός που εκδηλώνεται με ψηλούς ρυθμούς. Προηγούμενα σ' όλη την ιστορία του καπιταλισμού, πληθωρισμός σε μεγάλες διαστάσεις με ψηλούς ρυθμούς εκδηλωνόταν μόνο σε περίοδο πολέμου και μεγάλων οικονομικών κλονισμών.

Στην μεταπολεμική περίοδο περίπου ως το 1970 σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του ΟΟΣΑ ο πληθωρισμός έτρεχε με ετήσιο ρυθμό 1-3% και κινιόταν μέσα στα πλαίσια του λεγόμενου "ελεγχόμενου πληθωρισμού".

Αργότερα όμως ο πληθωρισμος ξέφυγε ορμητικά απο τα κανάλια ελέγχου του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού και μετατράπηκε με τους κλονισμούς που προκαλεί, σε εφιάλτη της αγοράς και γενικά της κυκλοφορίας.

Στα χρόνια 1973-74 εκδηλώθηκε μία πρωτοφανής πληθωριστική έκρηξη που συνεχίζεται με μικρές διακυμάνσεις και σήμερα. Για πρώτη φορά στα χρονικά του καπιταλισμού ο πληθωρισμός σε ειρηνικές ομαλές συνθήκες πηρε χαρακτήρα ασταμάτητου καλπασμού.

Τα κύρια γνωρίσματα του σύγχρονου πληθωρισμού μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω σημεία:

- α. Εκδηλώθηκε και αγκάλιασε όλες τις καπιταλιστικές χώρες ακόμη και τις αναπτυγμένες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις Βόρεια Αμερική, Δυτική Ευρώπη και Ιαπωνία.
- β. Ο πληθωρισμός παρά τις όποιες διακυμάνσεις του συνεχίζει και κινείται σε υψηλά επίπεδα.
- γ. Στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας ο πληθωρισμός διατήρησε ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης του ο σύγχρονος πληθωρισμός του κεφαλαίοκρατικού συστήματος διατάραξε τη παγκόσμια καπιταλιστική αγορά. Κλόνησε τις εθνικές αγορές και είχε αρνητικές επιπτώσεις στην ίδια την παραγωγική βάση του καπιταλισμού. Ενώ απο τη μία πλευρά ο πληθωρισμός μαίνεται, απο την άλλη πλευρά τα μονοπώλια πολλαπλασιάζουν τα κέρδη τους.

Οι συνέπειες και όλα τα βάρη του πληθωρισμού στον κρατικομονοπωλιακό καπιταλισμό φορτώνονται στη βάση των εργαζομένων μαζών.

Ο σύγχρονος πληθωρισμός μετατράπηκε σε πραγματική μάστιγα για τη εργατική τάξη, την αγροτιά και τα μεσαία στρώματα. Η περίφημη πολιτικ

εισοδημάτων της άρχουσας τάξης στην πραγματικότητα προκαλεί αύξηση του κόστους ζωής εξανεμίζοντας τα εισοδήματα των εργαζομένων. Υπολογίζεται πως τα τελευταία χρόνια η απώλεια της αγοραστικής δύναμης των εργατικών αποδοχών στην Ελλάδα ξεπέρασε το 1/3.

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΗΣ .

Αρχιτέκτονας της νεότερης θεωρίας πληθωρισμού ζήτησης ο Κέυνς, βελιώθηκε και εκσυγχρονίστηκε από τους οπαδούς του νεοκευνετανισμού. Αυτή η ανάγκη πήγαζε από την ανάπτυξη των μορφών της κρατικομονοπωλιακής παρέμβασης και ρύθμισης της οικονομίας.

Το σύγχρονο αστικό κράτος συγκεντρώνει και χειρίζεται τεράστια οικονομικά μέσα.

Η ανάλυση των μεγάλων αυτών εισόδων και δαπανών του κράτους έγινε αντικείμενο μελέτης των νεοκευνειανιστών με σκοπό να συναλλάγουν ανάλογα συμπεράσματα και να δώσουν τις απαραίτητες οδηγίες και συνταγές για την άμβλυση των κλονισμών και αντιθέσεων του σύγχρονου καπιταλισμού.

Μία από αυτές τις συνταγές αποτέλεσε η γνωστή θεωρία του Κέυνς για την πλήρη απασχόληση του εργατικού δυναμικού και του κεφαλαιοκρατικού παραγωγικού δυναμικού που ποτέ και πουθενά δεν επαληθεύτηκε από τη πρακτική του σύγχρονου καπιταλισμού.

Η πλήρης όμως απασχόληση κατά την άποψη των νεοκευνειικών προκαλεί μεγένθυση των αποδοχών οι οποίες δεν κατευθύνονται σε παραγωγικούς σκοπούς μα στη κατανάλωση πράγμα που διηγεί στο λεγόμενο "πληθωρισμό ζήτησης".

Πρόκειται για μια νεοκευνειική αντιμετώπιση των αιτιών του σύγχρονου πληθωρισμού. Αφετηρία εδώ, αποτελεί η ανάλυση των εργατοϋπαλληλικών αποδοχών. Οι οπαδοί της θεωρίας αυτή υποστηρίζουν πως η αύξηση των μισθών και ημερομισθίων προκαλεί αύξηση της ζήτησης καταναλωτικών αγαθών η πίεση αυτή στην αγορά οδηγεί στην άνοδο των τιμών και συνέχεια η άνοδος των τιμών δημιουργεί την ανάγκη έκδοσης πρόσθετου χαρτονομίσματος στην κυκλοφορία, για να επανέλθει η ισορροπία στην αγορά.

Πρόσθετα πρέπει να αναφέρουμε ότι η αστική οικονομική σκέψη προβάλλει το αίτημα για επαναφορά της ισοροπίας και εξουγίανση σε αυτόν το τομέα για εξουδετέρωση του πλεονάσματος της ζήτησης με το πάγωμα των ημερομισθίων και μισθών.

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

Ο Πληθωρισμός ζήτησης προϋποθέτει ότι η οικονομία βρίσκεται σε πλήρη απασχόληση και συνεπώς οποιαδήποτε πίεση στην παραγωγή εκφράζεται ως αύξηση των τιμών.

Είναι φανερό ότι ο πληθωρισμός ζήτησης δεν είναι δυνατόν να ερμηνεύσει τα φαινόμενα των ανερχομένων τιμών σε περιόδους οικονομικής στασιμότητας και ανεργίας. Στο φαινόμενο αυτό δίνει ερμηνεία ο λεγόμενος πληθωρισμός κόστους. Η θεωρία του πληθωρισμού κόστους βασίζεται στη ύπαρξη ολιγοπωλίων στην αγορά προϊόντων και ισχυρών εργατικών σωματίων στην αγορά εργασίας. Όπως είναι γνωστό από τη θεωρία τιμών, οι ολιγοπωλιακές αγορές χαρακτηρίζονται από σχετική σταθερότητα τιμών οι οποίες μεταβάλλονται κατά διαστήματα ανάλογα με τις μεταβολές στο κόστος παραγωγής. Τα εργατικά σωματρία είναι επαγγελματικές ενώσεις εργατών οι οποίες έχουν ως βασικό αντικειμενικό σκοπό τη βελτίωση της οικονομικής θέσεως των μελών τους.

Τα εργατικά σωματρία αντιδρούν σε κάθε προσπάθεια μείωσης του εργατικού και παράλληλα επιδιώκουν συνεχή αύξηση της αμοιβής της εργασίας, εφ' όσον υπερβαίνει σε ποσοστό την αύξηση της παραγωγικότητας, το κόστος κατά μονάδα προϊόντος αυξάνει. Στην αντίθετη περίπτωση το κόστος κατά μονάδα προϊόντος μειώνεται.

Αν η αύξηση των μισθών είναι ίση με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, το κόστος παραμένει αμετάβλητο.

Κατά την θεωρία του πληθωρισμού κόστους τα εργατικά σωματρία ή τουλάχιστον ορισμένα ισχυρά εργατικά σωματρία έχουν την δύναμη να ζητούν και να επιτυγχάνουν αυξήσεις του εργατικού μισθού κατά ποσοστό ψηλότερο από την αύξηση της παραγωγικότητας ακόμη και σε περιόδους ανεργίας και στασιμότητας.

Μ' αυτόν τον τρόπο αυξάνεται το κόστος κατά μονάδα προϊόντος στις επιχορηγήσεις, στις οποίες επιτυγχάνεται η αύξηση των μισθών. Λόγω της ολιγοπωλιακής μορφής της αγοράς οι επιχειρήσεις έχουν τη δύναμη να μεταφέρουν την αύξηση του κόστους στους αγοραστές του προϊόντος με αύξηση των τιμών. Δεδομένου ότι τα προϊόντα αυτά αποτελούν σε μεγάλη έκταση πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων προϊόντων, η αρχική αύξηση των τιμών διαχέεται σε ολόκληρη την οικονομία και το γενικό επίπεδο των τιμών ανέρχεται παρά την ύπαρξη της ανεργίας. Επι πλέον υποστηρίζεται ότι η αύξηση των μισθών πέρα από την αύξηση της παραγωγικότητας οδηγεί σε αύξηση της ανεργίας, γιατί ο μισθός γίνεται ψηλότερος από την αξία του οριακού προϊόντος της εργασίας και οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε απολύσεις. Έτσι αύξηση των μισθών

και ανεργία συνυπάρχουν. Η αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών μειώνει κατά ένα μέρος την αγοραστική δύναμη των μισθών και επομένως ωθεί τα εργατικά σωματεία σε νέες διεκδικήσεις για αυξήσεις μισθών.

Με το τρόπο αυτό αρχίζει μια νέα σειρά αυξήσεων μισθών και στη συνέχεια τιμών κοκ. Η συνεχής αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών μειώνει τη πραγματική αξία της ποσότητας του χρήματος και έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του επιτοκίου και τη μείωση της δαπάνης για επενδύσεις.

Συνέπεια των μειωμένων επενδύσεων είναι η πιο πέρα αύξηση ανεργίας. Καθώς αυξάνει το ποσοστό της ανεργίας η δύναμή των εργατικών σωματείων και δε μπορούν με ευκολία να επιτύχουν αυξήσεις μισθών. Ταυτόχρονα εφ' όσον τα εργατικά σωματεία ενδιαφέρονται και για την απασχόληση των μελών τους δεν επιδιώκουν μεγάλες αυξήσεις μισθών όταν το επίπεδο ανεργίας είναι υψηλό, αλλά μάλλον για την εξασφάλιση της απασχόλησής τους. Είναι λοιπόν φανερό ότι ο πληθωρισμός κοστίζει όπως και ο πληθωρισμός ζήτησης θα τερματιστεί σε κάποιο σημείο, λόγω της μείωσης της πραγματικής αξίας του χρήματος την οποία προκαλεί η αύξηση των τιμών. Συνέχιση του πληθωρισμού απαιτεί αύξηση της ποσότητας του χρήματος. Η ύπαρξη της ανεργίας κάνει δύσκολη την διατήρηση σταθερής ποσότητας χρήματος, γιατί η νομισματική πολιτική επιθυμεί την διατήρηση του επιτοκίου σε χαμηλά επίπεδα για την ενθάρρυνση των επενδύσεων και την αύξηση της απασχόλησης. Η διατήρηση όμως χαμηλού επιτοκίου προϋποθέτει αύξηση της ποσότητας του χρήματος, η οποία επιτρέπει πιο πέρα αύξηση του επιπέδου των τιμών.

Το δίλλημα το οποίο θέτει η ύπαρξη του πληθωρισμού κόστους είναι οδυνηρό. Σταθερότητα των τιμών είναι δυνατή μόνο σαν γίνει ανεκτό ένα ορισμένο επίπεδο ανεργίας. Αντίθετα, μείωση της ανεργίας είναι δυνατή μόνο αν γίνει δεκτή η συνεχής αύξηση των τιμών.

Η ερμηνεία του πληθωρισμού και της ανεργίας ως φαινομένων που τα προκαλούν οι μεταβολές στη σύνθεση της συνολικής ζήτησεως βασίζεται στην ασυμμετρία η οποία υπάρχει στη σχέση μεταξύ συνολικής ζήτησης και επιπέδου τιμών και μισθών. Αύξηση της συνολικής ζήτησης έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση τιμών και μισθών.

Αντίθετα λόγω της ολιγοπωλιακής μορφής αγοράς για πολλά προϊόντα και της πολιτικής των εργατικών σωματείων, πτώση της συνολικής ζήτησης δεν οδηγεί σε μείωση των τιμών και μισθών ή οδηγεί σε μικρή μόνο (όχι ανάλογη) μείωσή τους.

Η ασυμμετρία αυτή υπάρχει όχι μόνο στα συνολικά μεγέθη της οικονομίας αλλά και στους επιμέρους τομείς.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ

Για την ανάλυση του πληθωρισμού των διαρθρωτικών μεταβολών υποθέτουμε ότι δεν υπάρχει αύξηση της συνολικής ζήτησης (δηλ. αποκλείεται ο πληθωρισμός ζήτησης) και ότι δεν υπάρχει περίπτωση αυξήσεως του κόστους παραγωγής λόγω αυξήσεως των μισθών πέρα από την αύξηση της παραγωγικότητας (δηλ. αποκλείεται ο πληθωρισμός κόστους).

Ας υποθέσουμε ότι επέρχεται, μία μια μεταβολή στη διάρθρωση της συνολικής ζήτησεως. Η ζήτηση για το προϊόν ενός τομέος ανέρχεται ενώ ταυτόχρονα μειώνεται κατά το ίδιο ποσό, η ζήτηση άλλου τομέα. Βάσει της ασυμμετρίας που αναφέρθηκε το επίπεδο τιμών ανέρχεται στο πρώτο τομέα, αλλά δεν παρατηρείται αντίστοιχη μείωση στο τομέα ο οποίος αντιμετωπίζει φθίνουσα ζήτηση. Συνεπώς το γενικό επίπεδο τιμών ανέρχεται. Η μεταβολή στη σύνθεση της ζήτησης ακολουθείται από κάποια ένταση στη ζήτηση των παραγωγικών συντελεστών στον πρώτο τομέα ενώ παράλληλα η πτώση της ζήτησης έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ανεργίας στον άλλο τομέα. Με αυτό το τρόπο η μεταβολή στη διάρθρωση της ζήτησης έχει ως αποτέλεσμα αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών και της ανεργίας.

Τα αποτελέσματα της μεταβολής στη σύνθεση της ζήτησης θα μετριάζοταν σε σημαντικό βαθμό αν οι μεταβολές αυτές συνοδευόταν από έμεσες μετακινήσεις των παραγωγικών συντελεστών και κυρίως της εργασίας, προς την ίδια κατεύθυνση όπως και η ζήτηση. Η άμεση μετακίνηση των συντελεστών θα επέτρεπε την παρουσία σχετική στενότητας στον αυξανόμενο τομέα και ανεργίας στον φθίνοντα. Η ένταση συνεπώς της μεταβολής της συνθέσεως της ζήτησεως πάνω στις τιμές προσδιορίζεται από το βαθμό κινητικότητας των συντελεστών και κυρίως της εργασίας μεταξύ των παραγωγικών τομέων της οικονομίας.

Γίνεται σαφές ότι οι μεταβολές στη διάρθρωση της ζήτησης μπορούν να εξηγήσουν την προέλευση των αρχικών μεταβολών των τιμών. Η θεωρία του πληθωρισμού των διαρθρωτικών μεταβολών δε δίνει ένα μηχανισμό των συνεχών αυξήσεων των τιμών, πράγμα που είναι και το βασικό χαρακτηριστικό του πληθωρισμού. Για να εξηγηθεί η συνέχιση του πληθωρισμού μετά την αρχική αύξηση των τιμών πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν δύο γνωστά ήδη στοιχεία. Πρώτα η αύξηση των τιμών σ' ένα τομέα σημαίνει αύξηση κόστους για τους άλλους τομείς. Υστερα η γενική αύξηση των τιμών αποτελεί αιτία αξιώσεων εκ μέρους των εργατικών σωματείων για αύξηση μισθών. Η αύξηση των μισθών αποτελεί αύξηση του κόστους η

η οποία αναφέρεται στη τιμή του προϊόντος.

Με αυτό το τρόπο οι απότομες μεταβολές στη διάρθρωση ζήτηση ερμηνεύουν την ταυτόχρονη ύπαρξη πληθωρισμού και ανεργίας.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΕΡΔΩΝ

Η άνοδος των βιομηχανικών τιμών οφείλεται στην άνοδο του κόστους ενός ή περισσοτέρων ή και όλων των παραγωγικών συντελεστών που χρησιμοποιούνται στις μεταποιητικές εργασίες. Ομως υπάρχει και η αντίθετη περίπτωση. Τα καθαρά βιομηχανικά κέρδη είναι εκείνα που αυξάνουν τον πληθωρισμό μέσω της ταχύρυθμης ανόδου των βιομηχανικών τιμών και δεν είναι ο πληθωρισμός που διογκώνει τις συνολικές δαπάνες παραγωγής και τις τιμές πώλησης των βιομηχανικών εμπορευμάτων.

Ο πληθωρισμός λόγω γενικής και αισθητής ανόδου των καθαρών βιομηχανικών κερδών έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση κοινωνικού πλούτου από όλους εκείνους που αγοράζουν υπερτιμημένα βιομηχανικά εμπορεύματα κερδοφόρες βιομηχανίες. Με τον πληθωρισμό λόγω αυξήσεως των καθαρών κερδών αυξάνεται γρήγορα η ρευστότητα των επιχειρήσεων και διανέμονται μεγάλα κέρδη. Σ' αυτήν την περίπτωση η συμμετοχή σε βιομηχανικές επιχειρήσεις κρίνεται ως ιδιαίτερα αποδοτική και υπάρχει τάση ανόδου των τιμών και βιομηχανικών μετόχων εάν βέβαια αυτές βέβαια είναι εισαγόμενες σε χρηματιστηριακή αγορά.

Η ενίσχυση του πληθωρισμού λόγω αύξησης με πολύ γρήγορους ρυθμούς των βιομηχανικών καθαρών κερδών, δεν είναι απαραίτητο να απεικονισθεί μονάχα μέσα από το λογαριασμό των καθαρών κερδών.

Μπορεί να υπάρχει πληθωρισμός λόγω της ταχείας ανόδου των καθαρών κερδών με την εμφάνιση ζημίας στους ισολογισμούς των βιομηχανιών..

Αυτό μπορεί να γίνει με τη πλασματική διογκωση των γενικών δαπανών των βιομηχανιών όταν μέρος της δαπάνης που καταβάλουν οι βιομηχανίες περνάει κάτω από το δικό τους έλεγχο. Η πραγματοποίηση καθαρών κερδών με την εμφάνιση στον ετήσιο ισολογισμό ζημιών ή χαμηλών κερδών μπορεί να γίνει με αρκετούς τρόπους:

- οι αποσβέσεις είναι μεγαλύτερες των κανονικών
- οι χρησιμοποιούμενες από τις βιομηχανίες εισαγόμενες πρώτες ή μισοκατεργασμένες ύλες είναι αρκετά ανατιμημένες
- Τα αγοραζόμενα εργαλεία μηχανήματα κλπ. είναι ανατιμημένα για να μοιραστούν τη διαφορά της τιμής πώλησης αγοραστές και πωλητές διαρκών κεφαλαιουχικών ειδών τα οποία χρησιμοποιούνται από βιομηχανίες.

- οι εξαγωγές είναι κατ' αξία μεγαλύτερες απ' αυτές που αναφέρουν τα σχετικά τιμολόγια εξαγωγής για να μείνει μέρος της υπεραξίας που θα καταβληθεί απο ξένους εισαγωγείς σε χώρα εκτός αυτής που είναι εγκατεστημένες οι βιομηχανίες που πραγματοποιούν υποτιμολογήσεις. - Επιπλέον η εμφάνιση ζημιών στους ισολογισμούς των βιομηχανιών ενώ στη πραγματικότητα αυτές έχουν πραγματοποιήσει μεγάλα καθαρά κέρδη παρουσιάζει το μεγάλο πλεονέκτημα και όχι μονάχα δε φορολογούνται αλλά και μεταφέρονται οι ζημιές σε άλλα έτη στη διάρκεια των οποίων πραγματοποιούν μεγάλα καθαρά κέρδη που είναι αδύνατο να αποκρύψουν.

ΤΑΜΕΙΟΓΕΝΗΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Οι μεγάλες εταιρείες επιδιώκουν σήμερα να αριστοποιήσουν τον συντελεστή των μικτών κερδών τους όχι τα κέρδη τους αυτά κάθεαυτά.

Δε πρόκειται απλώς για διατύπωση που αφορά την ορολογία, αλλά απεικονίζει μία ουσιαστική διαφορά στην περιγραφή των πρωταρχικών κινήτρων της σύγχρονης επιχείρησης. Η διαφοροποίηση των κινήτρων απο την προσήλωση στο στόχο της μεγιστοποίησης των κερδών στην επιδίωξη της αριστοποίησης της οικονομικής αποδοτικότητας που συνοψίζεται στη μεγιστοποίηση του συντελεστή των μικτών κερδών, είναι αποτέλεσμα που σημειώθηκε στη δομή της ιδιοκτησίας των βιομηχανικών επιχειρήσεων σε συνδυασμό με το διαχωρισμό της διοικητικής τους δομής απο σώμα των μετόχων.

Ανέκαθεν και κατά παράδοση οι επιχειρηματίες και οι μέτοχοι επιχειρήσεων επιδιώκουν τη συσώρευση ατομικού πλούτου, που προϋποθέτει απομύζηση κερδών απο την επιχείρηση και διοχέτευσή τους σε προσωπικές χρήσεις και περιουσιακές ιδιοκτησίες. Με τη βαθμίδα εξαφάνιση της μορφής του ατομικού ιδιοκτήτη της επιχείρησης η πλειονότητα των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών ελέγχεται και διευθύνεται πια δια μέσου τρίτων και τον ρόλο αυτό παίζουν οι εμπορικές τράπεζες τα τράστ επενδύσεων, οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι εταιρείες χαρτοφυλακίου κ.ο.κ. Τώρα γι' αυτούς τους τρίτους ο στοχος της συσώρευσης των κερδών δεν έχει τόση σημασία οση είχε για τον ατομικό επιχειρηματία. Αντίθετα βασική επιδίωξη τους και κύριος στόχος των διευθυντικών στελεχών τους είναι η μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας της επιχείρησης με την έννοια ότι επιδιώκεται η εξάντληση κάθε δυνατού περιθωρίου αποτελεσματικής χρήσεως του κεφαλαίου με σκοπό την αύξηση κάθεαυτού του κεφαλαίου και όχι των κερδών.

Ετσι το κεφάλαιο μεταμορφώθηκε απο μέσο για τη μεγιστοποίηση

της παραγωγής σε τελικό σκοπό της εταιρικής πολιτικής. Η σχέση κεφαλαίου πρό τη παραγωγή αναστράφηκε αντί το κεφάλαιο να αποτελεί συντελεστή της παραγωγής φτάσαμε στην εποχή όπου η παραγωγή έγινε συντελεστής του κεφαλαίου.

Στα τελευταία δέκα χρόνια η κλασσική απεικόνιση της συνάρτησης με την οποία θα μπορούσαμε να απεικονίσουμε την λειτουργία που αποτελεί η ανώτατη ηγεσία μίας επιχείρησης μεταβλήθηκε ριζικά. Μέτρο επιτυχούς εξέλιξης μίας μεγάλης εταιρείας θεωρείται σήμερα το απόλυτο ύψος του λόγου της συνολικής ροής ρευστών προς τα συνολικά έσοδα τα υπολογίζεται με τις διάφορες μεθόδους κεφαλοποίησης της ροής των ρευστών διαθεσίμων.

Αλλά η ροή ή κύκλωμα ρευστών είναι και αυτή μία σχέση αναλογίας και απεικονίζει ποσοτικά την αναλογία των ακαθάριστων εσόδων που μένουν διαθέσιμα για επένδυση αφού αφαιρεθούν απο το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων όλες οι εξωτερικές πληρωμές της επιχείρησης (μισθοί - ημερομίσθια - φόροι - μερίσματα).

Ο συντελεστής ρευστότητας με την παραπάνω έννοια απεικονίζει στην ουσία το ακριβές μέτρο των δυνατοτήτων αυτοχρηματοδότησης που έχει κάθε επιχείρηση.

Έχει σημασία να σημειωθεί ότι σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο προσδιορισμού και μετρήσεως της αποδοτικότητας των επιχειρήσεων ακόμη και τα μερίσματα που καταβάλλονται στους λεγόμενους ιδιοκτήτες της επιχείρησης χαρακτηρίζονται σα δαπάνη μετρώνται στη πλευρά του κόστους και κατά συνέπεια θεωρούνται σα συντελεστές απομειώσεως της αποδοτικότητας ή του συντελεστή κερδών της επιχείρησης.

Μέσα στο σχήμα ο συντελεστής κερδών υπολογίζεται σαν αναλογία των μη διανεμομένων καθαρών κερδών της επιχείρησης προσαυξημένος κατά το ύψος των αποσβέσεων προς το σύνολο των εσόδων . Ο συντελεστής ρευστότητας καταλήγει να θεωρείται σε θεμελιώδης παράγων εκτίμησης της ευστάθειας μίας επιχείρησης και χρησιμοποιείται σα βασικό μέτρο επιτυχίας της πολιτικής που ασκεί η διεύθυνσή της.

Το κύκλωμα της ρευστότητας της επιχείρησης δίνει την εικόνα δύο βασικών όψεων της καταστάσεώς της :

- φανερώνει τα πραγματικά καθαρά έσοδα και την οικονομική σε συνδιασμό προς τη ταμειακή κατάσταση της επιχείρησης με ρεαλιστικότερο τρόπο απο την εικόνα που αποκομίζουμε με βάση το καθιερωμένο μέτρο των καθαρών κερδών και
- Επιτρέπει ακριβέστερη εκτίμηση των δυνατοτήτων αυτοχρηματοδότησης της επιχείρησης ενώ παράλληλα απεικονίζει σαφέστερα τη σχέση δαπανών κεφαλαίου προς δαπάνες εργατικών, όσο πολύπλοκο κι αν είναι το σχήμα

της αυτοχρηματοδοτικής πολιτικής της. Οι αναλογίες ροής ρευστών προς κύκλο εργασιών ροής ρευστών προς καθαρά αξία της παραγωγής ή ροής ρευστών προς εργατικές δαπάνες αποτελούν κατά συνέπεια πολύ ουσιαστικότερα κριτήρια για την εκτίμηση των ετήσιων και μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων μίας εταιρείας από τα παραδοσιακά μεγέθη της λογιστικής ανάλυσης όπως το καθαρό κέρδος, ή απόδοση επί των πωλήσεων, παραγωγικότητα, κατά κεφαλή απασχολούμενου κλπ. Είναι γεγονός ότι τα καθαρά κέρδη με οποιαδήποτε μορφή τους πριν ή μετά τη φορολογία, οι τιμές των αποθεμάτων σε σχέση προς την κεφαλαιοποιημένη αξία των καθαρών εσόδων και τα διάφορα άλλα κλασικά μέτρα εκτίμησης των αποτελεσμάτων χρήσης των ιδιοκτητών επιχειρήσεων δε θεωρούνται πια αξιόπιστα σαν κριτήρια συναγωγής οριστικών συμπερασμάτων.

Το ποσό που αντιπροσωπεύουν τα κέρδη ή το μέρισμα προς τους στόχους είναι κατά το πλείστο αριθμοί που ενδιαφέρουν τους εξωτερικούς της επιχείρησης ή τους κερδοσκόπους.

Στην πράξη στόχος του εσωτερικού κύκλου της διοίκησης μιας σύγχρονης μεγάλης επιχείρησης, είναι πως να μεγιστοποιήσει την απόδοση του επενδυμένου κεφαλαίου και όχι τι θα μπορέσει να μοιράσει στους μετόχους. π.χ. η SNIA VISCOSA της Ιταλίας εμφάνισε (το 1970) εντελώς ουδέτερο λογαριασμό κερδοζημιών με μηδέν κέρδη και μηδέν ζημιές. Επικαλούμενη αυτό το λόγο αποφάσισε να μη δώσει μερίσματα στους μετόχους της. Ταυτόχρονα όμως ανακοίνωσε ότι θα διατηρήσει αμείωτο τον υπερβολικά υψηλό ρυθμό των αποσβέσεώς της που αντιπροσωπεύει στην συγκεκριμένη περίπτωση συνολικό ποσό 15,5 δισ. λιρετών περίπου όπως επίσης ότι θα συνεχίσει χωρίς περικοπές την πραγματοποίηση του εξαιρετικά φιλόδοξου προγράμματος επενδύσεώς της συνολικού ύψους 35 δισ. λιρ. κατά το 1970 που κατά μεγαλύτερο ποσοστό του χρηματοδοτήθηκε από τα διανεμισθέντα κέρδη.

Η περίπτωση της μεγάλης αυτής ιταλικής επιχείρησης είναι λίγο πολύ χαρακτηριστική της τακτικής που ακολουθούν οι σύγχρονες μεγάλες εταιρείες αποβλέποντας στη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας αλλά όχι κατ' ανάγκη και των κερδών τους. Οι επιχειρήσεις που θεωρούνται επιτυχημένες στις ΗΠΑ εργάζονται πάνω σε βάση αποδοτικότητας των επενδυόμενων κεφαλαίων τους που κυμαίνεται γύρω στο 20%.

Στους τομείς έντασης κεφαλαίου το ποσοστό αυτό φτάνει το επίπεδο του 250% από τη στιγμή που η μονάδα αρχίζει να λειτουργεί στο πλήρες δυναμικό της. Οι γαλλικοί, γερμανικοί και ιαπωνικοί γίγαντες κινούνται κατά κανόνα σε επίπεδα ανώτερα του 20% και

μερικές απο τις επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής πετυχαίνουν αποδόσεις που υπερβαίνουν το 25% . Με αυτά τα επίπεδα αποδοτικότητας οι επενδύσεις νέων κεφαλαίων αποσβένονται μέσα σε 3 έως 5 χρόνια το δε υπόλοιπο της ζωής των κεφαλαιουχικών αγαθών αναλίσσεται στη παραγωγή καθαρού ρευστού. Αντίθετα προς την εικόνα αυτή σε σύγκριση προς το εκπληκτικά υψηλό επίπεδο των καθαρών αποδόσεων τα κέρδη των μεγαλύτερων επιχειρήσεων διατηρούνται σε ελάχιστα επίπεδα απελπιστικά χαμηλά για όσους κρίνουν με τα κλασσικά κριτήρια.

Στην ουσία η αναγραφή του κονδυλίου των κερδών στους ισολογισμούς έχει καταντήσει είδος παλής ιεροτελεστίας της καπιταλιστικής ιδεολογίας χωρίς ουσιαστική σημασία πέρα απο το συμβολισμό της καταγωγής του είδους αυτού των οικονομικών εκμεταλεύσεων.

ΕΙΣΑΓΩΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Πολλές κυβερνήσεις υποστηρίζουν ότι για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η εθνική οικονομία φταίει "όπως λένε " ο εισαγόμενος πληθωρισμός" η άνοδος δηλ. των τιμών των εισαγομένων προϊόντων. Οι δικαιολογίες αυτές δεν είναι πάντοτε σωστές. Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές η ανάπτυξη των διεθνών οικονομικών συναλλαγών, γενικότερα συνέβαλλαν και συμβάλλουν στη διεθνή οικονομική πρόοδο υπο την προϋπόθεση ότι όσοι συμμετέχουν σ' αυτές τις συναλλαγές έχουν κάποιο θετικό τελικά όφελος.

Το ζήτημα του "εισαγομένου πληθωρισμού" απο τη μία πλευρά δεν ευσταθεί. Αν σε μία χώρα εισάγονται φθηνά εμπορεύματα τότε μπορεί να καταπολεμηθεί η εσωτερική ανεπάρκεια και να πέσουν οι τιμές. Όταν εισάγονται φθηνά εμπορεύματα τότε και αυτοί οι ντόπιοι παραγωγοί υποχρεώνονται να πουλήσουν φθηνότερα οπότε επιβραδύνονται οι ρυθμοί ανόδου του πληθωρισμού. Ωστόσο ακόμη και στην περίπτωση που μπαίνουν συνεχώς φθηνά εμπορεύματα ανεξέλεκτα ο πληθωρισμός μπορεί να φουντώσει εξαιτίας αυτών των φθηνών εισαγωγών. Αυτό εξηγείται απο το γεγονός ότι όταν σε μία χώρα αφήνει να μπαίνουν ανεξέλεκτα φθηνά εμπορεύματα χωρίς παράλληλα να αυξάνονται οι ντόπιες εξαγωγές τότε θα δημιουργηθεί ένα μεγάλο και διαρκές έλλειμα στο εξωτερικό εμπορικό ισοζύγιο. Αν το έλλειμα αυτό δεν καλυφθεί με άλλους τρόπους εκτός του δανεισμού, τότε θα αυξηθεί η ζήτηση εξωτερικού συναλλάγματος για την εξόφληση των απαιτήσεων των εισαγωγέων, πράγμα που θα οδηγήσει στην υποτίμηση του εθνικού νομίσματος.

Η υποτίμηση με τη σειρά της προκαλεί ανατίμηση των εισαγομένων και κατ' επέκταση επιτάχυνση των ρυθμών της ανόδου του πληθωρισμού.

Επιπλέον εάν συρρικνωθεί μέρος του εγχωρίου δυναμικού λόγω των φθηνών εισαγωγών, τότε θα αυξηθεί η ανεργία και θα μειωθούν τα πραγματικά διαθέσιμα εισοδήματα.

Πρέπει λοιπόν μιά χώρα να πετύχει την προώθηση μέσα στην διεθνή αγορά εκείνων των προϊόντων για τα οποία παρουσιάζει πλεονεκτήματα παραγωγής και να εξασφαλίσει την εισαγωγή φθηνών και καλής ποιότητας προϊόντων, για να μὴν δημιουργηθούν πληθωριστικές πιέσεις, εξαιτίας των προβλημάτων που παρουσιάζει στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές της.

Ο "εισαγώμενος πληθωρισμός" μπορεί να επηρεάσει αισθητά ή λιγότερο ολόκληρη την εθνική οικονομία ή μερικούς κλάδους της ή υποκλάδους της. Μιά σημαντική αύξηση της αξίας των εισαγωγών, χωρίς ανάλογη αύξηση των εξαγωγών θα προκαλέσει την αύξηση του πληθωρισμού. Στην πράξη όμως βλέπουμε ότι χώρες αρκετά εκβιομηχανισμένες με μεγάλες εξωτερικές εμπορικές συναλλαγές, και μεγάλα ελλείματα στο εξωτερικό εμπορικό ισοζύγιο εμφανίζουν μικρότερο σχετικά πληθωρισμό από άλλες αναπτυσσόμενες χώρες με σχετικά λίγες διεθνείς εμπορικές συναλλαγές και με υψηλότατο πληθωρισμό.

Το φαινόμενο αυτό εξηγείται ως ένα βαθμό από την υψηλή αποδοτικότητα των εκβιομηχανισμένων χωρών και από τη μεγάλη εισροή κεφαλαίων που πετυχαίνουν οι ανατιμήσεις των εισαγόμενων σε αυτή την ομάδα χωρών προϊόντων αντισταθμίζονται από την ανατίμηση των εξαγόμενων τους και από την πραγματοποίηση πρόσθετων εξαγωγών με τη διάθεση φθηνότερων ή νέων προϊόντων.

Στις εκβιομηχανισμένες όταν ανατιμάται το νομισμά τους αυξάνει η εισροή κεφαλαίων, γεγονός που παρέχει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να χρηματοδοτήσουν πρόσθετες επενδύσεις. Εξάλλου αυξάνει το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα, με την αύξηση του καθαρού εισοδήματος από την αλλοδαπή 2 το επίπεδο της παραγωγής και της κατανάλωσης ο εισαγώμενος πληθωρισμός προκαλεί τις ακόλουθες αντιδράσεις:

Οι παραγωγικές μονάδες μετακυλίνουν τα βάρη που τους δημιουργεί η αύξηση των τιμών των εισαγόμενων πρώτων υλών στον τελικό καταναλωτή των προϊόντων τους, με αποτέλεσμα να αυξάνει ο πληθωρισμός. Οι επιχειρήσεις δεν στέκονται μοιρολατρικά να περιμένουν νέες αυξήσεις των εισαγόμενων προϊόντων που χρησιμοποιούν τις παραγωγικές τους διαδικασίες, γιατί ξέρουν ότι αυτές οι ανατιμήσεις επηρεάζουν τελικά αρνητικά το δικό τους τζίρο, αφού η ζήτηση για τα προϊόντα τους θα πέσει. Έτσι πρόχωρούν στον παρα-

πέρα εκσυγχρονισμό τους, στη μείωση των μέσων κατά μονάδα παραγομένου προϊόντος εξόδων και στη δημιουργία νέου είδους προϊόντων. Η ανατίμηση των εισαγομένων "αποροφάται" από τη βελτίωση των παραγωγικών μεθόδων όσο είναι δυνατό βέβαια αυτό.

Στην περίπτωση της ταχύτητας αύξησης των τιμών της ενέργειας, λόγω της διεθνούς ανατίμησης των πετρελαιοειδών, όλο το βάρος της πρόσθετης δαπάνης των παραγωγικών μονάδων "μετακυλίσθηκε" προσωρινά στην κατανάλωση. Μακρόχρονα οι ίδιες μονάδες πέτυχαν να μειώσουν τις δαπάνες τους για πετράιλεο, επειδή χρησιμοποίησαν άλλους ενεργειακούς πόρους και αγόρασαν μηχανές λιγότερο ενεργοβόρες.

Τα νοικοκυριά όταν βλέπουν να μειώνεται η αγοραστική τους ικανότητα λόγω του εισαγμένου πληθωρισμού προσπαθούν να αυξήσουν τις ονομαστικές τους αποδοχές. Η αύξηση των τιμών των εισαγομένων προκαλεί πιέσεις για αύξηση των εισοδημάτων από μισθωτή υπηρεσία, εργασία, από την ενοικίαση κατοικιών, και των λοιπών κατηγοριών εισοδημάτων των νοικοκυριών. Δηλαδή δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος ανατιμήσεις εισαγόμενων - αυξήσεις αμοιβών - πληθωρισμός - αποτίμηση εθνικού νομίσματος - ανατιμήσεις εισαγόμενων κ.ο.κ.

Τα νοικοκυριά όταν αντιλαμβάνονται ότι αυξάνονται συνεχώς οι τιμές των εισαγόμενων αντιδρούν με δύο τρόπους:

- Σπεύδουν να αυξήσουν τη ζήτησή τους για εισαγόμενα όταν εκτιμούν ότι θα υποτιμηθούν στο άμεσο μέλλον. Έτσι δημιουργείται το κατάλληλο κλίμα για την απευθείας αύξηση των τιμών από την πλευρά των εισαγωγέων, πράγμα που αυξάνει απότομα τα καθαρά κέρδη τους.

Οι ίδιοι άλλωστε οι εισαγωγείς όταν προβλέπουν ανατίμηση στα ΕΙΔΗ που διαθέτουν σε μια εσωτερική αγορά (λόγω σχεδιαζόμενης υποτίμησης του νομίσματος της χώρας στην οποία πωλούν τα εισαγόμενα) κάνουν μεγάλες παραγγελίες από το εξωτερικό για να καρπωθούν το κέρδος που θα προκύψει από την αναπροσαρμογή των εξωτερικών ισοτιμιών.

- Τα νοικοκυριά, ιδιαίτερα εκείνα που έχουν χαμηλά εισοδήματα, περιορίζουν την κατανάλωση εισαγομένων και προτιμούν στενά υποκατάστατα που παράγονται από εγχώριες μονάδες υπό την προϋπόθεση όμως ότι τα εγχώρια προϊόντα θα είναι φθηνότερα.

**ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΣΕ ΜΙΚΡΕΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ (ΕΛΛΑΔΑ)**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Τα νεώτερα απο το μέτωπο καταπολέμησης του πληθωρισμού, ειδικά ιδιαίτερα στασιμοπληθωρισμού, δέν είναι ευχάριστα. Αυτή η αρρώστια της σύγχρονης οικονομίας που άλλοτε ξεσπούσε σαν επιδημία και τώρα έγινε ενδημική σε παγκόσμια κλίμακα δε δείχνει καμμία διάθεση να εξαφανιστεί έστω και για λίγο καιρό.

Με υφέσεις προσωρινές που έρχονται ύστερα απο τη λήψη σκληρών και επώνυμων μέτρων και με εξάρσεις που έχουν μεγαλύτερη διάρκεια, ο πληθωρισμός εξακολουθεί να μαστίζει τις οικονομίες των δυτικών χωρών και στις οικονομίες των ανατολικών κρατών μετά τις τελευταίες εξελίξεις να τρέχει με τρελλούς και ανεξέλεγκτους ρυθμούς. Αιτία του σημερινού πληθωρισμού θεωρείται η ύψωση του κόστους παραγωγής λόγω ύψωσης των τιμών και των συντελεστών παραγωγής. Πρόκειται για τη γνωστή θεωρία περί "πληθωρισμού κόστους" που έκανε την εμφάνισή της τη μεταπολεμική περίοδο. Αναλυτικά η έννοια του κόστους είναι η εξής:

Κόστος είναι το άθροισμα αμοιβών των συντελεστών παραγωγής. Παίρνονται σαν αφετηρία αυτού του είδους την κοστολόγηση και προσθέτοντας τους παράγοντες : "βαθμός ανταγωνισμού", "προσφορά και ζήτηση τελικών προϊόντων", "επιχειρηματικοί κίνδυνοι προσφορά και ζήτηση χρήματος", "επιχειρηματικές προοπτικές", κατασκευάζουμε διάφορες ποικιλίες ερμηνευτικών θεωριών του πληθωρισμού κόστους. Εκείνο που έχει σημασία είναι το πως πραγματικά κοστολογούν οι επιχειρήσεις τα προϊόντα τους και ποιά σχέσει συνδέει την κοστολόγηση με την τιμολόγηση.

ΕΙΣΑΓΩΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Πρόκειται για τον πληθωρισμό που εισάγεται από μία χώρα που υπάρχουν πληθωριστικές πιέσεις σε μια άλλη χώρα μέσω του μηχανισμού του ισοζυγίου πληρωμών του εμπορικού ισοζυγίου. Ο πληθωρισμός του είδους αυτού είναι δυνατόν να εισαχθεί κυρίως με τις εισαγωγές πρώτων υλών, κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, υψηλής τεχνολογίας.

Είναι γνωστό ότι ένα από τα βασικότερα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων είναι και η ύπαρξη φθηνών και αφθόνων πρώτων υλών. Η έλλειψή τους ή το υψηλό κόστος είτε προμήθειά τους είτε μεταφοράς τους έχει ως αποτέλεσμα όπως ήδη διαπιστώθηκε το δυσμενή επηρεασμό της παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων.

Πέρα από αυτή τη δυσμενή επίδραση υπάρχει ο κίνδυνος η έλλειψη φθηνών και αφθόνων πρώτων υλών να οδηγήσει την οικονομία σε πληθωριστικές πιέσεις με δυσάρεστες και απρόβλεπες πολλές φορές συνέπειες.

Ο κίνδυνος αυτός υπάρχει όταν στην παγκόσμια οικονομία ή στις χώρες που παράγουν τις πρώτες ύλες επικρατεί πληθωρισμός οι εισαγόμενες πρώτες ύλες είτε γίνονται η γέφυρα να περάσει ο πληθωρισμός στη χώρα που τις εισάγει, είτε τον μεταφέρουν οι ίδιοι όπως πολλοί ταξιδιώτες μεταφέρουν από μία χώρα στην άλλη μια μεταδοτική νόσο.

Μια αύξηση τιμών α' υλών που εισάγει η αναπτυσσόμενη οικονομία μπορεί να προκαλέσει πληθωριστικές πιέσεις ή να οδηγήσει στον πληθωρισμό. Αυτό μπορεί να συμβεί λόγω πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων που προκαλούν οι αυξήσεις των τιμών των πρώτων υλών. Αν ο βιομηχανικός κλάδος στηρίζεται σε μεγαλύτερο ποσοστό (πάνω από 50%) στην εισαγόμενη ύλη, τότε ο επηρεασμός του κόστους παραγωγής των προϊόντων του θα είναι σημαντικός. Ο επηρεασμός δε της οικονομίας από τις ανατιμήσεις των πρώτων υλών γίνεται ακόμη μεγαλύτερος, αν ο παραπάνω κλάδος είναι βασικός κλάδος της οικονομίας είτε γιατί η συμμετοχή του στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν είναι σημαντική είτε γιατί τα προϊόντα του είναι βασική πρώτη ύλη άλλων κλάδων της οικονομίας.

Δεν αποκλείεται ο κλάδος να συγκεντρώνει και δύο χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν. Το ποσοστό της συμμετοχής του παραπάνω κλάδου

στις εξαγωγές της αναπτυσσόμενης χώρας θα δείξει το κατά πόσο θα μπορέσει να αναπτυσσόμενη χώρα να πετύχει την προσπάθειά της για οικονομική ανάπτυξη στηριζόμενη στις δικές της δυνάμεις.

Η εισαγωγή κεφαλαιουχικού εξοπλισμού είναι ένας τρόπος δεύτερος με τον οποίο μεταφέρεται ο πληθωρισμός αναπτυγμένης οικονομίας σε μία αναπτυσσόμενη. Είναι γεγονός όταν η αναπτυσσόμενη οικονομία όπου επικρατεί πληθωρισμός για να εισάγει κεφαλαιουχικό εξοπλισμό απ' αυτήν οι τιμές που θα πληρώσει θα είναι μεγαλύτερες από αυτές που επικρατούν διεθνώς.

Με την εισαγωγή μηχανημάτων εισάγει πληθωρισμό ή τις πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία της μέσω του μηχανισμού κοστολόγησης των παραγομένων από τα εισαχθέντα μηχανήματα προϊόντων.

Ο τρίτος τρόπος που οδηγεί στην εισαγωγή πληθωρισμού είναι η μεταφορά τεχνολογίας από τη μία χώρα στην άλλη. Επειδή οι ήδη αναπτυγμένες οικονομίες χρησιμοποιούν δική τους τεχνολογία, η μεταφορά της τεχνολογίας γίνεται από τις αναπτυγμένες προς τις αναπτυσσόμενες. Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες αγοράζουν ξένη τεχνολογία ενσωματωμένη σε ευρεσιτεχνίες και εμπορικά σήματα σε μηχανές και ενδιάμεσα προϊόντα σε συμβουλές ειδικών κλπ. Ο νομικός τρόπος της εισαγωγής της τεχνολογίας ποικίλλει. Είναι δυνατόν η ξένη εταιρεία να ιδρύσει θυγατρική εταιρεία στην αναπτυσσόμενη οικονομία να εξαγει την τεχνολογία της μέσω αυτής.

Είναι δυνατόν η ξένη εταιρεία να πουλήσει τεχνολογία με κάποια από τις γνωστές ήδη μορφές συμφωνιών που τη συνδέουν με κάποια βιομηχανική μονάδα της αναπτυσσόμενης χώρας. Η ξένη εταιρεία είναι δυνατόν να την εισαγάγει με την αποστολή τεχνικών συμβούλων που θα φροντίσουν την τοποθέτηση του μηχανικού εξοπλισμού που πούλησε η βιομηχανία της αναπτυσσόμενης οικονομίας.

Η μεταφορά της τεχνολογίας από την αναπτυγμένη οικονομία στην αναπτυσσόμενη είναι δυνατόν να εισαγάγει πληθωρισμό ή πληθωριστικές πιέσεις. Η θυγατρική εταιρεία υποχρεώνεται τις περισσότερες φορές να εισαγάγει υπερκοστολογημένα τα μηχανήματα και τις βασικές πρώτες ύλες από τη μητρική εταιρεία ή από τις πηγές που ελέγχει η μητρική εταιρεία.

Στην περίπτωση αυτή έχουμε εισαγωγή πληθωρισμού (ταμειογενοούς ή ποσοστιαίων ανατιμήσεων) μέσω της εισαγόμενης τεχνολογίας. Η βιομηχανική μονάδα της αναπτυσσόμενης οικονομίας εισάγει πληθωρισμό είτε με την χρησιμοποίηση των ξένων μεθόδων παραγωγής που ακριβοπληρώνονται είτε με τη χρησιμοποίηση των ξένων τεχνικών συμβούλων ή επι-

εμπειρογνωμόνων που επίσης ακριβοπληρώνονται. Εισάγει επίσης πληθωρισμό η μητρική εταιρεία παίρνοντας τα δικαιώματά της απο τη βιομηχανία της αναπτυσσόμενης οικονομίας ή υπερκοστολογώντας τα ενδιάμεσα προϊόντα.

Πληθωρισμός εισάγεται μέσω της εισαγόμενης τεχνολογίας γνωστής ως συλλογικές συμφωνίες ή για τις περιπτώσεις παράδοσης εργοστασίων με το κλειδί στο χέρι.

Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες που βιάζονται να αποκτήσουν βαριά βιομηχανία προσπαθούν να λύσουν μ' αυτό το τρόπο το πρόβλημα της απόκτησης εθνικής τεχνολογίας. Μια παραλλαγή είναι το προϊόν στο χέρι. Σ' αυτές τις περιπτώσεις εισάγεται πληθωρισμός με την υπερκοστολόγηση της παρεχόμενης μ' οποιαδήποτε μορφή τεχνολογίας.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΩΝ ΑΝΑΤΙΜΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Τα αίτια του πληθωρισμού ποσοστιαίων ανατιμήσεων θα πρέπει να αναζητηθούν στην τιμολογιακή πολιτική που ασκούν οι επιχειρήσεις και στον τρόπο με τον οποίο τα εργατικά σωματεία προσδιορίζουν τις απαιτούμενες αυξήσεις τιμών. Πρόκειται για τη μορφή πληθωρισμού που ιδιαίτερα πλήττει την παγκόσμια οικονομία τα τελευταία χρόνια λόγω διαδοχικών αυξήσεων των τιμών των πρώτων υλών και του πετρελαίου.

Ας αναλύσουμε την τιμή του κάθε αγαθού χωριστά:
θα δούμε ότι αποτελείται από δύο βασικά στοιχεία, το κόστος παραγωγής του προϊόντος και από κάποια αύξηση που τη παίρνουμε ως ποσοστό στο κόστος και αποτελεί το κέρδος του επιχειρηματία.

Οι ανατιμήσεις των πρώτων υλών οδηγούν στην ύψωση του κόστους παραγωγής. Αύξηση του κόστους παραγωγής σημαίνει αυτόματη αύξηση της τιμής πρόληψης του προϊόντος για δύο λόγους:

α. γιατί αυξήθηκε το κόστος και γιατί αυξήθηκε η προσαύξηση που τη παίρνουμε ως ποσοστό στο κόστος παραγωγής. Αν το τελικό προϊόν χρησιμοποιείται ως πρώτη ύλη από κάποιον άλλον βιομηχανικό κλάδο ξαναδημιουργείται το ίδιο κύκλωμα - κόστος παραγωγής - προσαύξηση - τιμή, με αποτέλεσμα να διηγηθούμε σε νέα ύψωση τιμών. Στις αναπτυσσόμενες οικονομίες παρουσιάζεται η μορφή αυτή του πληθωρισμού με κάποια μικρή παραλλαγή στο κύκλωμα που το κάνει πιο μεγάλο και αυξάνει τον παρασιτισμό.

Οι πρώτες ύλες στις περισσότερες από τις μικρές αναπτυσσόμενες οικονομίες που δεν έχουν προικιστεί από τη φύση με φυσικούς πόρους, εισάγονται από το εξωτερικό. Αυτό δεν εμποδίζει την ύψωση των τιμών των προϊόντων κατά τη διάρκεια των σταδίων παραγωγής ή επεξεργασία τους. Εδώ βρίσκεται η διαφορά από της αναπτυγμένες οικονομίες. Σε αυτές η παραγωγή γίνεται από μία επιχείρηση σε όλα τα στάδιά της (κάθετη οργάνωση παραγωγής). Η προσαύξηση στο κόστος υπολογίζεται μόνο μία φορά στο τέλος όταν έχει ολοκληρωθεί η παραγωγική διαδικασία και το προϊόν είναι έτοιμο για την αγορά. Αν το προϊόν χρησιμοποιηθεί ως πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων βιομηχανικών προϊόντων τότε θα ξαναυπολογισθεί η προσαύξηση στο κόστος παραγωγής ως ... κέρδος για την επιχείρηση που θα παράγει τα άλλα βιομηχανικά προϊόντα

Στις αναπτυσσόμενες κοινωνίες η παραγωγική επεξεργασία της πρώτης ύλης σημαίνει η διέλευσή της από τα διάφορα στάδια που δεν ανήκουν στην ίδια επιχείρηση. Έτσι περνώντας από διαφορετικά χέρια η πρώτη ύλη ώσπου να γίνει το τελικό προϊόν (στάδιο α' ύλης - στάδιο ημικατεργασμένου προϊόντος - στάδιο τελικού προϊόντος). Επιβαρύνεται με τις προσαυξήσεις στο κόστος τόσες φορές όσες είναι οι ενδιάμεσοι.

† ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ.

η α' ύλη κόστισε 30 δρχ. ανά κιλό παραδοτέα στο εργοστάσιο (κόστος α' ύλης μεταφ. δασμοί αμοιβή εισαγωγέα). Ο Α που την επεξεργάζεται την πουλάει ημικατεργασμένη στο Β προς 66,5 δρχ. (30 αρχικό και 30 δρχ. κόστος επεξεργασίας - εργασιακό κόστος και κόστος λειτουργίας και 10 % προσαύξηση στο κόστος ως κέρδος ίσον : 30 και 30 και 6 ίσον 66 και 0,50 (μεταφορικά έξοδα ανά μονάδα ο Β με τη σειρά του και αφού επεξεργαστεί το ημικατεργασμένο προϊόν που προήλθε από την α' ύλη Χ που αγόρασε από τον Α πουλάει το προϊόν στο Γ στην τιμή των 106,6 (66,5 αρχικό κόστος αίτησης και 30 δρχ. κόστος επεξεργασίας και 10 % προσαύξηση στο κόστος ως κέρδος του Β και μεταφορικά 0,5 δρχ. κατά τεμάχιο.

Ο Δ πουλάει στο Δ το έτοιμο προϊόν Ψ που προήλθε από τη διαδοχική επεξεργασία της α' ύλης και στην τιμή των 150,7 δρχ. (δηλ. 106,6 αρχικό κόστος κτήσης της ημικατεργασμένης ύλης και 30 δρχ. το κόστος επεξεργασίας και 10 % προσαύξηση στο κόστος ως κέρδος Γ και 0,5 δρχ. μεταφορικά κατά μονάδα προϊόντος.

ΤΑΜΕΙΟΓΕΝΗΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Πρόκειται για μία νέα μορφή πληθωρισμού που έκανε την εμφάνισή της κυρίως τα τελευταία δέκα χρόνια με την τεραστία ανάπτυξη και πρόοδο της τεχνολογίας και την επικράτηση στο διεθνές οικονομικό χώρο των πολυεθνικών εταιρειών. Μοιάζει με το πληθωρισμό ποσοστιαίων ανατιμήσεων.

Η μόνη διαφορά είναι ότι το τελευταίο συνήθως τα ποσοστά προσαυξήσεων παραμένουν σταθερά ενώ στην περίπτωση του ταμειογενούς πληθωρισμού τα ποσοστά κέρδους προσδιορίζονται από τις επιχειρήσεις που κατέχουν μονοπωλιακή θέση στην αγορά ανάλογα με τις ταμειακές τους ανάγκες για επενδύσεις σε νέες μεθόδους παραγωγής σε έρευνα και εφαρμογή νέας τεχνολογίας. Την παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων στις αναπτυσσόμενες χώρες την επηρεάζουν είτε με την ύψωση που προκαλούν στις τιμές των πρώτων υλών είτε με τη χρησιμοποίηση τελειοτάτων μηχανημάτων υπερσυγχρονων μεθόδων παραγωγής και αφθόνων πρώτων υλών που έχουν την δυνατότητα να αυξάνουν συνεχώς τα αποθεματικά τους σε συνεχείς ανατιμήσεις των τιμών των προϊόντων που παράγουν κι εμπορεύματα.

Οι βιομηχανίες των αναπτυσσόμενων οικονομιών δεν έχουν αυτές τις δυνατότητες αργά ή γρήγορα εξαφανίζονται είτε αγοράζονται και απομοιούνται από την πολυεθνική εταιρεία που κυριαρχεί στο κλάδο τους στο διεθνές οικονομικό στίβο.

ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ακόμη μιά νέα μορφή πληθωρισμού που πλήττει κατ' αποκλειστικότητα τις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Είναι η κατάσταση της οικονομίας που οι τιμές ανέρχονται "χέρι με χέρι" με τη διατήρηση της οικονομικής στασιμότητας και της ανεργίας. Η επίδρασή του στην παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων των αναπτυσσόμενων χωρών ασκείται έμμεσα, μέσω του κυκλώματος "εισόδημα εργαζομένου - εισαγωγές βιομηχανικών προϊόντων".

Τα βιομηχανικά προϊόντα που είναι δυνατόν να εξάγουν οι αναπτυσσόμενες χώρες στις ήδη αναπτυγμένες είναι κυρίως αγαθά πρωτογενούς τομέα και ενδιάμεσα δευτερογενούς: ενδύματα, υποδήματα κλπ. η ζήτηση των οποίων εξαρτάται από το εισόδημα των εργαζομένων στις ήδη αναπτυγμένες οικονομίες. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι η επίδρασή του στασιμοπληθωρισμού είναι αρνητική δηλ. ο στασιμοπληθωρισμός που επικρατεί σε μία οικονομία επιδρά ανασταλτικά στη παραγωγή, βιομηχανικών προϊόντων σε μία αναπτυσσόμενη οικονομία. Όταν στις αναπτυγμένες οικονομίες επικρατεί στασιμοπληθωρισμός και οι τιμές των αγαθών ανεβαίνουν ενώ επικρατεί ανεργία και τα εισοδήματα των εργαζομένων είναι περιορισμένα τότε πως θα εξάγουν σ' αυτές οι αναπτυσσόμενες.

Συμπεράσμα:

Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες που εξαρτώνται από τη διεθνή αγορά πρώτων υλών κεφαλαιουχικού εξοπλισμού και τεχνολογίας προσβάλλονται πολύ πιο εύκολα από τον πληθωρισμό ή στις πληθωριστικές πιέσεις, που επικρατούν είτε σε χώρες με τις οποίες συναλλάσσονται για προμήθεια των παραπάνω είτε στην παγκόσμια.

Μ Ε Ρ Ο Σ Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Π Ρ Ω Τ Ο

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΩΜΕΝΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Δύο είναι οι σημαντικότερες συνέπειες του πληθωρισμού που εισάγεται στην Ελληνική Οικονομία μέσω των εισαγόμενων Α υλών.

Η πρώτη είναι να αυξηθεί το κόστος παραγωγής των παραγόμενων προϊόντων τόσο για εγχώρια κατανάλωση όσο και για εξαγωγή. Συνέπεια δηλαδή των πληθωριστικών αυτών πιέσεων, δεν είναι μόνο η αύξηση των τιμών των προϊόντων, αλλά και η μείωση των εξαγωγών συνέπεια της αύξησης των τιμών των προϊόντων προς εξαγωγή, και της μείωσης της ανταγωνιστικότητάς τους. Η δεύτερη συνέπεια έχει σαν αποτέλεσμα να δυσχερευθεί περισσότερο η προσπάθεια μίας χώρας για γρήγορη οικονομική ανάπτυξη.

Η Ελληνική οικονομία τώρα, αδυνατεί να υποκαταστήσει τις εισαγόμενες πρώτες ύλες είτε γιατί δεν έχει καθόλου εγχώριες, είτε γιατί οι εγχώριες δεν επαρκούν ή δεν είναι καλής ποιότητας.

Φυσικό είναι να εισάγονται στην χώρα μας οι πληθωρισμοί που επικράτησαν στις ανεπτυγμένες ήδη χώρες, ΗΠΑ, Αγγλία, κ.λ.π. από τις οποίες προμηθευόμαστε τις απαραίτητες για την βιομηχανία μας πρώτες ύλες.

Μετά την εισαγωγή στην Ελληνική οικονομία μετατρέπονται σε πληθωρισμό κόστους μέσω της παραγωγικής διαδικασίας. Το κόστος των παραγόμενων από την Ελληνική Βιομηχανία προϊόντων αυξήθηκε ακόμη περισσότερο λόγω της πολύ μεγάλης αύξησης των τιμών των προϊόντων πετρελαίου. Η αύξηση επηρέασε το κόστος παραγωγής των προϊόντων των βιομηχανικών μονάδων που χαρακτηρίζονται ως ηλεκτροβόρες βιομηχανίες.

Η εξάρτηση της Ελληνικής Βιομηχανίας, σε μεγάλο βαθμό από τις βασικές εισαγόμενες πρώτες ύλες και τα καύσιμα είχε σαν συνέπεια την σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής των παραγόμενων προϊόντων χωρίς να μεταβληθεί το κόστος των υπολοίπων συντελεστών.

Αργά ή γρήγορα τα εργατικά συνδικάτα, βλέποντας την ύψωση του επιπέδου τιμών διεκδίκησαν και εκείνα ύψωση των μισθών και ημερο-

μισθίων ώστε να αποφύγουν την μείωση της αγοραστικής τους δύναμης.

Αυτό θα οδηγήσει σε νέα ύψωση του κόστους παραγωγής των αγαθών και νέες πληθωριστικές τάσεις.

Η ύψωση του κόστους παραγωγής των προϊόντων και στην συνέχεια η δημιουργία πληθωριστικών πιέσεων κόστους έχει σαν αποτέλεσμα τον περιορισμό της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών εξαγωγών.

Τα περισσότερα προϊόντα που εξάγει η χώρα μας αντιμετωπίζουν έντονα ανταγωνισμό στην διεθνή αγορά.

Η ευαισθησία τους και σε μικρές ακόμα μεταβολές του κόστους είναι πολύ μεγάλη. Οι πληθωριστικές πιέσεις κόστους δυσχεραίνουν την εξαγωγή τους και χειροτερεύουν την διαμόρφωση των όρων εμπορίου της χώρας, με αποτέλεσμα να επιδυνώνεται η συναλλακτική και συναλλαγματική της θέση.

Η προσφερόμενη ποσότητα των περισσότερων και βασικότερων εισαγόμενων πρώτων υλών ελέγχεται από ορισμένα τράστ.

Τα τράστ αυτά στην προσπάθειά τους να αυξήσουν τα ρευστά διαθέσιμά τους για μεγαλύτερες επενδύσεις και για εξαγορά κάθε πιθανού ανταγωνιστή τους, υψώνουν τις τιμές των προϊόντων αυτών.

Ετσι λόγω της μεγάλης αύξησης των τιμών των πρώτων υλών καθώς και των καυσίμων θα έχουμε μια αντίστοιχη μεγάλη μείωση της παραγωγικής διαδικασίας. Οι συνέπειες στην οικονομία μιας χώρας θα είναι πολλές: αύξηση του κόστους των προϊόντων λόγω αύξησης πρώτων υλών, μείωση της παραγωγής λόγω μείωσης των πωλήσεων (εξαγωγές), οικονομικές απαιτήσεις εργαζομένων λόγω πτώσης της αγοραστικής τους δύναμης που εάν ικανοποιηθούν θα οδηγήσουν και σε νέα αύξηση τιμών, μείωση της παραγωγής με αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας και τέλος μείωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και μείωση των εξαγωγών.

Ας δούμε όμως και τις έμμεσες συνέπειες της οικονομίας. Μείωση του εθνικού προϊόντος, επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης, αποθάρρυνση και συνέχεια αδρανοποίηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στους περισσότερους τομείς, αποπροσανατολισμός της οικονομικής πολιτικής του κράτους, δημιουργία παγωμένων πιστώσεων, αδυναμία εξόφλησης διεθνών οικονομικών υποχρεώσεων.

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α Τ Α

Αυτό που καθιστά δυσκολότερη την προσπάθειες για την γρήγορη οικονομική ανάπτυξη των μικρών κυρίως αναπτυσσόμενων χωρών είναι ο πληθωρισμός.

Πρόκειται για μια πραγματική οικονομική κατάσταση παγκόσμιας μορφής που τα τελευταία χρόνια επηρεάζει σημαντικά κάθε ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης. Οι οικονομολόγοι προσπαθούν να λύσουν τα προβλήματα οικονομικής ανάπτυξης των μικρών αναπτυσσόμενων χωρών χωρίς να υπολογίζουν τον πληθωρισμό γιατί δεν υπήρχε στην μορφή και την ένταση που υπάρχει σήμερα.

Ο πληθωρισμός όπως διαπιστώθηκε με τις διάφορες μορφές που εκδηλώνεται ή παρουσιάζεται είναι ένα αναμφισβήτητο οικονομικό γεγονός. Θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, και τα προβλήματα που μέχρι τώρα αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες να εξετάζονται από νέα σκοπιά. Οτι δηλαδή η οικονομία αντιμετωπίζει κάποια από τις μορφές του πληθωρισμού.

Η μορφή του πληθωρισμού που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες είναι εκείνη του εισαγόμενου πληθωρισμού, αποδεικνύεται ότι είναι αρκετά εύκολο να εισαχθεί στις αναπτυσσόμενες χώρες μέσω είτε των εισαγόμενων πρώτων υλών, ή του εισαγόμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού είτε τέλος μέσω της εισαγόμενης τεχνικής βοήθειας.

Το γεγονός αυτό καθιστά τα πιο πάνω προβλήματα ακόμη πολυπλοκότερα και η αντιμετώπιση τους απαιτεί σοφία, μεθοδικότητα, ψυχραιμία, διορατικότητα, αποφασιστικότητα, προγραμματισμό, που τις περισσότερες φορές απουσιάζουν από τους υπεύθυνους των μικρών αναπτυσσόμενων χωρών.

Ο εισαγόμενος πληθωρισμός παίζει ρόλο σημαντικό. Θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη στον καθορισμό του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης των μικρών αναπτυσσόμενων χωρών καθώς και στον προσδιορισμό των υπολοίπων στοχων εκβιομηχάνισης της χώρας.

Η ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ

Όταν μειώνεται η αγοραστική αξία μιας χρηματικής μονάδας λόγω της ανόδου των τιμών των εμπορευμάτων, τότε μεταβάλλεται και η ισοτιμία της (υποτιμάται) ως προς άλλες χρηματικές μονάδες που χρησιμοποιούνται από άλλες χώρες. Αν αντίθετα, αυξηθεί η αγοραστική αξία μιας χρηματικής μονάδας, τότε ανατιμάται ως προς άλλες χρηματικές μονάδες.

Η μεταβολή των εξωτερικών ισοτιμιών των νομισμάτων δεν είναι κάτι που συμβαίνει σήμερα για πρώτη φορά, αλλά κάτι που έχει γίνει κατ'επανάληψη στα παρελθόν από τότε που χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το χρήμα ως μέσο συναλλαγών.

Όπως αναφέρθηκε η 'χρυσή βάση' χρησιμοποιήθηκε αρκετά στις διεθνείς οικονομικές συναλλαγές και νομισματικές σχέσεις. Με την κρίση το 1929 και την αισθητή πτώση των τιμών για να ακολουθήσει στην συνέχεια νέα ανόδος τους φάνηκε ότι ούτε ο χρυσός μπορούσε να εξασφαλίσει σταθερότητα στις τιμές. Τότε αποδεσμεύτηκαν τα νομίσματα από το χρυσό και δημιουργήθηκαν οι νομισματικές 'ζώνες'. Στην ζώνη 'στερλίνας' και στην 'ζώνη φράγκου' καθορίστηκαν σταθερές ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων της μητρόπολης σταθερές ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων των αποικιών με αντικειμενικό σκοπό να μη διαταραχθούν οι εμπορικές συναλλαγές και η μεταξύ των κρατών κίνηση των κεφαλαίων. Κατεβλήθησαν προσπάθειες για το συντονισμό των οικονομικών και συναλλαγματικών πολιτικών που ακολουθούσαν οι διάφορες χώρες.

Μετά το 1945, το δολλάριο έγινε το κυριότερο μέσο για το διακανονισμό διεθνών συναλλαγών και η αξία του ήταν συνδεδεμένη, με μια σταθερή ποσότητα χρυσού. Στην περίοδο 1945-70 οι αλλαγές των εξωτερικών ισοτιμιών μεταξύ των νομισμάτων δεν ήταν συχνές, αλλά οπωσδήποτε ήταν αναπόφευκτες την στιγμή που παρουσίαζε μεγάλα ελλείματα στις εξωτερικές συναλλαγές της μια χώρα. Εξάλλου αν η περίοδος 1954-70 εμφανίζεται να είναι αρκετά σταθερή από διεθνούς νομισματικής άποψης οι τιμές συ-

νέχισαν να ανεβαίνουν έστω με χαμηλούς ετήσιους ρυθμούς στις περισσότερο εκβιομηχανισμένες χώρες. Ορισμένες απο αυτές τις χώρες υποχρεώθηκαν να υποτιμήσουν το νόμισμά τους προσπαθώντας να βρουν μια καλύτερη θέση ισορροπίας μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής αξίας των νομισμάτων τους. Η υποτίμηση κατά κανόνα ήταν συνδεδεμένη με σχετικά υψηλό πληθωρισμό.

Απο το 1971 η κατάσταση αλλάζει ριζικά με την αποδέσμευση του Αμερικάνικου δολλαρίου απο το χρυσό. Απο τότε η διεθνής οικονομική κοινότητα μπαίνει σε μια περίοδο υψηλών πληθωριστικών πιέσεων, συχνών και αισθητών αυξομειώσεων των τιμών των εμπορευμάτων στις διεθνείς αγορές αυξήσεως των μεταβιβάσεων διεθνών κεφαλαίων και μεγαλύτερης ευαισθητοποίησης της εξωτερικής ισοτιμίας των νομισμάτων.

Με το σύστημα των 'κειμενομένων νομισματικών ισοτιμιών' καταργείται προσδευτικά ο κρατικός παρεμβατισμός στις εξωτερικές ισοτιμίες, οι οποίες καθορίζονται μέσα απο διαπραγματεύσεις που γίνονται στις διεθνείς αγορές συναλλαγματος. Ενω στο παρελθόν η ισοτιμία ενός εθνικού νομίσματος ως προς ένα άλλο καθοριζοταν απο τις κεντρικές αρχές της κάθε χώρας σήμερα η ισοτιμία (για τα νομίσματα εκβιομηχανισμένων χωρών) καθορίζεται απο την ζήτηση και την προσφορά που εκδηλώνεται για το κάθε νόμισμα.

Όταν ένας έμπορος ήθελε στο παρελθόν να εισάγει ορισμένα μηχανήματα επρεπε να συμβουλευτεί το επίσημο δελτίο τιμών που εξέδιδε η Κεντρική Τράπεζα, προκειμένου να υπολογίσει το συνάλλαγμα που χρειαζόταν.

Σήμερα, ο ίδιος έμπορος αναθέτει στις εμπορικές τράπεζες να διαπραγματευτούν την αγορά συναλλαγματος για το λογαριασμό τους χωρίς να ξέρει την ισοτιμία γιατί αυτή διαμορφώνεται κατα την διάρκεια της λειτουργίας της αγοράς συναλλαγματος.

Με το σύστημα των κειμενομένων συναλλαγματικών ισοτιμιών ο πληθωρισμός που υπάρχει σε μια χώρα, επηρεάζει μέσω της αγοράς του συναλλάγματος την εξωτερική αξία του νομίσματος της ίδιας χώρας.

Όταν σε μια χώρα ο πληθωρισμός είναι υψηλότερος απο αυτό μιας άλλης, τότε η αγοραστική αξία του νομίσματος της πρώτης

χώρας, μειώνεται ταχύτερα σε σύγκριση με την ταχύτητα μείωσης της αγοραστικής αξίας του νομίσματος της δεύτερης χώρας.

Όσο ταχύτερα όμως μειώνεται η αγοραστική αξία ενός εθνικού νομίσματος τόσο υπάρχει η τάση εγκατάλειψης αυτού του νομίσματος.

Οι κάτοχοι χρηματικών κεφαλαίων μετατρέπουν τα διαθέσιμά τους σε νομίσματα τα οποία ανατιμώνται έναντι άλλων νομισμάτων, επειδή η υποτίμηση των τελευταίων συνδέεται άμεσα με υψηλές πληθωριστικές πιέσεις και απομείωση της εσωτερικής τους αξίας.

Οι προβερσιακές αγορές συναλλαγματος διευκολύνουν πάρα πολύ την κερδοσκοπία έναντι νομισμάτων που υποτιμώνται λόγω του πληθωρισμού.

Όταν ένας προβλέψει ότι μέσα σε ένα χρόνο ο πληθωρισμός θα έχει ανέβει κατά 8% σε μία χώρα, και κατά 4% σε μια άλλη τότε έχει συμφέρον να μετατρέψει τα χρηματικά του διαθέσιμα στο νόμισμα μιας χώρας με το μικρότερο πληθωρισμό.

Συμφωνεί λοιπόν σήμερα ο κερδοσκόπος με μια εμπορική τράπεζα να του χορηγήσει συνάλλαγμα της χώρας εκείνης που εμφανίζει τον μικρότερο πληθωρισμό, συνάλλαγμα του οποίου την εξόφληση θα διακανονίσει μετά από ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (τρίμηνο ή εξάμηνο) αλλά με βάση τις σημερινές ισοτιμίες.

Δηλ. ο κερδοσκόπος θα αγοράσει συνάλλαγμα χώρας με χαμηλό πληθωρισμό καταβάλλοντας το αντίτιμο σε νόμισμα χώρας με υψηλό πληθωρισμό. Έτσι όταν γίνει η εξόφληση της αγοράς συναλλαγματος ο κερδοσκόπος θα δώσει χρήμα το οποίο έχει χάσει αρκετά σε εσωτερικής αξίας.

Τα πράγματα είναι πιο πολύπλοκα αφού υπάρχουν και τα διαφο-

ρετικά επιτόκια που ισχύουν για το κάθε νόμισμα.

Μπορεί ο πληθωρισμός να είναι 8% σε μια χώρα, και να είναι ψηλότερος από αυτόν μιας άλλης χώρας 4% αλλά λόγω υψηλότερων επιτοκίων που ισχύουν στην πρώτη χώρα το νόμισμά της να είναι περισσότερο επιθυμητό στις αγορές συναλλάγματος και μάλιστα να ανατιμηθεί.

Αν τα επιτόκια για καταθέσεις σε μια χώρα με πληθωρισμό 8% ανέρχονται σε 10,5% τότε ο κεφαλαιούχος που θα τοποθετήσει τα χρηματικά του διαθέσιμα σε αυτή τη χώρα θα έχει μια θετική απόδοση. Αν αντίθετα ο ίδιος κεφαλαιούχος καταθέσει τα διαθέσιμά του με επιτόκιο 4% σε μια άλλη χώρα με πληθωρισμό 5% τότε η κατάθεσή του θα έχει αρνητική απόδοση.

Σε αυτή την περίπτωση θα αυξηθεί στις διατραπεζικές αγορές συναλλάγματος η ζήτηση νομισμάτων χωρών με υψηλό πληθωρισμό αλλά με θετικές αποδοσεις των καταθέσεων για να προκληθεί έτσι η ανατίμηση αυτών των νομισμάτων έναντι των νομισμάτων των χωρών εκείνων που έχουν χαμηλό πληθωρισμό αλλά η αποδοσεις των καταθέσεων είναι αρνητικές σε πραγματικές αποπληθωρισμένες τιμές.

ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΤΙΜΑΡΙΘΜΙΚΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

Μια ακόμη μέθοδος για την μείωση του πληθωρισμού έχει αποκτήσει σημαντική δημοτικότητα, τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα ανάμεσα στους μονεταριστές. Πρόκειται για την εφαρμογή μιας πολιτικής αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των ονομαστικών συμβολαίων την πρόβλεψη δηλαδή στα χρηματικά συμβόλαια κλιμακωτών ρητρών που προφυλασσουν εναντίον αυξήσεων στις τιμές που συμβαίνουν μετά την ημερομηνία έναρξης της συμβατικής συμφωνίας.

Για παράδειγμα είναι δυνατό να συμφωνηθεί μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών, μια σύμβαση εργασίας σύμφωνα με την οποία θα καταβάλλεται μέχρι την επόμενη συμφωνία μισθός 70 λιρών την εβδομάδα αν δεν υπάρξει άνοδος των τιμών ενώ θα καταβάλλεται μισθός 70 λιρών σαν ένα πρόσθετο ποσό, για την κάλυψη του πληθωρισμού σε περίπτωση που παρατηρείται θετικός πληθωρισμός.

Με άλλα λόγια η σύμβαση εργασίας γίνεται άτρωτη από τον πληθωρισμό με την αυτόματη παροχή εγγύησης για ένα δεδομένο πραγματικό μισθό κατά την διάρκεια της ισχύος της συμβασης. Ο χρηματικός μισθός συνδέεται αυτόματα με τον τιμαριθμό.

Θεωρητικά τιμαριθμοποιημένες συμβάσεις, μπορούν να εφαρμοστούν σε ένα μεγάλο πεδίο της οικονομικής δραστηριότητας. Για παραδειγμα μπορούν να τιμαριθμοποιηθούν οι φόροι έτσι ώστε να αποφεύγεται το φαινόμενο της αύξησης των δημοσίων

μικών εσόδων κατά το οποίο η πραγματική αξία των φορολογικών εσόδων του κράτους αυξάνει μόνο και μόνο σαν αποτέλεσμα του πληθωρισμού εξαιτίας του γεγονότος ότι οι ατομικές εκπτώσεις από το φόρο καθορίζονται σήμερα σε χρηματικούς όρους και του ότι η φορολογία είναι προσδευτική.

Καθώς ο πληθωρισμός ωθεί περισσότερους εργαζόμενους σε ψηλότερα φορολογικά κλιμάκια ο πραγματικός φόρος που πληρώνουν ανεβαίνει και αυτός αφού μεγαλώνει το ποσοστό του χρηματικού τους εισοδήματος που πηγαίνει στο κράτος με τη μορφή φορολογίας.

Καθώς και η μεταβολή των τόκων των δανειακών συμβάσεων θα μπορούσε και αυτή να συνδεθεί με τις μελλοντικές μεταβολές του κόστους ζωής.

Αν οφειλέτης και πιστωτής συμφωνήσουν στην καταβολή πραγματικού τόκου ύψους 4% τον χρόνο και ο αριθμός του πληθωρισμού κατά τον επόμενο χρόνο είναι 7% τότε το ονομαστικό επιτόκιο πραγματικά να καταβληθεί στο τέλος του χρόνου θα είναι 11%.

Το πεδίο εφαρμογής της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής φαίνεται ότι είναι πράγματι τεράστιο.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Με τον όρο πληθωρισμό εννοούμε μια περίοδο στην οποία οι τιμές των αγαθών και των συντελεστών παραγωγής γενικώς αυξάνουν.

Με τον όρο αντιπληθωρισμό εννοούμε μια περίοδο στην οποία οι τιμές των αγαθών και συντελεστών πέφτουν.

Στον πληθωρισμό και στον αντιπληθωρισμό οι τιμές δεν κινούνται όλες μαζί προς την ίδια κατεύθυνση ούτε με τον ίδιο ρυθμό. Με τις μεταβολές που προκαλούν στις σχετικές τιμές και στην συνολική δαπάνη, οι δυο διαδικασίες του πληθωρισμού και του αντιπληθωρισμού προκαλούν σαφείς και χαρακτηριστικές αλλαγές: στη διανομή του εισοδήματος μεταξύ οικονομικών τάξεων και - στην συνολική παραγωγή.

Ο απρόβλεπτος πληθωρισμός έχει την τάση να οφελεί τους χρεώστες και αυτούς που έχουν εισοδήματα από κέρδη εις βάρος των πιστωτών και αυτών που έχουν σταθερό εισόδημα. Ο αντιπληθωρισμός έχει αντίθετα αποτελέσματα.

Αν υποθέσουμε ότι δανείζουμε 1000 δολάρια σήμερα και μας επιστρέφονται ύστερα από ένα χρόνο. Αν στο διάστημα αυτού του χρόνου οι τιμές διπλασιαστούν ο οφειλέτης μας θα επιστρέψει ένα ποσό που από πλευράς αγοραστικής δύναμης θα είναι ίσο με τα μισά των όσων του δανείσαμε .

Αν οι τιμές αυξηθούν ένα τρισεκατομμύριο φορές όπως συμβαί-

νει στην Γερμανία μεταξύ 1920 και 1923 οι περιουσίες των δανειστών θα εξαφανιστούν τελείως. Αυτό συνέβει μετά κληροδοτήματα των Γερμανικών Πανεπιστημίων και τα περιουσιακά στοιχεία των εταιριών ασφαλειών ζωής.

(Παράθεση δείκτη τιμών)

Μετά το 1939 ο Αμερικάνος που κέρδισε 6% το χρόνο απο μια υποθήκη ανακάλυψε ότι ως συνέπεια του β' παγκοσμίου πολέμου αν υπολόγιζε με βάση την πραγματική αγοραστική αξία του δολλαρίου τότε όχι μόνο δεν κέρδιζε τίποτε αλλά έχανε και απο το κεφάλαιό του.

Όρολογίες του Αμερικανικού Δημοσίου που αγοράστηκαν 75δολ. το 1970 θα εξοφληθούν με 100 δολάρια το 1976. Είναι βέβαιο ότι στο 1976 τα εκατό δολάρια θα έχουν την ίδια αγοραστική δύναμη που είχαν το 1970 τα 75;

Απο την άλλη μεριά οποιας επενδύει τα λεφτά του σε ακίνητα, σε κοινές μετοχές ή σε σακιά με αλεύρι, πραγματοποιεί μεγάλα χρηματικά κέρδη σε περιόδους μεγάλου πληθωρισμού. Ο όγκος πωλήσεων των επιχειρήσεων σημειώνει μεγάλη αύξηση. Απο την στιγμή που οι έμποροι θα αγοράσουν το εμπορευμά τους μέχρι να το πουλήσουν οι τιμές ανεβαίνουν.

Τα σταθερά ή πάγια έξοδα, παραμένουν τα ίδια ενω άλλα έξοδα αυξάνουν αλλά όχι τόσο γρήγορα όσο οι τιμές.

Για όλους αυτούς τους λόγους τα κέρδη αυξάνουν συχνά ταχύτερα απο ότι το κόστος ζωής. Σε περίοδο τέτοια κάθε ριψοκίνδυνος χαζός μπορεί να γίνει μεγάλος χρηματιστής.

Σε περίοδο αντιπληρωρισμού τα πράγματα αντιστρέφονται. Οι δανειστές και οι άνθρωποι που ζούν με σταθερά εισοδήματα κερδίζουν σε βάρος των οδειλετών και όσων ζούν απο κέρδη. Αν απο την ημέρα που θα δανείσει τα χρήματα του μέχρι να τα πάρει πίσω και οι τιμές πέσουν, ο δανειστής παίρνει πίσω περισσότερη αγοραστική αξία απο ότι δάνεισε. Αντίθετα ο έμπορος υφίσταται ζημιά γιατί απο την στιγμή που θα αγοράσει το εμπόρευμά του μέχρι να το πουλήσει οι τιμές πέφτουν.

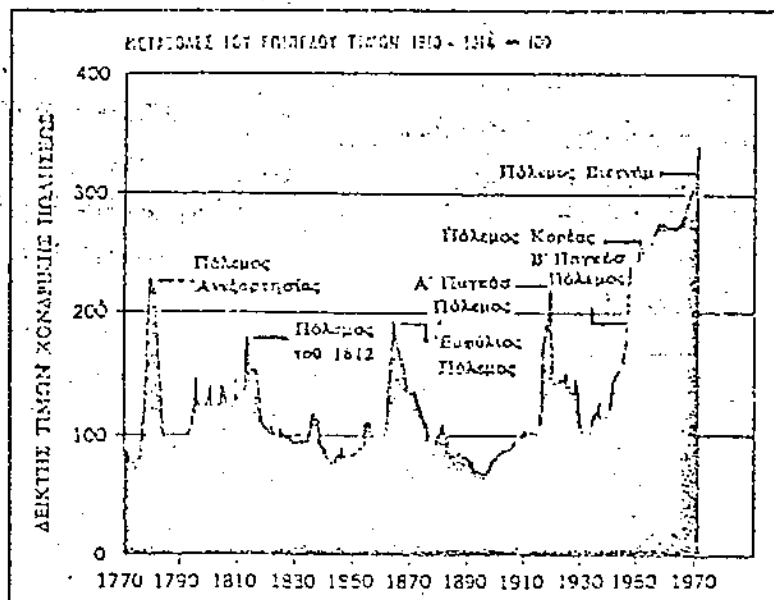
Η δασκάλα που διατηρεί την δουλειά της και της οποίας ο μισθός δεν έχει περικοπή σημαντικά, βρίσκει ότι το πραγματικό εισόδημα της έχει αυξηθεί. Η χήρα που αντιστάθηκε στον πειρασμό να αγοράσει κοινές μετοχές στην διάρκεια της αναδικής φάσης του κύκλου και έβαλε όλα της τα λεφτά σε κρατικές ομολογίες, βρίσκει ότι είναι καλύτερο απο οικονομικής αποψης.

Η κυβέρνηση βλέπει το πραγματικό βάρος του δημόσιου χρέους να ανεβαίνει σε σχέση με τα φορολογικά έσοδα και το εθνικό εισόδημα.

Ο αποθησαυριστής που έχει κρύψει τα λεφτά του μέσα στο στρώμα και δεν κερδίζει χρηματικό τόκο, βρίσκει ότι η πραγματική αξία της περιουσίας του αυξάνει κάθε μέρα καθώς οι τιμές πέφτουν. Αν οι τιμές πέφτουν με ρυθμό 10% ετήσια αρμόβεται για την αντικοινωνική ενέργεια του αποθησαυρισμού με ένα πραγματικό επιτόκιο 10% ενώ ο επιχειρηματίας που είναι κουτός είναι δυνατόν να μην πάρει πίσω ούτε την αρχική του δαπάνη και φυσικά οι πιθανότητες να πραγματοποιήσει κέρδος είναι πολύ μικρές.

Σύγχρονες ερευνες δείχνουν ότι η μεγαλύτερη ανακατανομή στο εισόδημα λόγω του πληθωρισμού γίνεται σε βάρος ατόμων μεγάλης ηλικίας προς όφελος νεότερων ηλικιών. Τα δολάρια που αποταμιεύει κανείς στα 25 για να έχει κάτι στα 70 του συχνά μειώνονται απο πλευράς αγοραστικής δύναμης.

Αν οι τιμές αυξάνουν με ρυθμό 3% ετήσια η πραγματική αγοραστική δύναμη ενός δολλαρίου θα μειωθεί στο μισό δυο φορές μέσα σε 45 χρόνια.

Σχ. 15-1

Ίστορικά οι έντονότεροι πληθωρισμοί συμπίπτουν με πολεμικές περιόδους.

Μετά από κάθε μεγάλο πόλεμο στην αμερικανική ιστορία, η μείωση των τιμών γίνεται όλο και μικρότερη. Ίδιαίτερα, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο δέν υπήρξε ουσιαστική μείωση των τιμών. Στα τελευταία 80 χρόνια η τάση των τιμών είναι σαφώς άνοδική παντού.

ΠΡΟΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Όταν ο πληθωρισμός παρατείνεται για αρκετό διάστημα και παύει να είναι απρόβλεπτος ο ρυθμός του, τότε αναπροσαρμόζονται τα επιτόκια στην αγορά βαθμιαία ως αντιστάθμισμα της ανόδου των τιμών. Αφού από όλου αναμένεται να αυξηθούν οι τιμές κατά 4% το χρόνο, το κεφάλαιο της σύνταξής που έχει επενδυθεί σε ομολογίες και υποθήκες θα τείνει να κερδίσει 8% παρά 4%

Η προσαρμογή αυτή των επιτοκίων στον πληθωρισμό παρατηρείται στην Βραζιλία και την Χιλή και όλες τις χώρες με μακρά ιστορία ανατιμήσεων.

ΚΑΛΠΑΖΩΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Η βραδεία αύξηση των τιμών είναι μια πλευρά. Όταν όμως κάθε αύξηση των τιμών αποτελεί το έναυσμα για αυξήσεις των ημερομισθίων του κόστους των προϊόντων που με την σειρά τους οδηγούν τις τιμές ακόμη υψηλότερα, μπορεί να βρεθούμε μέσα σε ένα κακοήθη καλπάζοντα πληθωρισμό. Τιποτε το καλό δεν μπορεί να ειπωθεί για την ταχεία αύξηση των τιμών που σημειώθηκε στην Γερμανία 1920-1923, πιο πρόσφατα στην Κίνα και Ουγγαρία.

Κάτω από τέτοιες συνθήκες η παραγωγή ακόμη και το κοινωνικό σύστημα αποδιοργανώνονται. Ολόκληρες οι περιουσίες μεγάλων ομάδων του πληθυσμού εξαφανίζονται καθώς το χρήμα χάνει την αξία του.

Οι χρεώστες κυνηγούν με μανία τους πιστωτές τους για να

εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους με χρήματα που δεν έχουν αξία. Οι κερδοσκοποι οργιάζουν. Οι νοικοκυρές απεύδουν να ξεδεψουν τον μισθό του άνδρα τους πριν οι τιμές ανέβουν περισσότερο αλλά με την πράξη αυτή το μόνο που πετυχαίνουν είναι να σπρώξουν τις τιμές προς τα πάνω ακόμη πιο πολύ.

Εκτος απο υπερπληθωρισμό του Γερμανικού τύπου 1920-1923, παρατηρούμε σε χώρες όπως η Χιλή και η Βραζιλία μια κατάσταση χρόνιου πληθωρισμού οι τιμές μπορεί να ανεβαίνουν με ρυθμό 20 εως 50% το χρόνο που συνεχίζεται επί 10ετίες.

Κατά κάποιο τρόπο οι άνθρωποι συνηθίζουν να ζουν με τέτοιες καταστάσεις. Αποθηκεύουν αγαθά, αγοράζουν σπίτια, ποτέ δεν δανείζουν χρήματα με κανονικό τόκο. Μερικές φορές όπως στην Βραζιλία η οικονομία καταφέρνει να παρουσιάσει πραγματική ανάπτυξη συχνά όμως όπως στην Χιλή, και στην Αργεντινή η ανάπτυξη επηρεάζεται συνεχώς.

Λίγες περιπτώσεις υπερπληθωρισμού υπάρχουν εκτός απο περιόδους πολέμου ή ως αποτέλεσμα πολέμου και επανάστασης. Ο βασικός φόβος σήμερα είναι μια μικτή οικονομία όπως η Αμερικάνικη είναι η συνεχής άνοδος των τιμών υπο μορφή έρποντος πληθωρισμού. Ο έρπων όμως αυτός πληθωρισμός, θα μεταβληθεί οπωσδήποτε σε τροχασμό.

ΚΑΜΠΥΛΗ PHILLIPS

Η σχέση ανάμεσα στον πληθωρισμό μισθών και στην υπερβάλλουσα ζήτηση στην αγορά εργασίας ήταν ουσιαστική ένα εύρημα εμπειρικό.

Σένα πρωτοποριακό άρθρο που δημοσίευσε το 1958 ο A.W. PHILLIPS, διερεύνησε στατιστικά την σχέση ανάμεσα στο ποσοστό ανεργίας και στο ρυθμό μεταβολής των χρηματικών μισθών.

Αν και είναι φανερό πως ο PHILLIPS είχε στον νου την υπόθεση ότι τον πληθωρισμό κόστους προκαλεί η υπερβάλλουσα ζήτηση εργασίας, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι στήριζε την υπόθεση του σε υποδείγματα πληθωρισμού εισοδήματος δαπάνης.

Στην ουσία την εργασία του P. αποτελούσαν στατιστικές ελέγχου της σχέσεως ανάμεσα στο επίπεδο της ανεργείας και στο ρυθμό μεταβολής των χρηματικών μισθών στην Βενετία κατά την περίοδο 1861-1957, με αόριστη μόνο και αμυδρή αναφορά σε κάποια υπόθεση. Τα αποτελέσματα όμως ήταν εκπληκτικά. Χρησιμοποιώντας μάλλον ανορθόδοξες στατιστικές μεθόδους κατέληξε στη γραφική σχέση που απεικονίζεται στο διάγραμμα.

Η σχέση έμελλε να μείνει γνωστή σαν Καμπύλη PHILLIPS.

Η καμπύλη που προέκυπτε από τα στοιχεία θεωρήθηκε ότι δείχνει το ρυθμό πληθωισμού, χρηματικών μισθών που θα σημειωνόταν σε διάφορα επίπεδα συνολικής ενέργειας η οποία με την σειρά της αποτελεί προσέγγιση και αντανακλά διάφορα επίπεδα υπερβάλλουσας ζήτησης εργασίας.

Διαπιστώνεται (στο διάγραμμα), ότι με το ποσοστό ανεργίας 5,5% οι μισθοί παραμένουν σταθεροί. Ακόμη περισσότερα ενδιαφέρον για την χάραξη οικονομικής πολιτικής έχει η ένδειξη που προκύπτει από την καμπύλη, ότι με ποσοστό ανεργίας περίπου 2,5%, οι μισθοί αυξάνονται με ρυθμό περίπου 2% το χρόνο, γεγονός που συμβαδίζει με σταθερότητα τιμών, αφού η τάση ανόδου της παραγωγικότητας είναι και αυτή περίπου 2%.

Σύντομα έγιναν αντιληπτά τα συμπεράσματα από τις διαπιστώσεις αυτές για την άσκηση πολιτικής.

Σε τελείως χονδρικές γραμμές το βασικότερο συμπέρασμα από την καμπύλη αυτή, είναι ότι σταθερότητα τιμών μπορεί να επιτευχθεί, αν η οικονομική πολιτική βρεί τον τρόπο να σταθεροποιήσει το ποσοστό ανεργίας γύρω στα 2,5%.

Εννοείται, πως στην πράξη η συνταγή αυτή αφορά σε μακροχρόνια κατάσταση, έχει γενικά αναγνωρισθεί ότι στην βραχυχρόνια περίοδο οι διακυμάνσεις της παραγωγικότητας και των τιμών των εισαγωγών θα οδηγούν σε μεταβολές τιμών. Είναι φανερό οι σοβαρές επιπτώσεις που έχει η καμπύλη ΡΗ., τόσο για την θεωρία του πληθωρισμού, όσο και για την άσκηση οικονομικής πολιτικής. Υπήρξε συνεπώς ανάγκη να εξεταστεί το θεωρητικό της υπόβαθρο πιο αυστηρά και να υποστούν τα στοιχεία εμπειριστικά ελεγχό-

ΚΑΜΠΥΛΗ PHILLIPS

Η δυσκολία η οποία υπάρχει στην ταυτόχρονη επίτευξη πλήρους απασχόλησης και σταθερότητας τιμών, φαίνεται με τρόπο παραστατικό στο σχήμα της καμπύλης. Η καμπύλη αυτή, δίνει την σχέση μεταξύ ποσοστού μεταβολής των μισθών και του ποσοστού ανεργίας και έχει την μορφή $P1$ στο διάγραμμα. Η καμπύλη $P1$ δείχνει, ότι η σχέση είναι αρνητική δηλ. όσο το ποσοστό ανεργίας μειώνεται και η απασχόληση αυξάνεται, το ποσοστό μεταβολής των μισθών ανεβαίνει. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αύξηση της απασχόλησης σημαίνει σχετική έλλειψη εργασίας και αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης των εργατικών σωματείων συνεπώς επίτευξη υψηλότερων αμοιβών.

Η καμπύλη $R1$, τέμνει τον οριζόντιο άξονα στο σημείο $A1$. Αυτό σημαίνει ότι το ποσοστό ανεργίας $A1$ είναι τόσο ψηλά, ώστε σε πιο πέρα αύξηση του ποσοστού μεταβολών των μισθών να είναι αρνητικό δηλ. ο εργατικός μισθός να μειώνεται.

Η καμπύλη φανερώνει την δυσκολία επιτεύξεως πλήρους απασχόλησης και σταθερότητας τιμών συγχρόνως. Εστω ότι το ποσοστό ανεργίας είναι $A2$ και η ποσοστιαία μεταβολή των μισθών $\omega 2$. Το επιθυμητό επίπεδο ανεργίας είναι $A2$ το οποίο αντιστοιχεί στην ανεργία τριβής.

Η καμπύλη $P1$, δείχνει ότι για να επιτευχθεί μείωση της ανεργίας κατά $A2A2$, πρέπει να αυξηθούν οι μισθοί κατά ποσοστό ω . Εφόσον στις αυξήσεις των μισθών αντιστοιχούν και αυξήσεις επιπέδου των τιμών (όπως είναι η βασική υπόθεση στην ανάλυση των τιμών και ανεργίας) γίνεται φανερό, ότι για την επίτευξη της πλήρους απασχόλησης είναι ανάγκη να θυσιαστεί

η σταθερότητα των τιμών και αντιστροφα, η σταθερότητα των μισθών και τιμών μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν θεωρηθούν ανεκτά σχετικώς υψηλά επίπεδα ανεργίας.

Η ένταση του προβλήματος του πληθωρισμού υφέσεως ή στασιμοπληθωρισμού της συνυπάρξεως δηλ. τάσεως αύξησης των τιμών και ανεργίας, προσδιορίζεται απο την θέση της καμπύλης PHILLIPS μετατοπισθεί προς τα αριστερά στην θέση P3 είναι δυνατό να επιτευχθεί σταθερότητα τιμών και πλήρης απασχόληση γιατί σε ποσοστά ανεργίας A2, η οποία είναι ανεργία τριβής, αντιστοιχεί σταθερότητα μισθών (η μεταβολή των μισθών είναι ίση με 0.

Αντίθετα αν η καμπύλη μετατοπισθεί προς τα δεξιά, στην θέση P2 η δυσκολία ασκήσεως αποτελεσματικής πολιτικής αυξάνει γιατί τώρα η ίδια μεταβολή των μισθών και των τιμών είναι δυνατή μόνο στο μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας A3.

Η θέση λοιπόν της καμπύλης έχει μεγάλη σημασία για την ανάλυση του πληθωρισμού υφέσεως.

Η εμφάνιση και η επιμονή του πληθωρισμού υφέσεως την τελευταία 15ετία δημιουργεί την υπόνοια ότι η καμπύλη έχει μετατοπισθεί προς τα δεξιά. Η μετατόπιση αυτή της καμπύλης μπορεί να αποδοθεί σε τρεις τουλάχιστον αιτίες.

Στην αύξηση της δυνάμεως των εργατικώνσωματείων τα οποία μπορούν να επιδιώκουν και να επιτυγχάνουν υψηλότερους μισθούς έστω κι αν υπάρχει ανεργία (η ακόμα και όταν η ανεργία σημειώνει επίταση).

Στην αύξηση των δυσκολιών στη γεωγραφική και επαγγελματική μετακίνηση του εργατικού δυναμικού η οποία μπορεί να οφείλεται στον αποκλεισμό των νέων εργατών απο διάφορα επαγγέλματα στην αύξηση του κόστους μετακινήσεως στην έλλειψη πληροφοριών

για ευκαιρίες απασχολήσεως.

Τέλος στο φαινόμενο της τεχνολογικής ή διαρθρωτικής ανεργίας.

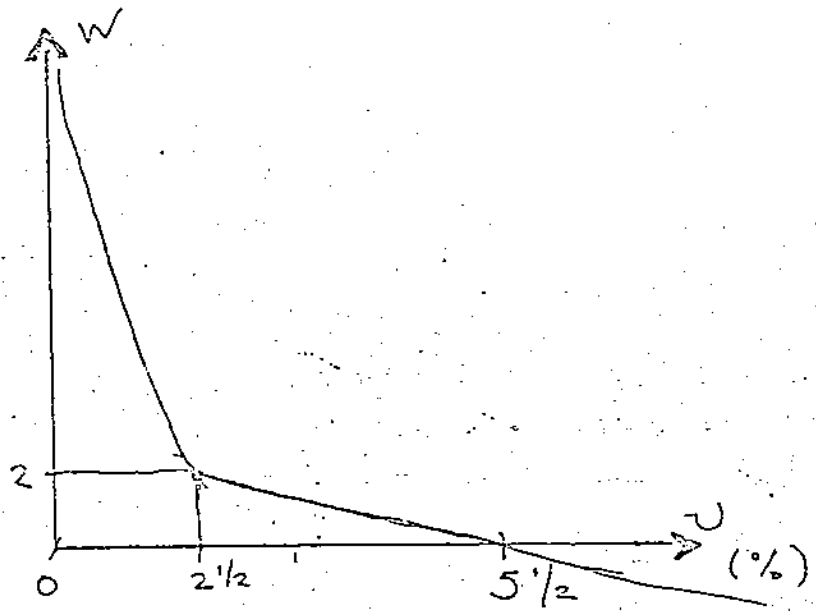
Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και η εφαρμογή της στις μεθόδους παραγωγής δημιουργεί ανάγκες για εξειδικευμένη εργασία ορισμένων νέων ειδικοτήτων και ταυτόχρονα μείωση της ζήτησεως εργασίας άλλων ειδικοτήτων με χαμηλότερη συνήθως εξειδίκευση π.χ. η εισαγωγή στην γεωργική παραγωγή των αυτόματων θεριστικών μηχανών δημιουργεί ζήτηση για οδηγούς, μηχανικούς κ.λ.π. και περιορίζει την ζήτηση για απλή χειρονακτική εργασία, και με αυτόν τον τρόπο παρατηρείται αύξηση των μισθών νέων ειδικοτήτων ενώ παράλληλα αυξάνεται (ή δημιουργείται) η ανεργία στις παλαιές ειδικεύσεις.

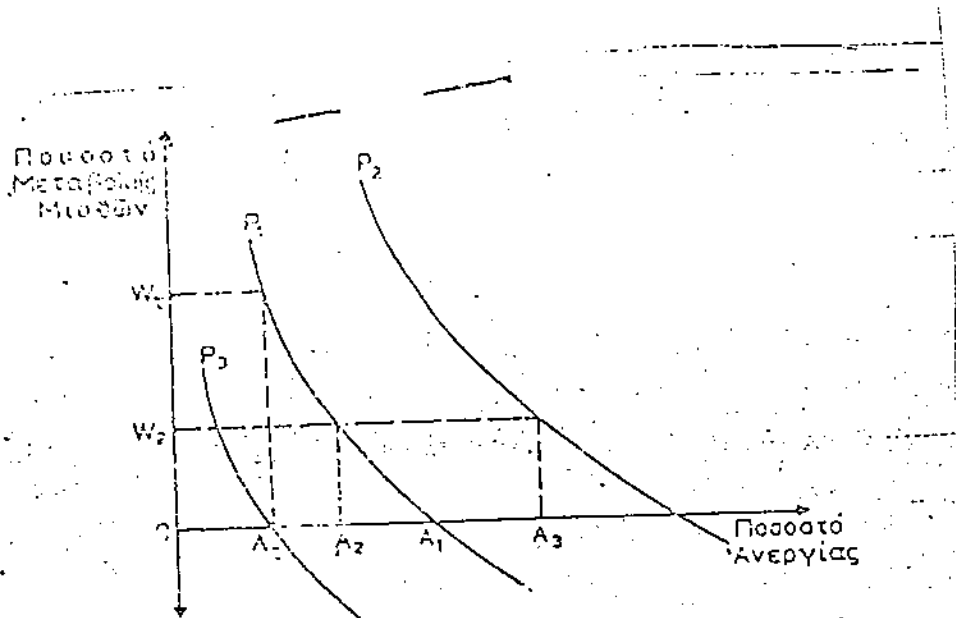
Δεδομένου ότι η μετακίνηση των εργατών από τα παλαιά στα νέα επαγγέλματα, δεν είναι εύκολη λόγω της εξειδίκευσης η οποία απαιτείται και χρειάζεται μόνο, έξοδα και διάθεση ή συνύπαρξη εργασίας και αυξανόμενων μισθών - γίνεται χρόνια φαινόμενο. Εφ'όσον η τεχνολογική εξέλιξη και εφαρμογή επιτυγχάνεται, τα προβλήματα ανεργίας που δημιουργούνται επιδυνώνονται.

Ετσι προκύπτει και η ανάγκη της συνεχούς εκπαίδευσως και αναπτύξεως των εξειδικεύσεων του εργατικού δυναμικού.

Η λήψη μέτρων που θα προκαλέσουν μετατόπιση της καμπύλης προς τα αριστερά. Έχει μεγάλη σημασία για την καταπολέμηση του πληθωρισμού υφέσεως.

48A

Διάγραμμα 17.8.
 Η καμπύλη του Phillips

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΕΣΕΩΝ

Στην σημερινή εποχή κατά την οποία το πρόβλημα του πληθωρισμού έχει καταστεί αρκετά σοβαρό ή και οξύτατο για τις περισσότερες χώρες του πλανήτη. Γίνονται πολλές και διάρκειες προσπάθειες για την κατανόηση των αιτιών που γεννούν τον πληθωρισμό. Όλοι συγκλίνουν στην άποψη ότι σοβαρότατο ρόλο στην άνοδο των πληθωριστικών πιέσεων παίζει η εκτεταμένη αναρθολογική δημοσιονομική δραστηριότητα.

Ο δημόσιος φορέας προκαλεί στον ένα ή στον άλλο βαθμό την άνοδο του γενικού επιπέδου των τιμών, τόσο σε μια χώρα όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Μια από τις χαρακτηριστικότερες μεταβολές που σημειώθηκαν στις τελευταίες δεκαετίες ήταν η συνεχής διεύρυνση του δημοσίου τομέα στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.

Το κράτος κατάφερε μακροχρόνια στις χώρες με οικονομία αγοράς όχι μονάχα να αυξήσει τις δημόσιες δαπάνες και τα δημόσια έσοδα, αλλά και να εμφανίζει σημαντικότερα ελλείματα.

Τα κρατικά ελλείματα είναι εκείνα που κατά γενική εκτίμηση τροφοδοτούν μεγάλο μέρος του πληθωρισμού.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο

Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Το κράτος έχει σήμερα μεγαλύτερες δυνατότητες να καταπολεμήσει τον πληθωρισμό με διάφορα μέσα.

Το κυριότερο μέσο καταπολέμισης του πληθωρισμού είναι χωρίς αμφιβολία ο κρατικός προϋπολογισμός ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ποικιλότροπα για την καταπολέμιση των πληθωριστικών πιέσεων.

ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ: φορολογία του εισοδήματος των νοικυριών σημαίνει μείωση κατά το αντίστοιχο ύψος της συνολικής ζήτησης του κατά συνέπεια αν φορολογηθούν τα εισοδήματα των νοικοκυριών χωρίς να αυξηθεί ανάλογα η ζήτηση του δημοσίου τομέα τότε θα πέσουν οι τιμές ή θα συγκρατηθούν οι τάσεις ανόδου τους.

ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΖΗΤΗΣΗΣ: τα δημοσιονομικά ελλείμματα οι σπατάλες του κρατικού τομέα αποτελούν σοβαρότατο παράγοντα αύξησης των τιμών. Ενώ από την μια το κράτος φορολογεί και αφαιρεί αγοραστική δύναμη από τα νοικοκυριά από την άλλη αυξάνει την δική του ζήτηση χωρίς να αυξάνει ανάλογα και την δική του προσφορά υπηρεσιών.

Δημιουργείται ανισορροπία μεταξύ συνολικής ζήτησης και προσφοράς η οποία είναι τόσο μεγαλύτερη όσο μεγαλύτερα είναι και τα δημοσιονομικά ελλείμματα και όσο πιο αντισοικονομική είναι η διαχείριση του δημοσίου χρηματος.

ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ: Η καταπολέμιση του πληθωρισμού μπορεί να γίνει με την αύξηση της ζήτησης των παραγωγικών μονάδων

Η μεταβίβαση δημοσίων πόρων με την μορφή των ενισχύσεων (των εξαγωγών των επενδύσεων) στις ιδιωτικές ή στις αρκετά ανταγωνιστικές επιχειρήσεις του δημοσίου τομέα είναι πιθανό να αυξήσει την συνολική ανταγωνιστικότητα του εθνικού παραγωγικού δυναμικού. Η ζήτηση από την πλευρά των επιδοτούμενων επιχειρήσεων θα αυξηθεί αλλά παράλληλα θα αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα τους και η παραγωγικότητα της εργασίας και θα καταστεί δυνατή υπακατάσταση των εισαγωγών ή η αύξηση των εξαγωγών.

Σε αυτή την περίπτωση βέβαια, αυξάνει η συνολική προσφορά εμπορευμάτων και υπηρεσιών που επιτρέπει την συγκρατημένη άνοδο των τιμών. Η αυξημένη ζήτηση από την πλευρά για πρόσθετες αγορές κεφαλαιουχικού εξοπλισμού πρώτων υλών, μισθοδοσίας κλπ. αυξημένες δαπάνες που είναι απαραίτητες για την αναδιάρθρωση του παραγωγικού μηχανισμού για την βελτίωση των αποδόσεων και για την προώθηση των πωλήσεων.

ΑΥΞΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ: Η αυξημένη δημόσια ζήτηση ενδέχεται να προκαλέσει την αναθέρμανση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία με την σειρά της μπορεί να πετύχει την καλύτερη ισορροπία μεταξύ συνολικής ζήτησης και προσφοράς.

Αν αυξηθεί ο όγκος των δημοσίων επενδύσεων, του ανεβάζουν πραγματικά την αποδοτικότητα της εθνικής οικονομίας, τότε θα αυξηθεί η συνολική απασχόληση, θα καταστεί δυνατή ή ανετότερη

διάθεση φθηνών εμπορευμάτων (με αρδευτικά έργα, με την δημιο-
συργία υποδομών, μεταφορών με την ηλεκτροδότηση με την παροχή
ενέργειας σε χαμηλότερο κόστος κ.λ.π.

Αν αυξηθεί η δημόσια ζήτηση, για προϊόντα και υπηρεσίες
που διαθέτουν οι εγχώριες επιχειρήσεις τότε θα αυξηθεί η ρευ-
στότητα των τελευταίων. Η αυξημένη ζήτηση για προϊόντα στις
περισσότερο δυναμικές από αυτές να προβούν στις αναγκαίες αλ-
λαγές για την αύξηση της αποδοτικότητας του παραγωγικού μηχανο-
λισμού τους.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι με τους κατάλληλους χειρισ-
μούς η δημοσιονομική πολιτική μπορεί να αποβεί ουσιαστικά τα-
τος συντελεστής για την κάμψη των ρυθμών ανάδου των τιμών.

το οποίο τείνει να μειώσει την αποδοτικότητα στη βαριά βιομηχανία σε σχέση προς τις άλλες βιομηχανικές δραστηριότητες, αν όπως συνήθως συμβαίνει ο πληθωρισμός δημιουργεί ελλείματα στο ισοζύγιο πληρωμών και περιορισμό στην χρηρήγηση συναλλαγματος το κύριο βάρος του περιορισμού των εισαγωγών είναι ενδεχόμενο να πέσει σε δευτερεύοντα και πολυτελείς φύσεως αγαθά ενώ τα βασικά βιομηχανικά προϊόντα τυχαίνουν ευνοϊκότερης συναλλαγματικής και δασμολογικής μεταχείρισης.

δ. Αν οι τιμές των προϊόντων της βαριάς βιομηχανίας ανέρχονται με μικρότερο ρυθμό σε σχέση με το γενικό επίπεδο των τιμών οι αποσβέσεις γίνονται προοδευτικά περισσότερο ανεπαρκείς. Αυτό αποτελεί ασφαλώς μια φυσική συνέπεια του πληθωρισμού αλλά τείνει να πλείτει εκείνες τις βιομηχανίες οι οποίες είναι ένστασης του κεφαλαίου και πάσχουν από μείωση της σχετικής τους αποδοτικότητας.

Σε οποία έκταση επακολουθεί επαξίωση του εξοπλισμού, υπάρχει μια μείωση της παραγωγικότητας στις βαριές βιομηχανίες η οποία έχει αρνητικές επιπτώσεις επί του συνόλου της οικονομίας.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ο πληθωρισμός είναι δυνατό να προκαλέσει ανισορροπία στην σύνθεση βιομηχανικών επενδύσεων σε βάρος της βαριάς βιομηχανίας ή βιομηχανιών παραγωγής κεφαλαιουχικών αγαθών, ενώ το αντίθετο είναι επιθυμητό από άποψη ανάπτυξης.

Οι δυσμενείς επιδράσεις του πληθωρισμού προς τις παραπάνω βιομηχανίες είναι δυνατόν να αποδοθούν:

- α. Η μακρά περίοδος αναμονής η οποία χαρακτηρίζει την βαριά βιομηχανία, αυξάνει τους κινδύνους σε ένα περιβάλλον αστάθειας των τιμών και αυξανόμενου κόστους. Πράγματι όσο μακρότερος είναι ο χρονικός ορίζων των επενδύσεων τόσο μεγαλύτερες είναι οι οικονομικές δυσκολίες λόγω της αστάθειας του κόστους και του κινδύνου μεταβολής των γενικών συνθηκών προσφοράς και ζήτησης.
- β. Λόγω των διεξοδικών αποτελεσμάτων πάνω στην ολική διάρθρωση του κόστους της οικονομίας, οι τιμές των προϊόντων της βαριάς βιομηχανίας είναι πιθανό να είναι λιγότερο ευέλικτες σε σχέση με τις τιμές των προϊόντων της ελαφράς βιομηχανίας. Ακόμη και όταν οι τιμές των προϊόντων της βαριάς βιομηχανίας, δεν υπόκεινται επίσημα σε έλεγχο, η δυσκολία ταχείας προσαρμογής των τιμών και το μήκος του χρόνου παραδόσεως των προϊόντων τείνουν να καθιστούν τις επενδύσεις στους κλάδους αυτής λιγότερο επικερδείς κατά τις περιόδους πληθωρισμού, σε σχέση με τις κερδοσκοπικές δραστηριότητες ή τις γρήγορες αποδόσεως επενδύσεις στους κλάδους των καταναλωτικών αγαθών.
- γ. Ο πληθωρισμός είναι δυνατό να έχει το εξής έμμεσο αποτέλεσμα,

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Η εμπειρία των αναπτυσσόμενων χωρών μας δίνει μια σαφή μαρτυρία για την σχέση μεταξύ του ισχυρού πληθωρισμού και των δυσκολιών οι οποίες παρατηρούνται στο ισοζύγιο πληρωμών.

Οι δυσκολίες αυτές προέρχονται από το γεγονός ότι ο ισχυρός πληθωρισμός εντείνει την ζήτηση για εισαγωγές και προκαλεί μείωση των εξαγωγών, ενθαρρύνει την εκροή κεφαλαίων προς το εξωτερικό και αποθαρρύνει την εισροή κεφαλαίων.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

Όταν υπάρχει γενική υπερβάλλουσα ζήτηση για αγαθά, αυτή θα εκδηλωθεί άμεσα σαν ζήτηση για αγορές από την πλέον ελαστική διαθέσιμη πηγή δηλαδή από το εξωτερικό.

Ένα από τα πρώτα στάδια του πληθωρισμού θα είναι η άνοδος των εισαγωγών.

Στα αρχικά στάδια η επίδραση της επεκτεινόμενης ζήτησης πάνω στο επίπεδο τιμών είναι δυνατό να μετριάσουν την ικανότητα της χώρας να εισάγει από το εξωτερικό.

Μια ελαφρά αύξηση των εγχώριων τιμών κάνει τις από το εξωτερικό φθηνότερες και οι πιέσεις της ζήτησης πάνω στην εγχώρια οικονομία θα κατευθυνθούν προς την ευρύτερη παγκόσμια οικονομία.

Η στροφή αυτή της ζήτησης* προς τις εισαγωγές θα έχει σαν συνέπεια τον περιορισμό των άμεσων επιδράσεων, του πληθωρισμού, πάνω στην εγχώρια οικονομία. Σε πολλές χώρες οι αντίχτυ-

ποι του πληθωρισμού στις εισαγωγές μετριάζουν απο τους εισαγωγικούς περιορισμούς, σε τρόπο τέτοιο που το επίπεδο των εισαγωγών να καθορίζεται όχι απο τις σχετικές τιμές αλλά απο τις κυβερνητικές αποφάσεις.

Ομως οι περιορισμοί των εισαγωγών και η υποτίμηση του νομίσματος στις χώρες που ασκούνται εντολές πληθωριστικές πιέσεις παρέχουν σαφή μαρτυρία για τις δυσκολίες του ισοζυγίου πληρωμών στις χώρες αυτές.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Η επέκταση και η διαφοροποίηση των εξαγωγών αποτελούν στόχους πρωταρχικής σημασίας για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

α. Οι εξαγωγές αποτελούν κύρια πηγή για την ανάπτυξη του απαιτούμενου εξωτερικού συναλλαγματος.

Παραπέρα η αναμενόμενη αύξηση του ενικού εισοδήματος είναι δυνατό να δημιουργήσει επιπτάσθετη ζήτηση για εισαγωγές και συνεπώς η επέκταση των εξαγωγών γίνεται λίαν επιθυμητή.

Απο την άλλη πλευρά η διαφοροποίηση των εξαγωγών αποσκοπεί στο να ελλατώσει την εξάρτηση απο ολιγάριθμα αγαθά και να μετριάσει όμοια τις απότομες διακυμάνσεις στις συναλλαγματικές εισπράξεις απο τις εξαγωγές που προκαλούνται απο τις απότομες μεταβολές προσφοράς ή ζήτησης των επιμέρους εξαγωγμένων προϊόντων.

β. Ο ανταγωνισμός μεταξύ εγχώριων βιομηχανιών και συντελεστών

παραγωγής είναι δυνατό να επηρεάσει την προσφορά ακόμα και εκείνων των εξαγωγμένων προϊόντων για τα οποία εγχώρια ζήτηση είναι περιορισμένη ή ανύπαρτη.

Η εργασία είναι δυνατό να μετατοπισθεί προς τις ασχολίες εκείνες που οι μισθοί είναι ψηλότεροι και να στραφεί προς την καλλιέργεια προϊόντων για τα οποία η εγχώρια ζήτηση ανέρχεται γ. Οι αυξήσεις των μισθών, σε αντίδραση του ανερχόμενου κόστους ζωής, είναι δυνατόν να αυξηθούν το κόστος των εξαγωγών ακόμα και αν η βιομηχανίες οι οποίες τροφοδοτούν την εγχώρια αγορά καρμιά εναλλακτική απασχόληση προσφέρουν την εργασία που απασχολείται στον εξαγωγικό τομέα.

Το αυξανόμενο κόστος των πρώτων υλών και του βιομηχανικού εξοπλισμού θα μειώσει ή θα εξαλείψει τα κέρδη από τις εξαγωγές θα επηρεαστούν δυσμενώς μέσω των διαρθρωτικών μεταβολών στην οικονομία,

Ετσι η αυξανόμενη ζήτηση για εισαγωγές τείνουν να ελλατώνονται οδηγεί συνήθως στην επιβολή εισαγωγικών περιορισμών για την προστασία του ισοζυγίου πληρωμών.

Οι περιορισμοί αυτοί κατά κανόνα περισσότερο αυστηροί για τα μη ουσιώδη παρά για τα ουσιώδη αγαθά, ευνοούν την επέκταση ή εμφάνιση βιομηχανιών οι οποίες παράγουν με υψηλό κόστος. Όμως ούτε οι επενδύσεις σε ακίνητα ούτε η παραγωγή βιομηχανικών αγαθών με υψηλό κόστος παρέχουν εξαγωγίμα αγαθά. Συγχρόνως οι επενδύσεις στις εξαγωγικές βιομηχανίες καθίστανται ολιγότερο ελκυστικές.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΕΙΣΡΟΕΣ ΚΑΙ ΕΚΡΟΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η επίδραση του πληθωρισμού στις εισροές κεφαλαίων μπορούμε να πουμε ότι είναι αρνητικές.

Σημαντικό μέρος των διεθνών κινήσεων κεφαλαίων προέρχεται απο επενδύσεις σε μετοχές απο αλλοδαπούς. Η ροή αυτή παίρνει τις περισσότερες φορές την μορφή άμεσων επενδύσεων, κάτω απο έμπειρους επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται για την εγκατάσταση νέων τύπων παραγωγής στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ο ογκος των επενδύσεων αυτών είναι κατά μεγάλο μέρος συνάρτηση της αναμενόμενης απόδοσης αυτών. Ο πληθωρισμός ενδέχεται να αυξήσει τις χρηματικές αποδόσεις των επενδύσεων. Αν το νόμισμα αναμένεται να υποτιμηθεί απεναντι στα ξένα νομίσματα με το ρυθμό με τον οποίο αυξήθηκαν οι τιμές, ο πληθωρισμός δεν θα έχει καμιά επίδραση στις αγορές μετοχών εγχωρίων ή αλλοδαπών επιχειρήσεων.

Η υποτίμηση όμως του νομίσματος ενδεχομένως θα είναι μεγαλύτερη απο την αύξηση των τιμών που προκαλεί ο πληθωρισμός.

Αρα η καθαρή απόδοση σε μετοχές των επενδύσεων των αλλοδαπών στην χώρα που έχει πληθωρισμό ενδεχομένως θα μειωθεί.

Αυτό θα έχει κατα πάσα πιθανότητα σαν ενδεχόμενο την μείωση της ροής του μεταχικού κεφαλαίου προς την χώρα.

Ο πληθωρισμός όχι μόνο αποθαρρύνει την εισροή κεφαλαίων απο τα εξωτερικά, αλλά ενισχύει αντίθετα την εκροή κεφαλαίων.

Οι αλλοδαποί οι οποίοι έχουν επενδύσει κεφάλαια είναι δυνατό να προσπαθήσουν να επαναπατρήσουν μέρος ή ολόκληρο

το κεφαλαίο τους με προοπτική να ληφθούν διάφορα περιοριστικά μέτρα απο την κυβέρνηση για την προστασία του ισοζυγίου πληρωμών.

Ο πληθωρισμός επιβάλλει την προτίμηση ξένων ισχυροτέρων νομισμάτων και την αποφυγή του εγχωρίου νομίσματος.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η χρησιμοποίηση του πληθωρισμού σαν μέσου για την αύξηση του ρυθμού σχηματισμού κεφαλαίων είναι αναμφίβητα μια επικίνδυνη επιχείρηση και η πλήρη επιτυχία εξαρτάται από τον βαθμό τελειότητας, του δημοσιονομικού και φορολογικού συστήματος το οποίο συνήθως παρουσιάζει βασικές ελλείψεις στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Πραγματικά είναι πρωταρχικής σημασίας ερώτημα στο οποίο πρέπει να δοθεί απάντηση, είναι:

- Ο πληθωρισμός αποτελεί μια μορφή φορολογίας και το ίδιο κεφάλαιο που θα συσσωρευτεί μέσω του πληθωρισμού είναι δυνατό να συσσωρευτεί και μέσω της φορολογίας και δεδομένου ότι η φορολογία είναι ασφαλέστερη του πληθωρισμού γιατί να γίνει αποδεκτός ο πληθωρισμός ως μέσο αύξησης του ρυθμού των επενδύσεων;

Υπάρχουν διάφορα σημεία στην απάντηση. Η συλλογή περισσότερων φόρων σε μια περίοδο κατά την οποία καμία προοπτική οικονομικής ανάπτυξης υπάρχει απαιτεί πολύ μεγαλύτερη πολιτική υποστήριξη και πολύ ισχυρότερο φορολογικό μηχανισμό παρά η επιβολή φόρων για τον τερματισμό μιας πληθωριστικής κατάστασης εφόσον η παραγωγή του προϊόντος έχει αρχίσει να ανέρχεται. Πράγματι η ικανότητα της κυβέρνησης για την επιβολή φόρων προς τον σκοπό να μειώσει την κατανάλωση είναι δυνατό να λείπει τελείως και ο προσωρινός πληθωρισμός να είναι η μόνη λύση που απομένει ή είναι δυνατόν να είναι ο μόνος τρόπος για την μείωση της κατανάλωσης ορισμένων τάξεων

της κοινωνίας οι οποίοι έχουν το προνόμιο να αποφεύγουν την φορολογία.

Ιδιαίτερα σε μία χώρα, όπου καταβάλλονται προσπάθειες για την απασχόληση των ανέργων, ο πληθωρισμός είναι δυνατό να αποτελέσει πολύ αποτελεσματικότερο μέσο σε σύγκριση με την φορολογία.

Τέλος το πιο σπουδαίο ίσως για να κινηθεί η οικονομία προς τους πολιτικούς αποδεκτούς στόχους της ανάπτυξης η έκταση στην οποία θα πρέπει να λάβει χώρα η μεταποίηση των πόρων είναι δυνατό να μην είναι πραγματοποιήσιμη χωρίς μιας ή δυο ισχυρών δόσεων πληθωρισμού.

Το ελλατωματικό σύστημα των τιμών, το ατελές φορολογικό σύστημα, η ανεπάρκεια των επιχειρηματιών, και η δυσκινητικότητα της εργασίας έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία μιας κατάστασης όπου οι απαιτούμενες πιέσεις των τιμών για την πρόκληση μεταβολών εντός του συστήματος είναι πολύ ισχυρότερες από την περίπτωση την οποία η οικονομία επί μακρό χρονικό διάστημα είναι εβισμένη να αντιδρά στα κίνητρα των τιμών.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Η διαδικασία αυξήσεως των τιμών σε μεγάλη έκταση της οικονομίας παρουσιάζει πάρα πολλά μειονεκτήματα για τους σκοπούς της αναπτύξεως.

Στο σχήμα φαίνεται η εμπειρική σχέση μεταξύ πληθωρισμού και κατά κεφαλήν εισόδημα.

Τα νοικοκυρά τείνουν να καταναλώσουν περισσότερα και να αποταμιεύουν λιγότερα από τα εισοδήματά τους αφού η αξία της αποταμίευσης τους μειώνεται με την πάροδο του χρόνου.

Τα πρότυπα επενδύσεως διατρευλώνονται:

Οι ορθολογικά σκεπτόμενοι επενδυτές αντι να επενδύουν σε παραγωγικά περιουσιακά στοιχεία που η τιμή τους θα παρακολουθήσει το ρυθμό του πληθωρισμού. Ακίνητα και ιδίως πολυτελείς κατοικίες, συσσώρευση χρυσού και κοσμημάτων και αποθεματοποίηση τυποποιημένων εμπορευμάτων αποτελούν τα μέσα διατήρησης της αξίας υποκαθιστώντας έτσι το χρήμα στην παραδοσιακή και βασική αυτή λειτουργία του.

Ο πληθωρισμός έχει επίσης την κακή συνήθεια να επιταχύνεται καθώς τα άτομα σε κάθε βήμα της ζωής τους προσπαθούν να προστατευτούν από τις επιδράσεις του, αγωνιζόμενα να πετύχουν μεγαλύτερους μισθούς και ζητώντας από το κράτος σταθεροποίηση ή επιδότηση των τιμών ή του προϊόντος.

Όλοι προσπαθούν να προστατέψουν το πραγματικό τους εισόδημα. Αλλά δεν το κατορθώνουν όλοι στον ίδιο βαθμό. Ομάδες απροστάτευτες εργατών και ατόμων ηλικιωμένων και στηριζομένων σε σταθερά εισοδήματα, βρίσκονται χωρίς την πολιτική ή οικονομική

δύναμη, που θα τους επιτρέψει να παρακολουθήσουν τον πληθωρισμό τα άτομα αυτά είναι περισσότερο αφανή και ανυπεράσπιστα στις φτωχές χώρες παρά στις πλούσιες.

Παράλληλα το εισόδημα επιβίωσης των γεωργών δεν επηρεάζεται τόσο πολύ ενώ η πραγματική αξία των αγροτικών χρεών φθίνει. Οι φτωχές χώρες εκτός από λίγες εξαιρέσεις, ζουν κάτω από συνθήκες ανοιχτής οικονομίας. Ο πληθωρισμός με τις συνθήκες αυτές και αν η τιμή του συναλλαγματος είναι σταθερή, ενθαρρύνει περισσότερο τις εισαγωγές και αποθαρρύνει τις εξαγωγές.

Όλο και περισσότερο η χρησιμοποίηση ξένων κεφαλαίων γίνεται ενυποκότερη έναντι της εγχώριας εργασίας και των εγχώριων πρώτων υλών που οι τιμές τους όλο και ανεβαίνουν. Ταυτόχρονα ο πληθωρισμός παρακινεί τους ντόπιους αποταμιευτές να προστατεύουν τον πλούτο τους στέλνοντάς τον στο εξωτερικό αντι να τον χρησιμοποιούν στην χώρα τους.

Σε κανονικές καταστάσεις οι τιμές παίζουν τον ρόλο του προειδοποιητικού σηματος: οι χαμηλές τιμές ενθαρρύνουν την ζήτηση και αποθαρρύνουν την προσφορά ενώ οι υψηλές τιμές έχουν τα αντιθετα αποτελέσματα.

Όταν ο πληθωρισμός προχωράει με απρόβλεπτες εξελίξεις και όταν οι τιμές των αγαθών και υπηρεσιών υψώνονται με διαφορετικούς ρυθμούς τότε η αξιόπιστη ενημέρωση για τις τρέχουσες τιμές, πρέπει να γίνεται συχνότερα, πράγμα που αυξάνει το κόστος των πληροφοριών.

Ο σχεδιασμός του μέλλοντος κάτω από συνθήκες διαφορετικής εξέλιξης των τιμών γίνεται όλο και πιο επικίνδυνος.

Όταν ανάμεσα στους επενδυτές, επικρατούν οι μη ριψοκίνδυ-

οι επενδύσεις είναι χαμηλότερες από ότι θα ήταν κάτω από σταθερές συνθήκες.

Διαστρεβλώνεται επιπλέον η έννοια των αξιών.

Η τύχη σε κερδοσκοπικές πράξεις αυθικαθιστα την εμπειρία και την προσπάθεια για την επιδίωξη μεγαλύτερου εισοδήματος πράγμα που έχει θλιβερά αποτελέσματα στις συνθήκες ρύθμισης της εργασίας, και των επενδύσεων και γενικότερα στην διαδικασία ανάπτυξης.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Ο πληθωρισμός πλήττει κατά πρώτο τους δανειστές, όσους βρίσκονται σε ασθενέστερη θέση και όλους εκείνους που ζουν αποσταθερά εισοδήματα.

Σε μια ανοιχτή οικονομία, στην επιδύωση του ισοζυγίου πληρωμών καθώς τα εγχώρια προϊόντα γίνονται ακριβότερα σε σχέση με τα ξένα. Ενω σημαντικές είναι οι επιδράσεις του στην οικονομική μεγένθυση και ανάπτυξη.

Η μετεξέλιξη σε καλπάζοντα σημαίνει ανυπολογιστη παραστροφή και δημιουργία νέου χρήματος.

Πιο συγκεκριμένα ένας έντονο πληθωρισμός γίνεται πρόξενος των δυσμενών οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών, που ακολουθούν:

- Ωθεί σε κερδοσκοπικές, μή παραγωγικές επενδύσεις εφόσον λείπει η εμπιστοσύνη στο συνεχώς υποτιμώμενο χρήμα.
- Εξαρθρώνει τον παραγωγικό μηχανισμό, γιατί η συνεχής ανάπτυξη, της σπειροειδους πληθωρικής διαδικασίας, μειώνει τα κίνητρα για παραγωγική δραστηριότητα.
- Ενισχύει την επέκταση κερδοσκοπικού πνεύματος και συντελεί στην αύξηση των αποθεματοποιήσεων τη συσταλή προσφοράς και την κατά συνέπεια επίταση του πληθωρισμού.
- Οδηγεί στην εξάρθρωση του τραπεζικού μηχανισμού και της πίστης εξαιτίας της συνεχούς υποτίμησης του χρήματος και της μείωσης των καταθέσεων και αποταμιεύσεων του κοινού και των επιχειρήσεων.

Στην περίπτωση αυτή η προσφυγή στην εκδοτική μηχανή γίνε-

ται αναγκαία με αποτέλεσμα την ένταση του πληθωρισμού.

- Επιτείνει την ανισότητα κατανομής του εθνικού εισοδήματος καθώς παρατηρείται αφενός αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων των προσώπων που απολαμβάνουν την αυξανόμενη αγοραστική δύναμη και αφετέρου πτώση των πραγματικών εισοδημάτων εκείνων που διαθέτουν ένα σταθερό εισόδημα.

- Συντελεί στην απουσία μιας σταθερής βάσης κατάστρωσης επιχειρηματικών προγραμμάτων με αποτέλεσμα επισφαλής υπολογισμός των επιχειρηματιών και αδυναμία προγραμματισμού κυρίως στην επενδυτική σφαίρα.

Τελικά έντονος πληθωρισμός σημαίνει εκφυλισμός σε όλους τους κοινωνικούς τομείς, οικονομική καταστροφή, και καταστροφή και κατάργηση κάθε έννοιας, ένομης συμβίωσης με αποτέλεσμα σοβαρές κοινωνικές και πολιτικές διαταραχές.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Η σημασία των αποτελεσμάτων του πληθωρισμού, εξαρτάται από την ένταση του πληθωρισμού δηλ. από τον ρυθμό αύξησης των τιμών. Αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών κατά μικρό ποσοστό (κάτω από 4 ως 5%) δεν δημιουργεί σοβαρά προβλήματα.

Αντίθετα μάλιστα σε περιόδους ήπιου πληθωρισμού, που καλείται και έρπων πληθωρισμός οι τροχοί της οικονομίας λαδώνονται καλά και το κοινωνικό προϊόν αυξάνει.

Επειδή η άνοδος των τιμών των αγαθών προηγείται της ανόδου των τιμών των παραγωγικών συντελεστών, δημιουργούνται προσδοκίες κέρδους. Λόγω των κερδών που αναμένονται οι επιχειρηματίες γίνονται αισιόδοξοι και η ιδιωτική επένδυση αυξάνει. Έτσι δημιουργούνται αφθονες ευκαιρίες απασχολήσεως.

Ένας ήπιος πληθωρισμός είναι συνήθως προτιμότερος από ένα περιορισμένης εκτάσεως αντιπληθωρισμό.

Αν όμως η αύξηση του επιπέδου των τιμών, δεν είναι δυνατόν να συγκρατηθεί σε χαμηλά επίπεδα, αντίθετα δε αποτελεί το σύνθημα δι' αύξησης των αμοιβών και του κόστους, η οποία πάλι προκαλεί νέα και μεγαλύτερη ύψωση των τιμών, τότε η οικονομία κινδυνεύει να βρεθεί αντιμέτωπη μιας κακοηθούς μορφής καλπάζοντος πληθωρισμού ή όπως αλλιώς καλείται υπερ πληθωρισμού.

Οι οικονομικές συνέπειες μιας τέτοιας μορφής πληθωρισμού βασικό χαρακτηριστικό του οποίου είναι ο πολύ υψηλός ρυθμός μεταβολής των τιμών, είναι πολύ δυσάρεστες για την οικονομία μιας χώρας και είναι οι εξής:

α. Στροφή αποταμιεύσεων του κοινού σε κερδοσκοπίες και όχι παραγωγικές επενδύσεις:

Χρυσά νομίσματα, αποθεματοποίηση εμπορευμάτων, λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης προς το συνεχώς υποτιμώμενο χρήμα.

β. Εξάρθρωση του παραγωγικού μηχανισμού της χώρας.

Μόλις η οικονομία εισέλθει στο στάδιο της σπειροειδούς διαδικασίας αυξήσεως μισθών τιμών τα κίνητρα για παραγωγική δραστηριότητα εξασθενούν αισθητά και αυτό καταλήγει σε εξάρθρωση του παραγωγικού μηχανισμού της χώρας.

γ. Επικράτηση κερδοσκοπικού χαρακτήρα στην οικονομία.

Οι προσδοκίες των επιχειρηματιών περι συνεχούς ύψωσης των τιμών, τους οδηγούν σε αποθεματοποίηση των αγαθών με σκοπό την κερδοσκοπική τους εκμετάλλευση. Αυτό όμως δημιουργεί έλλειψη αγαθών στην οικονομία και επιτείνει τον πληθωρισμό.

δ. Εξάρθρωση της πίστωσης και του τραπεζικού μηχανισμού.

Σε περιόδους πληθωρισμού η αγοραστική αξία του χρήματος όπως είναι γνωστό μειώνεται συνεχώς. Αυτό έχει σαν συνέπεια το καινό, να μην διατηρεί τις αποταμιεύσεις του υπο μορφή καταθέσεων στις τράπεζες ή χρεογράφων του κράτους.

Το κράτος για την κάλυψη των αναγκών αναγκάζεται να καταφύγει στην εκδοτική μηχανή με αποτέλεσμα ο πληθωρισμός να ενταθεί ακόμα περισσότερο.

ε. Ανακατανομή του εθνικού εισοδήματος σε βάρος εκείνων οι οποίοι έχουν σταθερά εισοδήματα (μισθοί, ημερομίσθια)

Για να γίνει σαφής ο μηχανισμός είναι αναγκαία να γίνει διαάκριση μεταξύ χρηματικού και πραγματικού εισοδήματος.

Χρηματικό εισόδημα : είναι το σύνολο των χρηματικών μονάδων τις οποίες παίρνει ένα άτομο σαν εισόδημα κατά μια χρονική περίοδο (μηνια π.χ.)

Πραγματικό εισόδημα : είναι το σύνολο των αγαθών τα οποία μπορεί το άτομο να αγοράσει με το χρηματικό του εισόδημα . Είναι φανερό ότι με δεδομένο το χρηματικό εισόδημα το υψος του πραγματικού εισοδήματος εξαρτάται από το επίπεδο των τιμών .

Όσο ψηλότερο είναι το επίπεδο των τιμών τόσο μικρότερο είναι το πραγματικό εισόδημα .

Για να διατηρηθεί το πραγματικό εισόδημα σταθερό πρέπει το χρηματικό εισόδημα να αυξάνεται με τον ίδιο ρυθμό, όπως και το γενικό επίπεδο των τιμών .

Επομένως σε περιόδους ανόδου των τιμών τα άτομα εκείνα τα οποία έχουν σταθερό χρηματικό εισόδημα αυξάνεται με ρυθμό μικρότερο από το ρυθμό ανόδου των τιμών, δέχονται μείωση του πραγματικού τους εισοδήματος .

Κατά συνέπεια ο πληθωρισμός πλήττει κυρίως τους συνταξιούχους δημόσιους υπάλληλους, ιδιωτικούς υπαλλήλους και όλους τους υπαλλήλους και γενικά όλους εκείνους των οποίων τα εισοδήματα δεν αναπροσαρμόζονται βραδύτατα προς το ρυθμό αύξησης των τιμών .

Αντίθετα ο ρυθμός αυξάνει το πραγματικό εισόδημα των επιχειρηματικών γενικά δεδομένου ότι οι τιμές των προϊόντων αυξάνονται συνήθως πιο γρήγορα από τις τιμές των παραγωγικών συντελεστών και επομένως οι εισπράξεις αυξάνονται πιο γρήγορα από τις παραγωγικές δαπάνες .

στ. Μετάθεση πλούτου:

Η πτώση της αγοραστικής δύναμης του χρήματος σημαίνει ότι οι οφειλέτες καταβάλλουν στους πιστωτές τους κατά την εξόφληση των χρεών τους, το αυτόν μεν ποσο προς το συναφθέν δάνειο σε χρηματικές μονάδες ονομαστικής αξίας, οι οποίες όμως λόγω πληθωρισμού έχουν μικρότερη πραγματική αξία. Είναι φανερό κατ' αυτό τον τρόπο μειώνεται η πραγματική αξία των οφειλών, οι δε οφειλέτες σφελεύονται σε βάρος των πιστωτών με αποτέλεσμα την μετάθεση του πλούτου.

Ο κίνδυνος αυτός ο οποίος απειλεί τους δανειστές αποτελεί ανασχετικό παράγοντα στην λειτουργία της ιδιωτικής πίστωσης.

ζ. Αδυναμία των επιχειρηματιών να καταστρώνουν συγκεκριμένο μελλοντικής δράσεως κυρίως όσον αφορά στην επενδυτική τους δραστηριότητα.

Είναι γνωστό ότι όταν εκδηλώνεται η ιδιωτική πρωτοβουλία των επιχειρηματιών, οι αποφάσεις και τα σχέδια δράσεως τους βασίζονται στις προοπτικές του μέλλοντος όσον αφορά το κόστος παραγωγής και τις τιμές.

Σε περιόδους πληθωρισμού, ολοκληρη η σειρά των υπολογισμών του επιχειρηματικού κόσμου γίνεται επισφαλής και έτσι δεν υπάρχει σταθερή βάση για την κατάστρωση των επιχειρηματικών προγραμμάτων.

Οι δυσάρεστες συνέπειες του πληθωρισμού οι οποίες περιεγράφησαν πιο πάνω, κάνουν φανετή την ανάγκη της επιμβάσεως των νομισματικών αρχών και την λήψη των κατάλληλων μέτρων για την καταστολή του.

Το σύνολο των μέτρων τα οποία λαμβάνονται κατά του πληθωρι-

σμού, συνιστούν την αντιπληθωριστική πολιτική. Σκοπός της πολιτικής αυτής είναι να σταθεροποιήσει το επίπεδο των τιμών χωρίς να μειωθεί το επίπεδο της απασχόλησης.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Ο πληθωρισμος αποτελεί ασθένεια της οικονομίας, η λήψη δε κατάλληλων μέτρων αντιπληθωριστικής πολιτικής είναι έργο δυσχερέςτατο.

Υπάρχει ένα πλήθος θεωριών που επιχειριούν να εξηγήσουν το φαινόμενο του πληθωρισμού και τα αιτία της δημιουργίας του.

Για τον λογο αυτό, η διάγνωση των αιτιών του πληθωρισμού στην οποία πρέπει να στηρίζεται και η χάραξη μιας ορθολογιστικής αντιπληθωριστικής πολιτικής, δεν είναι πάντοτε εύκολη.

Εκτός τούτου όμως είναι δυνατό να υπάρξουν διαφωνίες, οσον αφορά τις μεθόδους αντιμετώπισης, του και την αποτελεσματικότητα επιβολής των ενδουκνυομένων μέτρων.

Η περίπτωση πληθωρισμού ζήτησης είναι απλούστερη.

Όταν η άνοδος του επιπέδου των τιμών είναι αποτέλεσμα της ενεργού ζήτησεως η οποία υπερβαίνει την συνολική προσφορά, σε επίπεδο εισοδήματος πλήρους απασχόληση, η συμπίεση της συνολικής ζήτησεως (καταναλώσεως, επενδύσεων και κυβερνητικών δαπανών), και ο περιορισμός της προσφοράς χρήματος αποτελούν ανασχετικούς παράγοντες στην αύξηση των τιμών. Δια την επίτευξη των ανωτέρω σκοπών το κράτος διαθέτει σειρά νομισμάτων δημοσιονομικών και διοικητικών μέτρων.

Ο περιορισμός της νομισματικής κυκλοφορίας, η μεταβολή των υποχρεωτικών ρευστών διαθέσιμων η πολιτική της ανοικτής αγοράς, η πολιτική του προεξοφλητικού τόκου, η επιβολή διάφορων ειδών φόρων, η περικοπες των δημοσίων δαπανών, η συγκράτηση των ημερομισθίων, ο έλεγχος των εισοδημάτων, η αγορανομική συγκράτηση

των τιμών αποτελούν σειρά μέτρων τα οποία δύναται να εφαρμόσει το κράτος δια την άσκηση οικονομικής πολιτικής ελέγχου της συνολικής ζήτησης δια την αντιμετώπιση του πληθωρισμού.

Στην περίπτωση του πληθωρισμού κόστους, ο οποίος δημιουργείται απο ολιγοπωλιακή μορφή της αγοράς προϊόντων και την οργάνωση των εργατών, σε μεγάλα και ισχυρά επαγγελματικά σωματεία, η κατάσταση είναι δυσχερέστερη. Βέβαια μια ριζική αντιμετώπιση του πληθωρισμού κόστους είναι η αποκατάσταση πλήρους ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντος και εργασίας. Η λύση όμως αυτή η οποία θεωρητικά φαίνεται απλή απο πρακτικής απόψεως είναι ανέφικτη.

Για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού κόστους έχουν προταθεί δυο κυρίως λύσεις:

- Η επιβολή άμεσων ελέγχων στις τιμές και τους μισθούς,
- Η θέσπιση κανόνων όσον αφορά τις μεταβολές μισθών και τιμών βάσει των μεταβολών της μέσης παραγωγικότητας της οικονομίας.

Όσον αφορά την πρώτη λύση έχουν διατυπωθεί πολλά αντίθετα επιχειρήματα, γενικά δε δεν θεωρείται ότι αποτελεί ικανοποιητική αντιπληθωριστική πολιτική.

Στον επιχειρηματικό κόσμο ειδικά θεωρείται ιδιαίτερα ασυμβαθείς επειδή περιορίζει τα κέρδη και ανακόπτει την τάση για περετέρω επιχειρηματική δραστηριότητα

Για τον λόγο αυτό στα παρελθόν άμεσοι ελεγχοί επι των τιμών και των μισθών έχουν επιβληθεί μόνο σε εμπολεμες καταστάσεις.

Όσον αφορά την δεύτερη λύση την θέσπιση δηλ. κανόνων για την μεταβολή των τιμών και των μισθών βάσει των μεταβολών της

μέσης παραγωγικότητας της οικονομίας το περιεχόμενο των κανόνων δύναται να διατυπωθεί ως εξής:

α. Το ποσοστό αύξησης της μέσης παραγωγικότητας της οικονομίας.
β. Η πολιτική των τιμών των διάφορων βιομηχανιών πρέπει να εξαρτάται από τις μεταβολές της μέσης παραγωγικότητας της οικονομίας πιο συγκεκριμένα:

- Οι βιομηχανίες εκείνες που η παραγωγικότητα του αυξάνει κατά ποσοστό ίσο προς την αύξηση της μέσης παραγωγικότητας της οικονομίας, πρέπει να κρατούν τις τιμές των προϊόντων τους σταθερές.

- Οι βιομηχανίες εκείνες που η παραγωγικότητα τους αυξάνεται σε ποσοστό μικρότερο από την μέση παραγωγικότητα της οικονομίας μπορούν να αυξήσουν την τιμή των προϊόντων τους.

- Οι βιομηχανίες εκείνες που η παραγωγικότητά τους αυξάνεται σε ποσοστό μεγαλύτερο από την μέση παραγωγικότητα της οικονομίας προτείνεται να μειώσουν τις τιμές τους.

Αποτέλεσμα των κανόνων αυτών, θα είναι η αύξηση των χρηματικών μισθών κατά ποσοστό ίσο προς την αύξηση της μέσης παραγωγικότητας της οικονομίας και η διατήρηση σταθερού επιπέδου τιμών. Βεβαία η εφαρμογή των κανόνων αυτών προϋποθέτει την άσκηση επιβολής υπό του κράτους επάνω στα εργατικά σωματεία και τις επιχειρήσεις. Στις σύγχρονες όμως οικονομίες των καπιταλιστικών χωρών οι κυβερνήσεις δεν διαθέτουν κατά κανόνα τέτοια δύναμη δια τον λόγο αυτό οι ως άνω προτάσεις έχουν πολύ περιορισμένη πρακτική σημασία.

ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η λήψη κατάλληλων μέτρων αντιπληθωριστικής πολιτικής αποτελεί έργο δυσχερέστατο για πολλούς λόγους.

Η διάγνωση των αιτιών του πληθωρισμού, στην οποία πρέπει να στηρίζεται η διαμόρφωση αντιπληθωριστικής πολιτικής δεν είναι πάντοτε ευκολη όπως φαίνεται από το πλήθος των θεωριών που επιχειρούν να εξηγήσουν το φαινόμενο του πληθωρισμού.

Η ταυτότητα απόψεων, ως προς τα αίτια του πληθωρισμού δεν σημαίνει αναγκαστικά συμφωνία ως προς τις μεθόδους αντιμετώπισης τους.

Είναι δυνατό να υπάρχουν διαφωνίες ως προς την ικανότητα επιβολής με τόπο αποτελεσματικό, των απαιτούμενων αντιπληθωριστικών μέτρων.

Τέλος υπάρχουν διαφορές αντιλήψεων και μεταξύ οικονομολόγων και μεταξύ εκείνων που ασκούν οικονομική πολιτική ως προς το ποσοστό αυξήσεως των τιμών και το ύψος ανεργίας, τα οποία θεωρούνται ανεκτά ή επιθυμητά.

Υπάρχει δυσκολία και στον προσδιορισμό του σημείου της καμπύλης του PHILLIPS, τα οποία θα αποτελέσει το αντικείμενο της οικονομικής πολιτικής. Από αυτή την διαφωνία είναι δυνατό να προκύψουν και διαφωνίες στην επιλογή των αντιπληθωριστικών μέτρων

Δεν υπάρχει ακόμη γενικά αποδεκτή αντιπληθωριστική πολιτική.

Εχουν διατυπωθεί πολλές σκέψεις που η γνώση τους σε εμας είναι απαραίτητη για την κατανόηση του προβλήματος του πληθωρισμού και για την διαμόρφωση ορθολογιστικής αντιπληθωριστικής

πολιτικής.

Η περίπτωση του πληθωρισμού ζήτησης είναι σαφέστερη. Αν η άνοδος του επιπέδου των τιμών, είναι αποτέλεσμα ενεργού ζήτησεως η οποία, υπερβαίνει το επίπεδο πλήρους απασχολήσεως η συγκράτηση των τιμών επιβάλλει περιορισμό στην ενεργό ζήτηση με μέσα δημοσιονομικής πολιτικής στο ύψος εκείνο, το οποίο απαιτείται για την πλήρη απασχόληση του εργατικού δυναμικού χωρίς να δημιουργεί πιέσεις στις τιμές.

Αν η άνοδος των τιμών δεν είναι αποτέλεσμα υπερβάλλουσας συνολικής ζήτησης αλλά μεταβολών στην σύνθεση της ζήτησεως (πληθωρισμός διαρθρωτικών μεταβολών η μείωση της συνολικής ζήτησεως). Θα έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία ανεργίας χωρίς αισθητή μείωση των τιμών.

Στην περίπτωση αυτή απαιτείται διαφοροποίηση των οικονομικών μέτρων κατά τομείς.

Στους τομείς οι οποίοι αντιμετωπίζουν ανερχόμενη ζήτηση και από τους οποίους προέρχεται ο πληθωρισμός απαιτείται η λήψη περιοριστικών μέτρων. Αντίθετα παροχή διευκολύνσεων (π.χ. μείωση των επιτοκίων ή μείωση της φορολογίας) στους τομείς που παρουσιάζουν φθίνουσα ζήτηση μπορεί να αποτρέψει την δημιουργία ανεργίας.

Επιπλέον η παροχή διευκολύνσεως για την γεωγραφική και επαγγελματική μετακίνηση της εργασίας από τους φθίνοντες τομείς, προς τους επεκτεινόμενους είναι δυνατό, να αποτρέψει την αύξηση ή δτην δημιουργία μόνιμης ανεργίας.

Στην περίπτωση του πληθωρισμού κόστους καθώς επίσης και του πληθωρισμού των ποσοστιαίων ανατιμήσεων, που τους προκαλεί η ολιγοπωλιακή μορφή της αγοράς προϊόντων και οι οργάνωση

των εργατών σε μεγάλα και ισχυρά επαγγελματικά σωματεία, η ριζική αντιμετώπιση του πληθωρισμού, είναι η αποκατάσταση του πλήρους ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντος και εργασίας.

Η λύση αυτή είναι θεωρητικά απλή αλλά πρακτικά ανεφικτη. Ως πραγματοποιήσιμες έχουν προταθεί δύο κυρίως λύσεις:

- Η επιβολή άμεσων ελέγχων στις τιμές και τους μισθούς και η θέσπιση κανόνων(ή οδηγιών) για τις μεταβολές των μισθών και τιμών βάσει των μεταβολών της μέσης παραγωγικότητας.

Κατά το σύστημα των άμεσων ελέγχων, κάποιο κρατικό όργανο (π.χ. επιτροπή μισθών τιμών), προσδιορίζει και επιβάλλει το ύψος των τιμών και μισθών είτε για το σύνολο της οικονομίας, είτε για τους πιο σημαντικούς τομείς δηλ. τους τομείς, που το κόστος και οι τιμές τους επηρεζουν μεγάλο τμήμα της οικονομίας όπως π.χ. είναι οι κλάδοι παραγωγής πρώτων υλών, ηλεκτρικής ενέργειας κλπ.

Εφόσον η κρατική εξουσία έχει την δύναμη και τους μηχανισμούς, οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την αποτελεσματική επιβολή των άμεσων ελέγχων, η επιδιωκόμενη σταθερότητα τιμών και μισθών, είναι δυνατό να επιτευχθεί. Πολλα επιχειρήματα έχουν διατυπωθεί κατά των άμεσων ελέγχων.

Υποστηρίζεται ότι οι άμεσοι έλεγχοι είναι αντίθετοι προς το σύστημα κινήτρων της καπιταλιστικής οικονομίας και μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα την ανορθολογική κατανομή των παραγωγικών συντελεστών.

Είναι δυνατό να δημιουργήσουν ή να αυξήσουν το επίπεδο της ανεργίας εφόσον οι έλεγχοι θα μειώσουν το κίνητρο προς επένδυση.

Υποστηρίζεται ακόμη ότι κάθε σύστημα ελέγχων είναι δαπανηρό

γιατι δημιουργεί γραφειοκρατικούς μηχανισμούς παρακολούθησης της εφαρμογής των ελεγχων . Η επιβολή ελέγχων για μακρό κυρίως χρονικό σδιάστημα, δημιουργεί οικονομικά κίνητρα παράνομης κερδοσκοπίας με την μορφή της μαύρης αγοράς όπως συνήθως αποκαλείται .

Τελος υποστηρίζεται οτι υπάρχουν πάντοτε τρόποι για να αποφύγουν οι ενδιαφερόμενοι τα αποτελέσματα των ελέγχων . Αν π.χ. δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί η τιμή οι επιχειρηματίες μπορούν να αυξήσουν το κέρδος τους χειροτερεύοντας την ποιότητα του προϊόντος .

Γενικά η επιβολη άμεσων ελέγχων δεν θεωρείται ικανοποιητική αντιπληθωριστική πολιτική και είναι ιδιαίτερα ασυμβαθης στους επιχειρηματίες γιατί τους περιορίζει τα κέρδη .

Γι' αυτό
έλεγχοι πάνω στις τιμές και τους μισθούς έχουν επιβληθεί κυρίως σε εμπόλεμες περιόδους .

Οι συνήθως επιβαλλόμενοι έλεγχοι είναι μερικοί περιορισμένοι σε ορισμένους σημαντικούς τομείς της οικονομίας . Για την καταπολέμιση του πληθωρισμού, έχουν επίσης προταθεί διάφοροι τρόποι αυξήσεως των μισθών και τιμών με βάση την μεταβολή της μέσης παραγωγικότητας . Οι πιο γνωστοί είναι αυτοί που πρότεινε η επιτροπή των οικονομικών συμβούλων των ΗΠΑ το 1962 ως WAGE PRICE GUIDEPOST . Το περιεχόμενο των οδηγιών αυτων μπορεί να διατυπωθεί στις εξής δυο προτάσεις :

α, Το ποσοστό αυξήσεως των χρηματικών μισθών δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσοστό αυξησεως της μέσης παραγωγικότητας της

οικονομίας κατά την ίδια περίοδο.

β. Η πολιτική τιμών των διαφόρων βιομηχανιών πρέπει να εξαρτάται από τις μεταβολές της παραγωγικότητας κάθε μιας βιομηχανίας σε σχέση με την μεταβολή της παραγωγικότητας της οικονομίας στο σύνολό της.

Πιο συγκεκριμένα:

- Οι τιμές των προϊόντων των βιομηχανιών εκείνων που η παραγωγικότητά τους αυξάνεται στο ίδιο ποσοστό όπως του συνόλου της οικονομίας πρέπει να παραμένουν σταθερές. Αυτό προκύπτει από την πρόταση (α) η οποία εξασφαλίζει σταθερότητα κόστους κατά μονάδα προϊόντος.

- Για τις βιομηχανίες που η παραγωγικότητά τους αυξάνεται σε ποσοστό μικρότερο της μέσης παραγωγικότητας της οικονομίας προτείνεται αύξηση των τιμών γιατί εφόσον οι μισθοί αυξάνουν στο ποσοστό της μέσης παραγωγικότητας το κόστος κατά μονάδα προϊόντος των βιομηχανιών αυτών θα ανεβεί.

- Τέλος για τις βιομηχανίες, που η παραγωγικότητα τους αυξάνει σε ποσοστό μεγαλύτερο από το ποσοστό της μέσης παραγωγικότητας της οικονομίας, προτείνεται μείωση των τιμών, γιατί σύμφωνα με το παράδειγμα, του ίδιου πίνακα το κόστος κατά μονάδα μειώνεται.

Αποτέλεσμα της εφαρμογής των οδηγιών αυτών θα είναι η αύξηση των χρηματικών μισθών κατά το ποσοστό αύξησης της μέσης παραγωγικότητας της οικονομίας και η σταθερότητα των τιμών.

Παρά το γεγονός ότι ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας διαφέρει ανάμεσα στις βιομηχανίες, οι μισθοί όλων των εργατών αυξάνονται κατά το ίδιο ποσοστό δηλ. της μέσης παραγωγικότητας.

Επομένως το κόστος της εργασίας γίνεται σχετικά επαχθέστερο για τις βιομηχανίες εκείνες που η παραγωγικότητά τους αυξάνεται με ρυθμό μικρότερο από τον μέσο ρυθμό του κλάδου τους.

Συγχρόνως η θέση των βιομηχανιών αυτών λόγω της σχετικής αυξήσεως των τιμών των προϊόντων τους γίνεται δυσχερέστερη στην αγορά προϊόντων.

Με αυτό τον τρόπο ευνοούνται οι τιμές τους μειώνονται και κατά συνέπεια η επέκτασή τους αντίθετα προς τις βιομηχανίες που οι τιμές τους αυξάνονται και οι πωλήσεις τους δεν μπορούν να αυξηθούν.

Με λίγη σκέψη γίνεται φανερό ότι σκοπός των προτάσεων αυτών είναι η επιτυχία των αποτελεσμάτων τα οποία προκαλούνται αν επικρατούσαν συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού στην αγορά εργασίας και προϊόντων.

Η εφαρμογή των προτάσεων αυτών προϋποθέτει ικανότητα ασκήσεως εκ μέρους της κρατικής εξουσίας επιβολής πάνω στα εργατικά σωματεία και τις επιχειρήσεις την οποία όμως οι κυβερνήσεις των καπιταλιστικών χωρών κατά κανόνα δεν έχουν. Γιαυτό και οι προτάσεις αυτές έχουν περιορισμένη μόνο πρακτική σημασία ως μέτρα αντιπληθωριστική πολιτικής.

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Στα χρόνια του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου και στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια ο πληθωρισμός θεωρούνταν παροδικό κακό, στο οποίο θα δοθεί τέρμα, μόλις η οικονομία μπει στον κανονικό της δρόμο. Όμως λίγο αργότερα οι αστού οικονομολογοί κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι δεν επηρεάζει άσχημα την καπιταλιστική οικονομία.

Με χαμηλό πληθωρισμό οι τροχοί της βιομηχανίας, είναι καλά λαδωμένοι και η παραγωγή προϊόντων είναι κοντά στις παραγωγικές δυνατότητες. Οι ιδιωτικές επενδύσεις είναι πάντα ζωντανές και υπάρχει πολλή δουλειά.

Γι'αυτό πολλοί επιχειρηματίες και στελέχη συνδικάτων λένε ότι ένας μικρός πληθωρισμός είναι προτιμότερος από ένα μικρό αποπληθωρισμό¹¹.

Εγγραφε ένας από τους Αμερικάνους οικονομολόγους ο Π. Σαμουέλσον. Παρόλα αυτά ο Σαμουέλσον ακόμη τότε σημείωνε ότι τότε η πλειοψηφία των οικονομολόγων ανησυχούν από την σταθερή άνοδο των τιμών.

Η παραπέρα ροή των γεγονότων έδειξε ότι αυτή η ανησυχία δεν ήταν αδικαιολογητή, και η παραομίωση του πληθωρισμού με λιπαντικό γράσσο, του αναπαραγωγικού μηχανισμού αποδείχτηκε ανεπιτυχής. Η επίδραση του πληθωρισμού στην καπιταλιστική οικονομία του 50 και 60 θύμιζε μάλλον την ενέργεια των διεγερτικών.

Η μικρή άνοδος των τιμών φάνηκε ότι δεν απειλούσε με υποτίμηση των χρημάτων, αλλά ταυτόχρονα υποσχόταν στους επιχειρηματίες αύξηση των κερδών. Η αύξηση του κόστους ζωής κατά 2-3% παραρακώλυε την αύξηση των πραγματικών αποδοχών των εργατών, αλλά ήταν ανεπαίσθητη και έτσι δεν όξυνε τις συγκρούσεις μεταξύ εργατών και μονοπωλίων.

Ο έρπων πληθωρισμός αθόρυβα αλλά σταθερά διαπύτιζε όλους τους πόρους της οικονομικής ζωής διαβρώνοντας το νομισματικό σύστημα, παραλύοντας τις μεθόδους της κρατικομονοπωλιακής τάνωσης της οικονομικής ανάπτυξης.

Δυναμώνοντας σιγά σιγά στην δεκαετία του 70 ξαφνικά μετατράπηκε σε τυφλή καταστροφική δύναμη. Ένα από τα πρώτα θύματα του πληθωρισμού ήταν το διεθνές νομισματικό σύστημα που θεωρούνταν το καμάρι του δυτικού επιχειρηματικού κόσμου.

Η κατερευση του συστήματος του Μπρετον - Γουίτς δεν ανέκοψε αλλά επιτάχυνε την ανάπτυξη για την διάδοση της πληθωριστικής θύελλας. Στα μέσα της δεκαετίας του 70 με συνεχώς αυξανόμενη δύναμη άρχισε να ξεχαρβαλώνει την διαδικασία της διευρυμένης καπιταλιστικής παραγωγής.

Ο πληθωρισμός άρχισε να επιβραδύνει το ρυθμο των επενδύσεων σε καινούρια εργοστάσια και μηχανικό εξοπλισμό, στην διεύρυνση των ήδη λειτουργόντων εργοστασίων.

Υστερα από την σοβαρότερη κρίση υπερπαραγωγής που έπληξε τις καπιταλιστικές χώρες το 1974-1975, στην διάρκεια της οποίας οι επενδύσεις σε βασικό κεφάλαιο ελλατώθηκαν δραστικά, η αύξηση των επενδύσεων κεφαλαίου στην περίοδο μετά την κρίση ήταν εξαιρετικά αργή.

Το 1979 το γενικό σύνολο των επενδύσεων κεφαλαίου σε όλες τις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, έφτασε τα 583 δισ. δολ.

σε σύγκριση με 535 δισ. το 1973. Έτσι σε 6 χρόνια αυξήθηκαν μόνο κατά 9%.

Θα ήταν απερισκεψία να υποστηρίζουμε ότι ο πληθωρισμός υπήρξε η μοναδική αιτία αυτής της χαλαρής διαδικασίας διεύρυνσης των επενδύσεων κεφαλαίου. Παρόλα αυτά όμως έπαιξε καταστροφικό ρόλο

Όταν η υποτίμηση των χρημάτων έχει την τάση να επιταχύνεται κανείς δεν θα τολμήσει να υποστηρίξει ότι αυτή η διαδικασία δεν θα σταματήσει στο μέλλον. Είναι αδύνατο να προμαντευτεί ποιές θα είναι στο μέλλον οι διαστάσεις της υποτίμησης του νομίσματος.

Ο καπιταλιστικός κόσμος γνώρισε ήδη εποχές όπου τα χαρτονομίσματα αξίζουν λιγότερο και από τα χαρτιά ταπετσαρίας.

Αν ο χρόνος αναπλήρωσης των επενδύσεων κεφαλαίου αποδειχθεί αρκετά μεγάλος και σταθεί αδύνατο να προβλεφθεί η ανάπτυξη του πληθωρισμού, η απόκτηση καθαρού κέρδους σε λίγο πολύ σκληρό συντάλλαγμα θα αποδειχθεί εντελώς προβληματική.

Ακόμη και αν υποθέσουμε ότι ο πληθωρισμός δεν θα οδηγήσει σε τέτοια υποτίμηση των χαρτονομισμάτων όπου αυτά δεν αξίζουν περισσότερο από χαρτιά ταπετσαρίας, ακόμη και τότε θα υποτιμά αισθητά τα συσσωρευμένα ποσά απόσβεσης.

Όλοι γνωρίζουν καλά ότι ο μηχανικός εξοπλισμός χρησιμοποιείται για χρόνια ενώ τα κτίρια και οι κατασκευές για δεκάδες χρόνια.

Στο λογαριασμό της φθοράς των κτιρίων και των κατασκευών, των μηχανών και του εξοπλισμού, κάθε χρόνο, πηγαίνουν όχι μικρά ποσά, τα οποία αφού περάσει λίγος χρόνος ταποθετούνται ξανά στις επιχειρήσεις. Περίπου το ίδιο συμβαίνει και με το μέρος των κερδών που προσρίζεται για την διεύρυνση της παραγωγής. Εννοείται ότι για την μεγάλη μονοπωλιακή ένωση δεν υπάρχουν εδώ σοβαρά

προβλήματα: πολλά εκατομμύρια κέρδη και ποσά απόσβεση σε συνθήκες απεριόριστης πίστωση από τις τράπεζες τους επιτρέπουν οποιαδήποτε ώρα να επενδύουν χρηματικά κεφάλαια στην παραγωγή και να αποφεύγουν τις απώλειες από την υποτίμησή του.

Αλλά τα χρηματικά κεφάλαια των μικρών επιχειρήσεων, σε συνθήκες οξυμένου πληθωρισμού χανονται γρηγορότερα από ότι αυξάνονται από την συσσώρευση κέρδους. Όσο πιο γρήγορα αναπτύσσεται ο πληθωρισμός μικραίνουν τα κεφάλαια της επιχείρησης. Πολλά στρώματα επιχειρηματιών πέφτουν θύματα της υποτίμησης του προκαλεί.

Ο "καλπάζων" πληθωρισμός είναι ικανός να αυξάνεται από μόνος του σύμφωνα με τους νόμους της αλυσιδωτής αντίδρασης.

Αν μετά από μια βδομάδα οι τιμές μπορεί να βρεθεί υψηλότερα από ότι τη μέρα της πληρωμής των μισθών, δεν είναι σκόπιμο να αναβάλλεται για το μέλλον η αγορά αυτού που μπορεί να αποκτηθεί τώρα.

Φαίνονται ορθολογικές και οι αυξανόμενες αγορές εμπορευμάτων επι πιστώσει με εξόφληση του χρέους στο μέλλον με χρήματα των οποίων η αγοραστική δύναμη θα ελαττωθεί.

Όμως οι ιδιοκτήτες των καταστημάτων τροφίμων και μεγάλων καταστημάτων προσπαθούν να κρατήσουν ένα μέρος των εμπορευμάτων τους προβλέποντας την άνοδο των τιμών και ελπίζοντας να το πουλήσουν στο μέλλον με μεγαλύτερο κέρδος.

Στις συνθήκες του "καλπάζοντα" πληθωρισμού η ζήτηση αρχίζει να ξεπερνά το ρυθμό των εσόδων και η προσφορά προϊόντων να καθυστερεί σε σχέση με την παραγωγή τους. Και το ένα και το άλλο συμβάλλει στην αύξηση των τιμών.

Παρά τις προσπάθειες αναχαίτησης του ο πληθωρισμός το 1979

1980 συνέχισε να δυναμώνει στον καπιταλιστικό κόσμο.

Στο πρώτο τρίμηνο του 1980 στις ΗΠΑ οι τιμές ανέβηκαν κατά 18% ποσοστά ρεκόρ για τα τελευταία 30 χρόνια.

Αναλύοντας την οικονομική κατάσταση των υπεριαλιστικών χωρών ο Λ.Ι. Μπρεζνιεφ στην εισήγηση στο 25ο συνέδριο του Κόμματος δηλώνει:

'' Η αποτομή ελλάτωση της παραγωγής και η αύξηση της ανεργίας στην πλειοψηφία των καπιταλιστικών χωρών περιπλέχτηκαν με τέτοιους σοβαρούς τρανταγμούς της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας, όπως η νομισματική και η ενεργειακή κρίση των πρωτωνυλών. Ιδιαίτερη οξύτητα στο πρόσωπο της κρίσης έκδοσε ο πληθωρισμός.

Δυναμώνοντας από τις πολιτικές δαπάνες που αυξάνουν μόνιμα, ο πληθωρισμός πήρε πτωταφανείς για ειρηνική εποχή διαστάσεις. ''

Αυτή η εκτίμηση του πληθωρισμού που έγινε σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούσαν στα μέσα της δεκαετίας του 70 ισχύει στα ακεραία και για τις αρχές της δεκαετίας του 80.

Στις σύγχρονες συνθήκες ο πληθωρισμός έχει μετατραπεί σε έναν από του κύριους απασταθεροποιητικούς παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης του καπιταλισμού. Εγυμονεί παραπέρα όξυνση των κοινωνικοοικονομικών συγκρούσεων της αστικής κοινωνίας, γι' αυτό αν και αστική βιβλιογραφία όχι σπάνια τον παρομοιάζουν με μυθικό τέρας, είναι αδύνατο να μην δούμε σε αυτόν μια πραγματική απειλή για το οικονομικό σύστημα του καπιταλισμού.